

DOMOVINA

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, letošnje 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, letošnje 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Usem prijateljem in prijateljicam našega lista želita
veselo veliko noč

uredništvo in uprava

Beseda za praznike

Vse velike in majhne brige naj bodo pozabljene ob praznikih Kristovega vstajenja in vstajenja prirode v novo življenje. Tudi tisti naj pozabijo, ki sicer v teh hudih časih ne bodo imeli tako prijaznih praznikov kakor oni, ki jim je usoda naklonila malo boljši gmotnejši položaj, da jim ni treba trpeti pomanjkanja.

Hudi so časi, a vse kaže, da se že bližamo izboljšanju gospodarskih razmer. Kmet že malo laže prodaja svoje pridelke. Industrijsko delavstvo je še slabo zaposleno, vendar se tudi tukaj pojavlja vsaj delno izboljšanje. Zal le, da se v naši premogovni industriji obeta še poslabšanje.

Kljub težavam pa ne smemo vse križem zmerjati in iskati vzrokov tam, kjer jih ni. Zmerjanje ne pomaga nič. Ves svet je v stiski in niso se težkoče začele najprej pri nas, nego je val krize iz drugih držav zajel tudi našo domovino. Nismo se ga mogli ubraniti, ker so države navezane druga na drugo. Na stotine je vzrokov gospodarski stiski, a glavni povod v ozadju je vojna, ki je uničila toliko gospodarskih dobrin, da bomo to občutili še dolgo časa.

Ne valimo krivde morda na državo ali vlado. Kdor to počenja, ne vidi dalje kakor do sosedovega plota. Nasprotno, mi se moramo zavedati, da je prav naša vlada storila že ogromno delo na gospodarskem poprišču. Številni zakoni, zlasti kmetijski, varčevanje z javnim denarjem na vseh straneh, miroljubna zunanja politika kljub hudim nasprotnikom v tujini, podpiranje siromašnega prebivalstva, vse to blaži stisko.

Vsi moramo priznati, da težkoče popuščajo. Podvojimo delo, bodimo preudarni in ne godrnjajmo in ne zmerjajmo vse križem, ker to nič ne pomaga. Predvsem pa imejmo zaupanje v svojo Jugoslavijo, ki je ne bo nihče nikdar zrušil. Godrnjači in zabavljači, ki jim manjka trezne preudarnosti, samo ovirajo zdravljenje bolnega gospodarstva. Pustimo neumne govorce, ki jih trosijo med nas naši domači in tuji sovražniki. Vse te mračne govorce so pripovedke brez osnove. Razprava proti krivcem šenčurskih dogodkov pred državnim sodiščem v Beogradu nas je pač zadosti poučila, da se ne bodo med nami več znašli ljudje, ki bi se dali zapeljati. Naša država je čvrsta in ima zanesljive in močne prijatelje.

Ob praznikih, ko bomo počivali in bomo imeli več priložnosti za razgovore, bodimo čvrsti in preudarni ter odločno zavračajmo one redke zapeljance, ki čenčajo zaradi svoje nevednosti ali pa neumnosti najneverjetnejše reči. Naši prijatelji in prijateljice, ki ste zvesto prebirali «Domovino», ste našli v njej dovolj gradiva, da boste vedno lahko premagali take nevedne gobezdače. Pri tem poagitirajte tudi za našo «Domovino»!

H koncu še pozivamo premožnejše naše prijatelje in prijateljice, da pomorejo svojim bližnjim, ki živijo v pomanjkanju, do prijetnejših praznikov. Zavest, da ste pomagali siromaku, bo še slajša, kakor so pirhi in kolači. Stavimo, da bo velika noč res vsem rojakom praznik veselja in sreče!

komisijo, ki bo pripravila rešitev kmetijskega vprašanja, kmete pa pozivam, naj z zaupanjem v mojo kraljevsko besedo čakajo mirno, da jim bo naša država po zakonskem potu izročila zemljo, ki bo vnaprej samo božja in njihova, kakor je bilo to že od nekdaj v Srbiji.»

Zatem navaja minister Demetrovič, kaj vse je bilo od tega časa v zakonodaji in po upravnem potu storjeno, da bi se razčistili kmetijski odnosi in da bi se izvedla agrarna reforma. Vsi ukrepi pa so bili bolj ali manj začasnega značaja. Slabe posledice teh začasnih ukrepov so občutili kmetje, pa tudi veleposestniki in država. Ena najhujših posledic je bilo zmanjšanje pridelovanja. Ne more se trditi, da bi zmanjšanje proizvodnje nastalo zaradi malomarnosti kmetovalcev, pač pa zato, ker je bilo to začasno stanje negotovo. Nemogoče je, koga z odredbo prisiliti, da bi bil marljiv gospodar na tuji zemlji. V letih 1928. do 1931. so bili naposled sprejeti posamezni zakoni, ki naj bi končno uredili vsa ta vprašanja ter rešili agrarno reformo po vsej državi. Vendar

so ti zakoni potrebni še nekaterih izpopolnitev in izprememb, kar naj izvrši zdaj predloženi zakonski osnutek.

Minister navaja, v čem obstoje te izpopolnitve. Na zakon o razrešitvi agrarne reforme na veleposestvih se nanaša dopolnilo člena 8., ki določa, da se površine, katere so kmetje pridobili od veleposestnikov z nakupom, naselitvijo ali zamenjavo, ne smatrajo za sestavne dele veleposestev, na drugi strani pa ustvarja možnost razlaščenja tudi onih površin, ki jih je veleposestnik dobil od kmeta v zamenjo, pa niso bile prenesene na njegovo ime. Z izpremembo točke 6. člena 10. so izvzeta iz razlaščenja samo zemljišča v stavbnem pasu mest, ki po prejšnjih zakonih niso bila rabljena v kmetijske svrhe. Izvzeti so tudi vsi mestni gozdovi. Za taka zemljišča bodo morali agrarni interesi (kmetijski zanimanci) plačati za 100 do 200 odstotkov višjo odškodnino, kakor za ostalo zemljo. Določba v točki 7. člena 10. se črta, ker ni z ničimer upravičeno, da se izločijo iz razlaščenja vsa zemljišča in gozdovi cerkvenih veleposestev, ki doslej niso bila določena v agrarne namene. To je tembolj umestno, ker je s členom 17. omogočeno, da se cerkvenim posestvom puste površine preko zakonitega največjega obsega (supermaksimuma), ako služijo za vzdrževanje prosvetnih, človekoljubnih, verskih ali splošno koristnih ustanov.

Z dopolnilom k členu 12. se omogoča, da se morejo razlastiti tudi poslopja veleposestev, ki so postala lastnikom nepotrebna. Vnesena je tudi nova določba, s katero se priznava političnim občinam največ 100 katastrskih oralov njiv, kolikor te že niso izločene za agrarne svrhe, in da se pašniki, kolikor se v katastru vodijo kot taki in se ne morejo pretvoriti v drugo kulturo, prav tako lahko izvzamejo iz razlaščenja. Z izpremembo člena 16. so določene kot razlog za supermaksimum namesto dosedanjih desetih samo štiri ustanove, ki imajo zares značaj splošnih javnih koristi in ki so: vzorna vzrejališča živine, žrebčarne, semenogojske postaje in organizirana vzorna posestva, o katerih se strokovno ugotovi, da je njihov nadaljnji obstoj v narodnogospodarsko korist.

Pred končno rešitvijo agrarne reforme

Minister za kmetijstvo Juraj Demetrovič je nedavno predložil narodni skupščini izpreminjivalni in dopolnilni zakon k zakonu o razrešitvi agrarne reforme. Za obravnavo tega zakona je minister Demetrovič pripravil obširno poročilo, ki je bilo te dni natisnjeno razposlano narodnim poslancem.

V uvodu ugotavlja minister, da je kmetijsko vprašanje, ki stremi po pravični razdelitvi zemlje, staro že stoletja. V nobeni državi v Evropi ni bilo tako raznovrstnih, zapletenih in težavnih kmetijskih odnošajev, kakor smo jih imeli po zedinjenju v Jugoslaviji. Poyvod so kmetje zahtevali in čakali, da jim njihova narodna država z zakonom ustvari pogoje za boljše življenje, da

jim dá popolno gospodarsko svobodo in jim tako omogoči, da postanejo enakopravni državljani, in da se odpravi zadnji ostanek tlačanstva.

Takoj prve dni po zedinjenju je kralj Aleksander, tedaj regent, izjavil v svojem proglasu:

«Želim, da se takoj začne pravično reševati kmetijsko vprašanje

in da se ukinejo tlačanstva in velike zemljiške posesti. Zemlja naj se razdeli med siromašne kmetovalce za pravično odškodnino njenim dosedanjim lastnikom. Naj bo vsak Srb, Hrvat in Slovenec gospodar na svoji zemlji. Svobodna naša država mora imeti samo svobodne lastnike zemlje. Zato sem pozval svojo vlado, naj takoj sestavi

Vedno beli zobje

Poročam Vam, da že 15 let uporabljam zobno pasto "Chlorodont". Se nikdar nisem razočarala. Imela sem vedno bele zobe in prijeten okus v ustih, tembolj ker uporabljala sem daj čas Chlorodontno vodo. Tudi uporablja moja družina samo Chlorodontno zobno pastiko. J. Podgoršek, T... Zahtevajte zato samo pristoječo Chlorodontno zobno pastiko, tuba Din. 8.— in Din. 13.—, ter zavrčate vsak nadomestek.

Izprememba člena 24. ima namen, da se na poslednji reši vprašanje gozdnih zemljišč. More se razlasiiti le manjši del gozdnih posestev, samo 25 odstotkov površine, ki presega 1000 katastrskih oralov. Ti gozdovi bodo spadali pod posebno nadzorstvo gozdnih oblastev. Z izpremembo člena 28. bo nižnja količina od 160 na 140 za obdelovalno zemljo, na 120 pa v področju vodnih zadrug. Tako znižana končna odškodnina za razlaščeno zemljo je osnovana v današnjih gospodarskih razmerah kakor tudi v današnji prometni vrednosti zemlje.

Z dopolnilom k členu 37. se doprinos za kolonizacijski sklad, ki ga mora plačati prodajalec, zmanjšuje na 5 odstotkov.

Z izpremembo ustrežajočih odredb prevzema denarno plat razrešitve agrarne reforme na veleposestvih, ki bi jo morala vršiti Privilegirana agrarna banka, zdaj država, ki bo v to svrhu izdala obveznice.

Odškodnino, ki jo država plača v obveznicah lastnikom razlaščenih zemljišč, bodo povrnil kmetijski zanimanci, plačilo pa se zagotovi z vpisom v zemljiških knjigah na prvem mestu. Doba, določena za plačilo odškodnine z letnimi obroki, se podaljša na 30 let.

Po zakonu se naj razlasiiti okoli 550.000 oralov poljske zemlje in okoli 180.000 oralov gozdne površine.

Zemljišča 550.000 oralov se dele po lastnikih: na 18.000 oralov državnih, 7000 oralov kolonizacijskega sklada, okoli 30.000 oralov cerkvene posesti in okoli 367.000 oralov drugih telesnih in pravnih oseb. Država ne bo po tem zakonu plačala zemlje kolonizacijskega sklada, zemlje madžarskih državljanov, ki jo že odplačuje skladu «A» po pariškem sporazumu, in seveda tudi ne svoje zemlje, plačala pa bo okoli 397.000 oralov zemlje cerkvenih posestev in drugih telesnih in pravnih oseb. Skupno bi država plačala 815.800.000 Din. Plačilo v kolonizacijski sklad v znesku 14 odstotkov je zavezanih 367.000 oralov, kar bo

zneslo 105.000.000 dinarjev, tako da bo država morala plačati ostanek 710.268.000 Din v obveznicah bivšim lastnikom razlaščenih zemljišč.

Gozdne površine po členu 24. je razlasiiti v dravski banovini in gorskem kotaru okoli 136.000 oralov; razen tega naj se v dravski banovini razlasiiti še 4000 oralov, tako da bi bilo vsega skupaj 140.000 oralov,

od katerih bi morala država plačati 110.000 oralov povprečno po 300 Din, kar predstavlja skupno vsoto 33 milijonov, okoli 40.000 oralov pa povprečno po 600 Din, kar bi zneslo 24 milijonov; za vse razlaščene gozdove skupaj torej 57 milijonov dinarjev, tako da bi končna vsota odkupa zemlje znašala 768.268.000 Din.

Državo bi to delo veljalo v teku 30 let poldrugo milijardo dinarjev, če računamo petodstotne obresti. Ako pa bi država odkupovala te obveznice po povprečnem tečaju 60 odstotkov nominalne vrednosti, potem bi se ta vsota v teku 30 let zmanjšala za 300.000.000 Din ter bi država plačala skupno v 30 letih 1-2 milijarde dinarjev.

Zatem navaja. minister Demetrović izpremembe, ki jih predlaga k zakonom o razrešitvi kmetijskih odnošajev v onih pokrajinah države, kjer ne gre za razlasiitev veleposestev, marveč za ureditev drugačnih kmetijskih odnošajev. Ta agrarna reforma v južnih krajih bo v 50 letih državo veljala okrog 800 milijonov dinarjev.

Zapleteni kmetijski odnošaji in pa tudi nesrečne politične razmere v prvem desetletju našega državnega življenja so bili vzrok, da se je tako zakasnila končna rešitev agrarne reforme

in padla v čas, ki je v vsakem pogledu mnogo neprimernejši za to delo, kakor pa je bil kdaj prej. To je nov dokaz, kako škodljivo je bilo za naš narod, ker so politična vprašanja potiskala socialno-gospodarska vprašanja v ozadje. Zato moramo danes v najhujšem času reševati vprašanja, ki bi jih mogli rešiti prej z mnogo manjšimi težkočami.

Glavni zakonodajni posel za razrešitev agrarnih odnošajev pada v dobo šestojanuarske vladavine. Šele po 6. januarju leta 1929. so bili izdani zakoni o agrarni reformi v Dalmaciji in v severnih in južnih krajih. Šestojanuarska vladavina dobiva s svojo kmetijsko zakonodajo obeležje socialno-gospodarske napredne vladavine v korist širokih ljudskih slojev.

Agrarna reforma pomeni osvoboditev kmeta in ustvarjanje pogojev za boljše človeško življenje onega kmečkkega naroda, ki je trpel v neznosnih razmerah kot tuj hlapec ali pa se je moral seliti iz svoje domovine v tujino za skorjo kruha.

Okoli 600.000 družin, ki predstavljajo 3.000.000 ljudi kmečkkega naroda, postaja svobodni lastniki jugoslovenske zemlje.

Z ustvaritvijo svobodne jugoslovenske države se je osvobodil naš kmet v vseh krajih starega suženjstva in tlačanstva in postal svoj na svojem. Osvobojeni kmet ve, da se mora za to zahvaliti svoji svobodni narodni državi, ki ustvarja po zgledu kmečke demokratske ureditve v predvojni Srbiji z agrarno reformo pravo kmečko demokracijo na vsem državnem ozemlju.

GOZDNA AGRARNA REFORMA V SLOVENIJI.

V torek 4. t. m. je imela začasna državna uprava razlaščenih gozdov sejo, ki jo je vodil predsednik g. Valentin Babnik. Na seji je podal svoje poročilo tajnik g. dr. Matko Brnčič.

Kakor je razvidno iz poročila, je minister za kmetijstvo razrešil g. dr. Janžeta Novaka dolžnosti člana začasne državne uprave in izdal končno odločitev o razlasiitvi glede 6 gozdnih veleposestev v dravski banovini. Ta veleposestva so: 1.) Karel Auersperg (Kočevje-Soteska), 2.) Harvard Auersperg (Turjak), 3.) dr. Karel Born (Tržič), 4.) Rudolf Hoshcek (Sevnica), 5.) Alfred Windischgraetz (Rogatec) in 6.) dr. Alfonz Zabeo (Fala).

Karlu Auerspergu je bilo končno razlaščenih 14.858 ha gozdov, Harvardu Auerspergu 1039 ha, dr. Bornu 806 ha, Hoshcku 380 ha, Windischgraetzu 1519 ha in Zabeu 1000 ha.

Državna uprava je izbrala dve komisiji, ki naj prevzameta razlaščene gozdove od dosedanjih lastnikov. Gozdove obeh Auerspergov prevzame komisija, v kateri so inž. Urbas, doktor Brnčič in Fran Arko ml.; Hoshkove, Windischgraetzuve in Zabejeve gozdove pa komisija, ki jo sestavljajo: inženjer Ziernfeld, Fran Goričan in dr. Brnčič. Ker so pri dr. Bornu razlaščeni gozdovi zaradi svoje visoke lege sedaj še nedostopni, bo državna uprava imenovala prevzemno komisijo za te gozdove šele kasneje.

Po občirni vsestranski razpravi o načinu prevzema gozdov je predsednik g. Babnik zaključil sejo.

Mirko Brodnik: 12

Goljava

(Povest iz naših dni.)

Vrata so se odprla in kopica radovednežev se je vsula v dvorano. Vsi so nestrpnost čakali, Niso vedeli, kaj naj vse skupaj pomeni. Videli so, da sta paznika odvedla Nadića in to je dalo slutiti, da se je zgodilo nekaj čudnega, izrednega.

Sodnikov ni bilo več v dvorani. Šli so v posvetovalnico.

Cez dolgo so se vrnili in predsednik je povedal, da je obtožba umaknjena, ker se je sodišče prepričalo, da je bila lažniva. Obtoženka bo takoj izpuščena.

Ko je Anica začela njegove besede, so se ji zaiskrile oči. Vsa hvaležna se je obrnila k zagovorniku, ki je stal za njo, in mu dala roko.

«Hvala... hvala...» je zajecjerala.

Potem so jo zapustile moči. Klecnila je in omahnila.

Osmo poglavje.

Šele čez dolgo se je Anica zbudila iz nezavesti. Ležala je na zaprašeni otomani med ogromnimi omarami aktov. Paznik ji je močil telo.

Zunaj je bilo čuti razburjene glasove. Poslušalci se niso dali odgnati. Še zmeraj jih je bil poln hodnik.

Ob Aničinu glavi je stal njen zagovornik. Ko je videl, da je odprla oči, se je sklonil k njej in jo vprašal:

«Ali vam je zdaj bolje?»

Anica se sprva niti zavedla ni, kje je. Zdelo se ji je, da se je zbudila iz grdih sanj. Šele počasi se je jela vsega spominjati. Še zmeraj je bila v trdi jetniški obleki...

«Dobro je», je odgovorila s slabotnim glasom.

Potem je vstala. Vse jo je bolelo. Tako slaba je bila, da se je morala opreti na paznika.

«Pojdite zdaj z njim, da dobite svojo obleko», ji je rekel zagovornik. «Ali imate kaj denarja?» Žalostno je odkimala. Dal ji je nekaj bankovcev.

«Okrepčajte se. Popoldne se oglasite v moji pisarni. Rad bi z vami še nekaj govoril.»

Stisnil ji je roko. Sklonila je glavo, da bi mu jo poljubila, toda umaknil jo je.

Dal ji je svoj naslov.

«Ne pozabite priti. Ob treh vas bom čakal.»

Potem je šel.

Ko se je Anica preoblekla, je začutila, kako se je zbudilo v njej spet pravo življenje. Prej je bilo vse le nekakšna omotica, veselje, da se je iznebila mōre, ki jo je tako dolgo mučila.

Srce ji je divje udarjalo, ko so se za njo zaprla vrata sodišča. Solnce jo je skoraj oslepilo. Kakor bi bila vrtoglava, se je opotekla po stopnicah. Potem se je zavedla in krenila po ulici proti sredi mesta.

Sama ni vedela, kdaj jo je zaneslo proti ulici, kjer je nekoč služila. Stopila je v gostilno, kjer je jedla prvi dan, ko je prišla v službo, in naročila kosilo. Teknilo ji je, da še nikoli tako.

Vse polno ljudi je bilo okoli nje. Gledala jih je. Spet jo je objel isti občutek kakor prvi dan, ko je prišla v Zagreb. Občutek osamljenosti med življenjem, ki hiti mimo.

Spet ji je bilo prav tako.

Zavedla se je, da je zdaj na cesti, brez dela, brez vsega.

Kaj bo dala v usta, ko ji poide tista malenkost, ki jo ima pri sebi? Obleka, perilo in nekaj denarja je še na stanovanju, odkoder jo je takrat detektiv odvedel na policijo. Kako bo prišla do njega? Sama ni marala več iti tja. Preveč bi jo bolelo, če bi morala še enkrat iti po tistih stopnicah, stopiti v sobico, kjer je nekoč mislila, da bo našla srečo, pa je doživela svojo največjo žalost...

Po kosilu je hodila kakor izgubljena po mestu.

Ob treh je že stala v odvetnikovi čakalnici. Mlada gospodična jo je odvedla v pisarno.

«Kaj ste se zdaj že popravili?» jo je smeje se vprašal odvetnik in ji dal roko. «Upam, da boste kmalu pozabili vse, kar ste morali pretrpeti.»

Pokazal ji je stol, da je sedla.

«Vidite, do včera nisem upal, da bi vas mogel rešiti, ji je dejal. «Žensko, ki je vse razkrila, sem iskal povsod. V poslednjem trenutku sem jo ujel, da se ni odpeljala domov.»

Dnevi Vodnikove družbe

Ne pozabimo, da nam Vodnikova družba spet pripravlja lepe knjige

Vsak človek se veseli velike noči in pirhov in vstajenja in pomladi. Radi pri tem pozabimo križe in težave in se radujemo med svojci in prijatelji. Zima je prešla in polna novih nad se v igred odeva v cvet. Tudi naša srca so v tem času nekako dobra in radodarna. Ne pozabimo sebe, spomnimo se pa tudi drugih. Ko bomo gledali okrog sebe velikonočne darove, spomnimo se in darujmo svoj dar družbi, ki nam je za preteklo zimo preskrbela lepe knjige in jih bo tudi za naprej.

Vsak član Vodnikove družbe naj smatra za svojo dolžnost, da prav ob teh praznikih

plača svojo članarino 20 dinarjev za pirh Vodnikovi družbi.

Pa ne le sam, tudi svoje prijatelje naj pregovori, da stopijo v naš krog, ki šteje letos že čez 16.000 članov. Vsi vemo, da bi nas bilo lahko še več in da bi nam družba mogla nuditi še kak dar za nameček. Potrudimo se in storimo Vodnikovi družbi

majhno uslugo za veliki dar, ki ga nam dá vsako leto.

Če imate morda znanca ali prijatelja v tujini, morda v Ameriki, odkoder so svoj čas prihajali dolarji, kjer pa je zdaj huda borba za kruh, ali pa morda kje drugje,

plačajte zanj 20 dinarjev;

morda mu z Vodnikovimi knjigami napravite večje veselje kakor s kakim drugim darom. Za vas in vsakogar je oni beli listek, ki ga prejmete od poverjenika,

najlepši pirh,

ki ga bo vsakdo vesel. Ta listek v žepu vam ves čas pripoveduje, da dobite v jeseni, ko boste spravili poljske pridelke,

štiri lepe knjige, ki bodo v čast in ponos vsake slovenske hiše.

Letos bodo knjige Vodnikove družbe zopet namenjene najširšim plastem našega naroda.

Leta 1934. bo že 20letnica pričetka strašne svetovne vojne in zato bo glavna povest «Zvesta

četa» (spisal Fran Roš) kakor nalašč primerna za prihodnje leto, ko se bo ves svet spominjal nastanka groznega klanja. Povest je pisana zelo živahno.

Druga povest, «Vražje dekile» (spisala Ilka Waschtetova), je zgodovinska. Godi se v Valva sorjevem času in nam slika tedanje življenje v Ljubljani, ob Savi in v Krškem.

Anica ga skoraj ni slišala. Zajecljala je nekaj v zahvalo, toda jasna beseda ji ni prišla z ustnic.

«Nikarj se ne zahvaljujte», jo je prijazno zavrnil. «Le svojo dolžnost sem storil. Sreča me je spremljala, drugače bi bilo vse zaman. Še nekaj vam bom povedal, kar vas bo zanimalo,» je nato obrnil pogovor, «tudi tisto žensko, ki vas je spravila k Nadiču, so iskali. Ni je bilo več.»

«Kam je šla?»

«Izselila se je.»

«Izselila?» se je Anica začudila. «Kar tako je pustila hišo?»

«Saj ni bila njena. Le stanovala je tam. Pred štirinajstimi dnevi je izginila. Najbrž njeno ime ni bilo pravo. Policija jo je iskala, toda izginila je, kakor bi se bila v tla vdrla. Vidite, taki so ljudje... Če ne bi bili imeli sreče, bi se morali danes pokoriti za grehe drugih.»

«Kaj je z mojim gospodarjem?» je tiho vprašala.

«Zaprli so ga. Prav zaradi njega sem vas poklical. Saj ga boste tožili?»

«Tožila? Kaj mu morem?»

«Več, kakor si mislite,» ji je rekel. «Odškodnino vam bo moral plačati. Ne bo majhna.»

«Saj se na to ne razumem...»

«Prepustite vse meni. Pooblastilo mi boste morali dati, da vas bom zastopal. Nič se vam ni treba za to brigati. Vse bom sam uredil. Ali velja?»

«Če mislite, da je tako prav...»

«Dà,» ji je skočil v besedo, «naj plača. Vam bo prav prišlo... Kaj pa mislite zdaj?»

Nemo ga je pogledala in skomignila z ramo. «Brez dela sem. Nikogar razen vas ne poznam... Če bi našla kako delo.»

«Mogoče bi vam jaz lahko pomagal?...»

«Če bi mogli...» je rekla v zadregi.

«Ali bi marali delo v tovarni?» jo je vprašal.

«Še ljubše bi mi bilo, če bi bila bolj med ljudmi. Potem se mi ne bi moglo primeriti spet kaj takega kakor zdaj.»

«Svojega znanca, ki je ravnatelj v veliki predilnici, bom vprašal, ali ne bi imel morda dela za vas. Počakajte malo!»

Vstal je in stopil v sosednjo sobo.

Anica je bila vsa srečna. Nikdar ni verjela, da so tako dobri ljudje na svetu. Ni jih poznala. Le v materi je videla žensko, ki bi bila vse za njo storila. Drugi so jo vsi prevarali.

Tudi Janez...

Ob misli nanj ji je vzdrhtelo srce.

Pozabila je, da se zdaj v sosednji sobi odloča njena usoda. Misel na Janeza jo je vso prevzela. Zdaj je spet začutila, koliko ji je do njega. Vse, tudi njegovo izdajstvo, ko jo je sramotno zapustil, ji ni moglo iz srca iztrgati ljubezni do njega.

Bog ve, ali bo zvedel, kaj se je z njo zgodilo? Ali bodo drugi zvedeli? Kaj bodo doma rekli, če pride v liste? Morda so brali, da so jo zaprli.

Strašna bolečina ji je stisnila srce. Zazdelo se ji je, da je kakor uvel list, ki je padel z dre-

vesa in se suče v vetru med nebom in zemljo. Kam ga bo veter zanesel?

Zaprta vrata pred njo so molčala. Šele čez dolgo so se odprla. Z žarečim obrazom je stopil odvetnik čez prag.

«Govoril sem s prijateljem,» ji je rekel. «Povedal sem mu vse, kako je bilo z vami. Rekel mi je, da bi imel delo za vas. Jutri se zglasite v tovarni! Precej daleč iz mesta je. Tam si boste morali najeti stanovanje, da vam ne bo treba pre-daleč hoditi. Ali ste zdaj zadovoljni?»

Veselo je prikimala. Najrajši bi mu bila padla okoli vratu.

«Še nekaj,» je nato dejal. «Skoraj bi vam bil pozabil povedati. Vaše stvari so na policiji. Poslal sem slugo ponje. Če se ne motim, prav zdaj prihaja.»

Pogledal je v sprejemnico.

«Dà, tam je. Drugega menda zdaj ne bo treba. Dà,» je še pristavil, «za prvo silo vam bom dal nekaj denarja.»

Vzel je iz predala tisočak.

Anica se je branila. Preveč dobrega ji je že storil, da bi mogla sprejeti še to.

«Pa naj bo samo posojilo,» se je nasmehnil. «Predjem na odškodnino, ki vam jo bo moral Nadič plačati.»

Stisnil ji je bankovec v roko.

«Precej takih bo,» ji je rekel. «Zdaj pa se morava posloviti. Zunaj čaka še nekaj ljudi. Poišcite si stanovanje in mi pošljite naslov, da se

**IMEJ VEDNO SOLNCE
... V PRALNEM KOTLU!**

Naj si vremenski preroki še tako belijo glavo zaradi vremenskih muh — gospodinja si zna pomagati! Ona se zanesa na Radion — na beljenje perila v pralnem kotlu! Zakaj Radion ne pere samo sam — na milijone bisernih kisikovih mehurčkov beli perilo lepo že takoj med pranjem. Naj bo solnce ali dež — perilo bo vedno brez madežev in snežnobelo v 15 minutah!

**Schichtov
RADION**

**DELUJE V KOTLU
KAKOR SOLNCE NA TRATI!**

Tretja knjiga nam bo kazala pot slovenskega vojaka ujetnika skozi Sibirijo (spisal Ivan Muc). Tu bomo videli dogodke tik po ruski revoluciji in čudne zgodbe iz daljnih dežel. Knjiga bo imela lepe slike.

Kot četrta knjiga bo seveda Vodnikova praksa, ki se je vsako leto veselimo in nas spremlja skozi vse letne čase. Imela bo tudi obilo lepih slik.

Ta lep književni dar naj bo vsem, zlasti tudi poverjenikom v izpodbudo, da greste s podvojeno silo na delo za Vodnikovo družbo. Gg. poverjeniki, obiščite lanske člane, ki še niso obnovili prijave za tekoče leto, in obvestite jih o tem le-

pem književnem programu Vodnikove družbe! Obenem izkušajte po možnosti dvigniti število članstva v svojih okoliših! Člani in članice družbe, izrabite med svojimi znanci in prijatelji vsako priliko ter agitirajte za pristop k Vodnikovi družbi!

Geslo starih članov Vodnikove družbe naj bo: Pridobiti moram v tekočem letu vsaj enega novega člana naši Vodnikovi družbi, ki nam bo letos poklonila tako lep književni dar.

Vsem svojim gg. poverjenikom, članom in prijateljem želi Vodnikova družba veselo alelujo!

Ustanovitev narodnega obrambnega društva za rojake v tujini

Rojaki v tujini se vedno težje branijo tuje poplave in se bore za svoj obstanek, to pa toliko bolj, ker nimajo iz središča matičnega naroda skoro nikake podpore. Že tri leta nimamo občne narodne medstrankarske ustanove, ki bi mogla pomagati v sili in potrebi najbolj zapuščenemu delu naroda. Veliki nemški narod ima v take namene poleg znanega Schulvereina tudi še Südmarko, a vrhu tega si je ustanovil še posebno društvo «Nemcem v tujini», ki prejema od prvih dveh društev denar. Prav tako imajo Italijani razen šolske družbe «Dante Alighieri» še posebno podporno delovanje za Italijane v tujini, ki dobiva od prve družbe sredstva na razpolago. Poleg teh društev pa tekmuje ves državni aparat z društvi v delu za iste svrhe.

Naši narodni delavci čutijo zadnja tri leta posebno bridko svojo onemoglost v delu in skrbeh za rojake zunaj mej naše države. Ker so potrebe vedno večje in nujnejše, ker zahteva tudi propagandno delo zanesljive gmotne opore, se je združilo že v avgustu 15 narodnih delavcev v namenu, da ustanove novo narodno obrambno društvo z imenom «Bran-i-bor», da bi pomagali braniti vse teptane in zaničevane ter se boriti za njihovo boljšo bodočnost. Ali nove naloge, ki so se pokazale v zadnjih treh letih, pa tudi zahteve novega društvenega zakona, katerim je bilo treba ugoditi, so zavlekle odobritev pravil, tako da se je vršil ustanovni občni zbor šele 23. marca v posvetovalnici na ljubljanskem magistratu.

Povabljeni je bilo na zbor samo manjše število takih narodnih delavcev, ki so se že doslej zanimali za tako narodno delo. Odzvalo se je 38 udeležencev iz Ljubljane. Namesto zadržanega pobudnika g. dr. Otona Papeža je zbor vodil njegov sotrudnik g. Andrej Gabršček, ki je razložil pomen in namen tega sestanka in neizogibno potrebo novega društva «Bran-i-bora». Vsi udeležniki so soglasno odobrili ustanovitev in so tudi potem v celoti sprejeli pravila, ki jih je bila banska uprava že odobrila in so jih prejeli vsi navzoči že več dni prej. S tem sklepom je bilo društvo ustanovljeno, nato pa je bil soglasno izvoljen naslednji osrednji odbor: predsednik dr. Josip Krevl, notar; I. podpredsednik dr. Matej Slavič, rektor; II. podpredsednik Andrej Gabršček, novinar; tajnik Vladimir Saksida, uradnik; blagajnik Stane Vidmar, tovarnar; odborniki: dr. Janko Brejc, odvetnik; dr. Julij Fel-

lacher, državni tožilec; dr. Martin Gorjanec, profesor; Jožko Prezelj, profesor; Fran Grafenauer, profesor; Fran Venturini, učitelj; namestniki: Josip Žnidarič, sreski načelnik; dr. Lojze Kuhar, novinar, Ivan Srebrnič, računski nadsvetnik; Josip Ribčič, učitelj; dr. Stojan Bajič, sodnik; Franjo Uršič, železniški uradnik; pregledniki: dr. Vilko Baltič, komisar Pokojninskega zavoda; dr. Dinko Puc, župan, in inž. Janko Mačkovšek, gradbeni nadsvetnik.

Soglasnost vseh zborovalcev in imena novega odbora so nam porok, da bo novo društvo res občna narodna ustanova, vzvišena nad vse težkoče sedanjega javnega življenja, in da ostane v vsakem položaju dosleden borec za poglobitveni namen društva, ki je: da na primeren način vzbuja zanimanje javnosti za Jugoslovane v tujini, da javnost seznanja z njihovimi potrebami in položajem ter zbira sredstva za njihovo prosvetno in gospodarsko povzdigo, dalje da društvo v dosegu tega namena ustanavlja po vsej kraljevini podružnice, ki bi v določenem jim delovnem območju zbirale sredstva in na primeren način vzbujale zanimanje za namene društva.

«Bran-i-bor» ima svoje prostore v poslopiju Podunavsko-jadranske banke nasproti glavni pošti v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II. Uradne ure so od 9. do 12. in od 4. do 6. vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih.

Glavno delovanje društva se bo vršilo v podružnicah. Dosedanji vrli narodni delavci dobe že v nekaj dneh okrožnice z navodili, kako je treba ustanavljati podružnice. Dobe pa tudi že pravila in vse, kar je potrebno za ustanovitev.

Društvu «Bran-i-bor» želimo največji uspeh v prepričanju, da bo naše ljudstvo razumelo veliko in neizogibno potrebno nalogo, izraženo že v imenu «Bran-i-bor» (brani in bori se).

Delo za Jugoslovensko radikalno kmečko demokracijo se bo okrepilo

Glavno tajništvo JRKD je izdalo naslednjo objavo:

Predsedništvo JRKD kot vrhovno odločilno vodstvo stranke je imelo v prisotnosti vseh članov glavnega odbora in banovinskih odposlancev od 8. do 6. t. m. pod predsedstvom predsednika stranke g. Nikole Uzunovića v navzočnosti pred-

sednika narodne skupščine g. dr. Koste Kumandija in predsednika senata g. dr. Ante Pavelića seje, na katerih se je vršila obširna razprava o delu stranke, o stanju organizacij stranke in o njenih namenih za nastopajočo pomlad in za poletje. Na osnovi obširnega poročila glavnega tajnika stranke ministra g. dr. Alberta Kramerja je

bom vedel na vas obrniti, kadar bo treba. Ali velja?»

Prikimala je. Kaj vse mu je hotela reči! Pa ni mogla. Po licih so ji polzele solze hvaležnosti.

Tiho je odšla. Odvetnik je še videl skozi odprta vrata, kako je pobrala svojo košaro. Potem je stopila v sobo nova stranka.

Deveto poglavje.

Pet mesecev je odtlej poteklo. Že šesti je bil pri koncu. Dosti se je med tem zgodilo na Goljavi.

Kako je ljudi presenetila vest, da je tudi Janez šel v svet brez slovesa! Vsakdo si je to po svoje razlagal, vsi pa so rekli, da je šel zaradi Anice.

Domov ni pisal. Le stara Smrekarica je tri mesece po njegovem odhodu dobila pismo iz Ljubljane. Sporočil ji je, da je Anico povsod iskala, da pa je ni mogel dobiti.

Koliko črnega obupa je bilo v tem pismu. Kakor bi ga bil pisal s srčno krvjo. Smrekarica je jokala, ko ga je prebrala.

V dolgih nočeh brez spanja se je že sprijaznila z mislijo, da je Anico izgubila. Med delom, ki se je vanje vživela, ji je prešla žalost za njo. Toda vselej se je potem vrnila, še močnejša, še hujša. To pismo, ki ji je bilo kakor glasnik smrti, jo je vnovič zbudilo.

Najhuje je Janezov beg udaril starega Kosmača.

Prvi dan ni mogel verjeti, da je resnica. Zdelo se mu je, kakor da bi sanjal. Prepričan je bil, da

se Janez vrne, morda še danes, morda jutri... Toda Janeza ni bilo. Le njegova vest o odhodu je ostala in ta vest je bila kakor tisti goreči napis v svetem pismu: Mene, tekel, fares...

... Tehtal sem te in prelahek si bil... Uničil bom tvoje kraljestvo...

Goljava, njegovo kraljestvo. Kaj bo zdaj z njo, če se Janez ne vrne? Kaj bodo polja, kaj njegovi gozdovi, ki so oklenili že vso vas?

Zaprli se je v svojo sobo in ždel v njej cele dni. Nihče se ni upal k njemu. Meta je šla prvi dan za njim, toda jezno jo je odgnal.

«Tak vsaj h kosilu pridite!» mu je rekla, toda zaloputnil je vrata za njo. Pustila mu je kosilo na mizi v izbi. Ni se ga dotaknil. Šele drugi dan je nekaj malega pokusil.

Goljava je izgubila gospodarja. Za nič več se ni brigal. Presedeval je popoldneve pri čebelah. Ko je jelo postajati hladneje, je bil spet cele dni v hiši.

Meta je morala gospodinjiti, kakor je vedela in znala. Sprva ji je še nekako šlo, potem pa je izgubila glavo. Prestara je bila že, da bi mogla za vse skrbeti. Počitka je bila potrebna, ne dela.

Tisto leto je sadje slabo rodilo. Druga leta je prineslo vselej lepe tisočake, letos skoraj nič. Plačati je bilo treba davke in ni bilo denarja pri hiši. Pomladi je bil Kosmač kupil velik gozd in vtaknil vanj ves denar, kar ga je imel. Žito je prodal in kupil pašnik za cerkvijo. Zdaj je bila denarnica prazna.

Povedala je to gospodarju.

«Napravite, kakor veste in znate», jo je zavrnil Kosmač. «Saj je vseeno.»

Kakor ga ne bi bilo nič brigalo. Kakor se ne bi njega tikalo.

In pri tem je Meta že opazila, da zahaja čedalje pogosteje v klet. Kadar je prišel iz nje, je smrdel po vinu. Ob takih prilikah je bil še sitnejši, še bolj sam zase.

Tudi vina je bilo kmalu konec. Tedaj je jel hoditi od doma. Vedela je, kam. V gostilno. Pozno poroči se je pijan vračal domov.

Čas, ko je bilo treba davke plačati, je že davno potekel. Nekega dne je stopil izvrševalec v hišo.

Izvrševalec na Goljavi! Taka sramota! Meta bi se bila najrajša vdrla v tla. Precenil je posestvo. Če ne bo čez tri tedne plačano, zapoje boben.

Meta je obupovala: Kaj naj zdaj stori? Ni si vedela pomagati.

Naposled je le s težavo pregovorila Kosmača, da je dal izsekati gozd blizu hiše.

Zapele so sekire za Goljavo. Prvič, da so morale. Še nikdar ni bila Goljava v stiski.

Trgovec iz trga je kupil les. Ni ga slabo plačal. Meta je bila vesela. Za davke bo in še nekaj ostane. Oddahnila se je.

Toda zgodilo se je drugače. Kosmač je dobil denar v roke. Šel je z njim na vas.

Tisto nedeljo je bil sejem. Vse polno ljudi se je nabralo iz okolice. Kupčija je bila živa, da že dolgo ne tako.

Mehko ko cvet
čisto ko cvet
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
OT 2.1-33
TERPENTINOVIM MILOM
Pere res belo!

predsedništvo stranke z zadovoljstvom ugotovilo, da je delo v organiziranju stranke v vseh banovinah zelo napredovalo in da je število krajevnih organizacij v vseh srezih v stalnem naraščanju. V najkrajšem času se bodo sestavili končni banovinski odbori še v onih banovinah, ki imajo do sedaj še samočasne banovinske odbore.

V zvezi z naraščanjem strankinega obsega poslov je predsedništvo stranke na predlog glavnega tajnika ministra g. dr. Kramerja odobrilo presnovo osrednjega tajništva v pravcu razširjenja njegovih pristojnosti in povečanja števila osebja. Poleg glavnega tajnika bo pod njegovim vodstvom vodilo posebne referate devet banovinskih referentov, za vsako banovino po eden. Okrepila se bodo tudi banovinska tajništva in omogočil živahniji stik s sreskimi organizacijami. V svrhu stalnih stikov med organizacijami in funkcionarji stranke bo glavno tajništvo začelo izdajati po-

sebno tedensko glasilo JRKD kot organizacijski vestnik stranke.

Že v tem mesecu bo pričela stranka obširno organizirano agitacijo na velikih shodih v vseh banovinskih središčih, na katerih bodo govorili najvišji funkcionarji stranke, člani vlade, senatorji in narodni poslanci. Prvi teh velikih shodov bo 23. t. m. v Nišu. Razen tega bodo shodi v vseh važnejših krajih posameznih banovin. Na vseh shodih bodo sodelovali člani vlade in glavnega odbora stranke kakor tudi udeleženci iz Beograda in drugih banovin.

Naposled je predsedništvo stranke sklenilo, da se pospešijo priprave za sklicanje strankinega kongresa. Priprave bo izvršil poseben odbor, sestavljen iz članov predsedništva.

Predsedništvo je razpravljalo tudi o vzporednih organizacijah, ki so nastale v nekaterih srezih, sprejelo potrebne sklepe in določilo postopanje, da se rešijo vsa sporna vprašanja. Predsedništvo stranke je določilo tudi stališče stranke do opozicijskih klubov v narodni skupščini in senatu. Z zadovoljstvom je ugotovljeno širjenje in jačanje programske zavesti pristašev JRKD na izvajanju jugoslovenske narodne in državne politike v vseh slojih našega naroda. Vsi sklepi so bili sprejeti soglasno.

Razen seje predsedništva se je te dni vršil pri glavnem tajništvu tudi posvet banovinskih tajnikov, na katerem je bil izvršen podroben pregled stanja organizacij v posameznih banovinah in so bili sprejeti sklepi za predsedništvo stranke glede močnejšega organizacijskega dela.

Stanje našega združništva v preteklem letu

Iz letnega poročila Zveze slovenskih zadrug, katere občni zbor se je vršil predzadnji ponedeljek v Celju, posnenamo naslednje zanimive podrobnosti o poslovanju našega združništva v preteklem letu:

Večina združnih letnih obračunov kaže večje ali manjše nazadovanje. Iz nekaterih pa je videti tudi napredek. Naraslo ni samo članstvo, temveč so se dvignile tudi vloge. Pač dokaz, da zastoj ni povsod enak. Tudi nezaupanje ni povsod enako. Čim ožji je stik med člani in upravo, tem bolj redno se razvija delo zadruga.

Kreditne zadruga so se morale boriti z gospodarskimi težkočami kakor tu li z raznimi strašnimi govoricami, ki so povzročale malodušnost med vlagatelji. Prve mesece preteklega leta so mnoge zadruga še podeljevale kredite, od aprila dalje pa se je položaj zopet obrnil na slabše. Pristisk vlagateljev se je povečal, ker je nanj posebno neugodno vplivala zakonita zaščita zadolženih kmetov, ki je izzvala govornice, da bodo dolgovi kmetu odpušteni.

Kreditnim zadrugam, članicam Zveze slovenskih zadrug, je uspelo, da so skozi vse leto izplačevale vloge, nekatere docela redno, velika večina vsaj za upravičene potrebe, le redke samo v najnujnejših primerih. Razen šestih milijonov, ki jim jih je dala na razpologo zveza, so dobile nekatere neposreden kredit pri Narodni banki. Največ pa so si pomagale z odločnejšim izterjevanjem posojil in obresti in s pridobivanjem vlog.

Kolikor se dá posneti iz doslej sestavljenih letnih obračunov, se stanje vlog pri članicah ni v znatnejši meri zmanjšalo. Znašalo je ob koncu leta okrog 650 milijonov dinarjev nasproti 678-9 milijona dinarjev ob koncu leta 1931. in 646-1 milijona dinarjev ob koncu leta 1930. Prav tako so tudi posojila nazadovala le za nekaj odstotkov in so znašala ob koncu leta okrog 600 milijonov dinarjev (ob koncu leta 1930. 577-2 milijona dinarjev).

Obrestna mera za vloge pri zadrugah je znašala v teku leta 5 do 6 odstotkov (v Prekmurju 8 odstotkov), za kredite pa 6-5 do 8 odstotkov (v Prekmurju 1 do 3 odstotke več). Ob koncu leta je že mnogo zadrug sklenilo z novim letom znižati obrestno mero za vloge in posojila za okoli en odstotek, nekatere pa so sledile letos.

Mlekarske zadruga so imele v lanskem poslovnem letu velike težkoče s prodajo sira, in sicer predvsem zaradi padca kupne moči porabnikov, delno pa tudi zaradi slabše kakovosti izdelka. Zadruga še vedno nimajo zadostne obratne glavnice za popolno opremo mlekarn in nastavitve dobro izvežbanih mlekarijev. Lani so prejele zadruga 1.356.000 litrov mleka, to je precej manj kakor prejšnja leta. Plačevale so ga članom po 1-25 do 1-75 Din za liter (povprečno po 1-56). Mleko so zadruga vnovčevale po povprečni ceni 1-93 Din. V presnem stanju so odprodale 805.000 litrov po 2 do 2-50 Din, iz ostalega pa so izdelale 36.385 kg trdega sira in 4.313 kg sirovega masla.

September je šel v kraj in ker je nekaj dni prej deževalo, ljudje niso dosti okoli hodili. Posedli so po gostilnah.

Kosmač je že zgodaj vstal in šel k prvi maši. Potem je pogledal po sejmišču. Živine je bilo nič koliko in lepe vmes. Take, kakor je njegova, pa le ni nikjer, si je mislil. Skoraj milo se mu je storilo, čeprav ni bil mehkega srca, ko je pomislil, kako dolgo se že ni pobrigal zanjo. Bog ve, ali Meta in Jernej dovolj skrbita za vse.

Nekaj kakor iztreznjenje po dolgih dneh mu je prišlo. Sam se ni zavedel, kdaj in kako.

«Za dom se bom moral spet brigati...», si je rekel. «Jutri plačam davke. Nekaj denarja bo ostalo, nekaj dreves pa še posekam, da ga ne bo čez zimo premalo. Les je zdaj v ceni in bog ve, kako bo pozimi.»

Stopal je med ljudmi, ki so se vanj butali. Vse je kričalo. Mešetarji so se kar med seboj kosali, kdo bo na živali, ki mu je zaupana, odkril več dobrih lastnosti. Nasprotni pa so jih pobijali.

«Takega konja nikjer ne dobite tako poceni!» je vpil Lovračev Miha, ki je bil že malo okrogel. «Samo zobe mu poglej.»

Kosmač je stopil bliže. Spoznal je Lukeževga Andreja, ki je pripeljal svojega konja na sejem in ga zdaj z Mihovo pomočjo prodajal.

«Ta konj mora biti že najmanj dvajset let star», je pomislil Kosmač. «Seveda prav tisto leto ga je kupil, kakor jaz svojega fuksa, ki je predlanskim poginil.»

Spomnil se je, da je že lani videl tega konja. Bil je onemogel in komaj je vlekel. Danes je bil živ in isker, da ni bilo varno okoli njega hoditi. In debel, da skoraj ni bilo videti rebra.

Kosmač se je sam pri sebi zasmel. Vedel je, kaj sta napravila. Konj se je do onemoglosti napil vode. Potem sta ga pretepla in mu zadnjico namazala s poprom.

«V devetem letu je!» se je pridušal mešetar Miha. «Dva tisočaka, še jaz bi jih dal zanj, pa nimam zdaj toliko denarja. Saj je skoraj zastoj!»

Kupec, ki ga Kosmač ni poznal, čeprav je bil v vseh sosednjih vaseh kar doma, si je res hotel konja ogledati. Toda brcal je okoli sebe, da se ga je rajši na daleč ognil.

«Kako naj pa mrho ukrotim!» se je jezil. «Saj mi še hlev podere.»

«Danes je tak», je spet segel v besedo Miha. «Dosti muh je in preveč ljudi, pa se malo plaši. Toda to je še bolje. Jutri bo pa miren.»

«Dà, jutri bo miren», si je mislil Kosmač. «Pobesil bo ušesa in stal v hlevu kakor živa nesreča.»

Ni poslušal še naprej. Šel je dalje. Okoli vaškega vodnjaka so kramarji postavili svoje šotore. Vsega so imeli dovolj, kar so ženske hotele. Saj so skoraj samo ženske kupovale. Čevlji in blago, sladkarije in lectova srca, pa še drugi spomini — vsakdo je dobil, kar je hotel.

Kosmač je kupil lepo svileno ruto.

«Za Meto moram nekaj prinesti», je rekel. «Rute bo še najbolj vesela. Za Janeza pa čevlje.

Saj je kar grdo, da mora biti še v nedeljo v škornjih.»

Potem se je namenil proti domu. Ni bil več daleč, ko je srečal Špana, ki je prihajal s klanca. «Kam pa si se namenil?»

«I, malo grem pogledat. Pravijo, da je dosti ljudi.»

«Ljudi je dovolj in kupčije tudi. Letos gre ljudem čudno rad denar izpod palca. Kaj greš že domov. Saj je še zgodaj...»

Govorila sta, kakor bi bila oba pozabila, da sta še pred nekaj tedni mislila, da se bosta mlada vzela. Angela je prosila očeta, naj o svatbi ne reče niti besede. Kosmaču pa je bilo tudi ljubše, da nista o njej govorila. Če se je spomnil Janeza, ga je zbolelo...

«Zgodaj je še, pa sem mislil doma malo pogledati, ali je vse, kakor mora biti. Zadnje tedne sem bil nekaj bolan,» se je izgovarjal, «pa se nisem mogel dosti brigati za gospodarstvo.»

«Saj ne bo nikogar doma. Rajši pojdiva k Lipcu na pol litra. Na semanji dan si ga človek skoraj mora privoščiti.»

Pri Lipcu je kar mrgolelo ljudi. Ko sta stopila v izbo, sta videla glavo pri glavi in vmes steklenice. Fantje so peli. Še nekaj deklet je bilo med njimi. Tisti, ki so že prodali, so si privezovali dušo in izplačevali mešetarje. Oni pa, ki so kaj kupili, so pili na veselje, da so tako poceni dobili.

Sedla sta v kot za mizo, kjer je bilo še na klopi nekaj prostora. Zraven so trije tuji kvar-

Sir so prodajale po 16 do 28 Din za kilogram, maslo pa po 32 do 44 Din za kilogram.

Na prizadevanje združnih organizacij se opaža gibanje za širjenje okoliša mlekarških zadrug in za večje osredotočenje. Začetek je že storjen. Pričakovati je, da bomo imeli v doglednem času manj mlekarških obratov, ki pa bodo modernejši in večji.

Zivinorejske in pašniške zadruge so se tudi lani lepo razvijale. Mnogo so k temu pripomogli banovinski kmetijski strokovnjaki, ki pomagajo zadrugam pri ocenjevanju, odbiranju (selekciji), mlečnem nadzoru (kontrolni) in pri vodstvu rodovniških knjig. Kmetovalci se pričenjajo zavedati važnosti zivinoreje. Nabavne in prodajne zadruge delujejo vse, kolikor jim je pač mogoče v sedanjih razmerah. Vinarske in sadjarske zadruge lani niso posebno uspevale, uspešno pa so delovale kmetijsko-strojne in elektrarniške zadruge.

Skupno število včlanjenih zadrug se je lani povečalo od 318 na 340. S sodelovanjem zveze je bilo ustanovljenih 24 novih zadrug, dve pa sta odpadli. Od skupnega števila včlanjenih zadrug je bilo ob koncu leta 149 denarniških, 30 zivinorejskih in pašniških, 25 mlekarških, 24 elektrarniških, 21 nabavljalnih in prodajnih, 21 stavbnih, 16 strojnih, 13 obrtnih, 12 vodovodnih, 6 tiskovnih, 6 zavarovalnih, 4 vinarske in sadjarske in 13 raznovrstnih.

Denarni promet zveze je znašal 175 milijonov dinarjev. Vloge članic pri zvezi so nazadovale in so znašale ob koncu leta 25,2 milijona dinarjev, krediti članicam pa so celo narasli na 22,7 milijona dinarjev. Kredit zveze pri Narodni banki se je potrojil in je znašal ob koncu leta 3,5 milijona dinarjev. Lastno premoženje zveze se je povečalo zaradi vplačila novih deležev in pripisa lanskega čistega dobička (9000 Din) na 953.000 Din.

Slovanska mladina in naš čas

Slovanski narodi so imeli po vojni toliko dela z urejevanjem svojih svobodnih držav, da so se precej zrahljale vezi slovanstva, ki so jim dajale moč pred osvoboditvijo. Predvojna slovenska mladina se je živahno zanimala za vsak važnejši dogodek pri kateremkoli slovanskem narodu: bolel jo je ruski poraz v Mandžuriji, zmagovito leto 1912. na Balkanu pa jo je opajalo.

Današnji novi rod vse preveč opušta vero v slovanstvo, vse preveč ozkosrčen in vse premalo ima jasnih pogledov na svet. Naša mladina danes več ne ve, kaj je bil nemški pritisk, in komaj pojmuje, da se moramo za svojo svobodo zahvaliti predvsem slovanski miselnosti predvojnega mladine.

Zal, tudi pri drugih slovanskih narodih ni bolje. Poglejmo Rusijo, ki so jo pahnili v strašno preizkušnjo. Toda že stopa mladina na plan in poudarja svoje slovanstvo proti mednarodno poravanemu nasilstvu. Te dni je tudi na Češkoslovaškem zavzela svoje stališče mladina na zboru narodnih demokratov v Luhočovicah. Z vso odločnostjo se je zavzela za delo v smislu slovenske vzajemnosti v prepričanju, da bo slovanstvo, ki je prineslo Čehom in Slovakom svobodo, tudi najboljši porok narodove svobode v bodočnosti. Voditelj češkoslovaških narodnih demokratov, stari boritelj za slovanstvo, dr. Karel Kramář, je

pozval češko mladino, naj bo zgled drugim Slovanom in Češkoslovaška naj bo neporušljiva trdnjava za slovanstvo v Evropi. Da umeje svojega voditelja, je pokazal mladi rod v resolucijah dvodnevne zborovanja v Luhočovicah. V politični resoluciji ugotavlja mladina, da je vse slovanstvo zelo oslabiljeno po izločitvi Rusije. Treba je medsebojnega proučevanja slovanskih narodov, zato se naj preuredi šolska vzgoja v smeri uresničenja slovenske vzajemnosti. Naša zgodovinska naloga je, pravi češka mladina, stati na čelu pri jačanju slovanstva in posredovati v sporih med slovanskimi narodi. V zunanji politiki zahteva češka mladina sodelovanja s slovanskimi narodi in Francozi, ki so edini naši odkriti in zanesljivi prijatelji. Posebno sedaj, ko so hoteli ustvariti v Evropi zvezo štirih velesil brez Slovanov, se je jasno pokazala ta edina pot za slovanske države.

Čehi so bili našim prednikom in predvojni mladini vedno svetel zgled, bili so naši izvirniki in vodje v narodnem in državnem delu. Vsa naša zgodovina nas uči, da smo vse, kar smo dosegli na svobodnih in pravicah, pridobili po zgledu in z dejansko pomočjo Čehov. Slovanska vzajemnost nas je izpodbujala v borbi proti nemškemu jarmu v Avstriji, dokler nismo dosegli svobode.

Koliko bolj nam je potreben češki zgled danes, ko hočejo samopašni tuji spet kockati za

tali in preklinjali drug drugega, kar se je dalo.

Popila sta prvega pol litra in naročila drugega. Ko je hotel Kosmač oba plačati, se je Špan uprl, češ, da ga je on povabil. Pomiril se je šele, ko je naročil kar ves liter, da bosta bot.

Silila sta se s pijačo in vmes gledala tujce, ki so igrali. Kosmač je zamikalo, da bi tudi on poskusil. Špan ga je odvrčal.

«Pa bi vendar rad», je Kosmač ugovarjal. Vino mu je šlo že v glavo.

«Kar igray, če hočeš», je naposled dejal Špan. «Jaz pojdem še na sejmišče, da malo pogledam, kako je s kupčijo. Kakšno kravo bi kupil, če niso predrage.»

«Nikari še ne hodi», ga je zadrževal Kosmač.

«Saj se vrnem», je odvrnil Špan in se preril med ljudmi do vrat.

Tujci so opazili, da Kosmač mika igra. Takoj mu je rekel najbližji, ali hoče pomagati. Ko je Kosmač prisedel, so udarili.

Sprva je Kosmač dobival. To ga je ojunalo, da je še zase naročil pol litra in ga skoraj vsega na dušek izpil.

Potem se je kvarta obrnila. Kosmač je v nekaj igrah, ki je mislil o njih, da so njegove, izgubil. Tedaj je izgubil glavo. Večal je stave, igral na vsako kvarto in stotak za stotakom je romal v žepe tujcev.

Smola, ki ga je spremljala, ga je jezila. Nekoč je dostikrat igral, toda vselej je dobival. Zakaj ne bi tudi danes? Jel je igrati še bolj divje.

Preden se je zavedel, je imel na mizi poslednji tisočak.

«Za vse!» je odločno rekel. Tujci so se spogledali.

«Velja, Šimen, mešaj!»

Dolgin, ki ga je povabil k igranju, je vzel kvarte in jel mešati. Kosmač, ki se prej za deljenje ni menil in je le vselej hlastno planil po svojih kvartah, je tokrat nehote pogledal dolginu pod roko. In nenadoma je skozi zameglene oči opazil, da ima v rokavu nekaj kvart.

«Goljuf!» je zakričal in planil pokoncu. Dolgin je odskočil, Kosmač pa je pograbilo četvero rok. «Goljufal je! Kvarte ima v rokavu», je kričal Kosmač. «Primate jih, hudiče sleparske.»

Peš ga je udarila v lice, da se mu je zavrtelo. Le to je še videl, da so ljudje planili od sosednjih miz. Iz nosa mu je priteklo nekaj topllega, rdečega. Kri. Nato je omahnil na stol.

Ko so ga potem z močenjem obudili, je zvedel, da so tujci med tepežem pobegnili. Tudi tisočaka, ki ga je na mizo položil, ni bilo več. Z njimi je najbrž šel.

Orozniki, ki jih je trušč privabil, niso mogli pomagati, ko ni bilo nikogar več, da bi ga prijeli.

Kosmaču je ostalo le še nekaj drobiža, komaj toliko, da bi z njim plačal zapitek. Zasrepl se je pred se in naročil še vina.

Ko se je pod noč vračal domov, se je opotekal. Meta ga je že od daleč zagledala. Hitela mu je naproti in ga naglo odvedla v hišo.

našo zemljo in za naše duše. Edina prava pot v tej borbi je ta, ki nam jo narekuje bratska češka mladina: najožje sodelovanje vseh slovanskih narodov in držav. Tega se mora zavedati tudi naša mladina, ki je sprejela od očetov dragoceno dediščino svobode, pridobljeno v veliki meri v znamenju vzajemnega slovanstva. V tej smeri mora iti za češko mladino naša, da bo mogla s ponosom gledati na svoje delo, ko bo izročala vajeti sinovom.

DOPISI

MALA NEDELJA. Dramski odsek sokolske čete pripravlja za nedeljo 30. t. m. uprizoritev zgodovinske ljudske igre «Razbojnik Guzaj», ki jo je spisal Ernest Tiran. Sodelovalo bo okrog 30 oseb. Dejanje igre je napeto in delno tudi zelo zabavno. Predstava se bo vršila samo enkrat, zato je ne zamudite!

MORAVCI. (Smrtna kosa.) Pretekli četrtek smo spremili k večnemu počitku g. Josipa Budjo, župana občine Moravcev. Pokojnik je v najlepši moški dobi umrl za zavrtno boleznijo. Njegovo priljubljenost je dokazal lep pogreb, ki se ga je udeležilo veliko število občinstva. Na zadnji poti so ga spremljali tudi domači gasilci in sokolska godba je svirala žalostinke. Sokolski pevski zbor mu je zapel ginljivo nagrobnico za zadnje slovo. Bodi mu lahka zemljica in ohranjen blag spomin! Preostalim naše iskreno sožalje!

STARI TRG OB KOLPI. Lepa je naša dolinica. Ker nimamo nikake prave zveze, smo res kakor v škatlici. Kaj koristi vsa podjetnost naših ljudi, če si pa prav zaradi slabe zveze ne morejo pomagati. Na železnico imamo skoro štiri ure. Nekaj časa je vozil avtobus do Črnomlja, zdaj je pa še ta prenehal. Leta 1914. so bili po zaslugi pokojnega župana potrjeni predlogi za regulacijo pašnikov in je deželni odbor že odobrill vodovod za Poljansko dolino. Delalo se je tudi že na elektrifikaciji in zgraditi se je nameravala cesta iz Starega trga v Črnomelj. Svetovna vojna pa je preprečila vse te lepe načrte. Zdaj čakamo, kdaj se bo pričela graditi železnica iz Kočevja čez Poljansko dolino. Radovedni smo, kako se bo uredil sedež občine po združitvi občin. Zdaj je sedež v Starem trgu, vendar pa ima Predgrad več prebivalstva. Predgradčani upajo,

«Ali so vam vse vzeli, oče», ga je vprašala vsa v skrbeh za davek.

«Kaj te briga, baba?» je zagodrnjal in zaloputnil vrata za sabo.

Deseto poglavje.

Deževalo je tisti večer, ko je Janez odhajal od doma. Pusta megla se je vlačila po dolini in oblaki so segali skoraj do tal. Zavil se je v poveršnik, klobuk je potisnil globoko na čelo, v roki pa je nesel svoj leseni kovčeg. Takrat ga je dal napraviti, ko je bil pri vojaki. Gotovo si ni mislil, da ga bo potreboval pri begu od doma.

Nekaj kakor olajšanje je čutil v srcu, vendar mu je bilo hudo ob misli, da morda za vselej zapušča Goljavo. Ne zaradi očeta, ne zaradi zemlje. Sam ni vedel zakaj. Morda zaradi kraja, kjer je preživel toliko let, srečnih in žalostnih? Ali pa zato, ker je bila doma v tem kraju ona, ki jo je šel iskat, brez upa, da bi jo našel?

Še nikdar se mu ni vlekla pot na postajo tako dolgo kakor danes. Temno je bilo še, ko je prisopel tja, ves poten, čeprav je bilo hladno. Komaj je kupil vozovnico, že je pridrvel vlak na postajo in rezko brlignil, kakor bi nekoga žalostno klical. Janez je skočil v najbližji oddelek in sedel v kot.

Sam je bil. Zaslon pod stropom je jemal še tisto malo svetlobe, kar jo je svetilka dajala. Naslonil se je. Komaj da je še čutil, kdaj se je začel vlak premikati.

(Dalje prihodnjič.)

da se bo vrnil občinski urad k njim nazaj, kjer je bil že čez 20 let.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. V naši sokolski četi je v zadnjem času prav živahno delovanje, ki dokazuje, da so začetne težave premagane ter se je po petletnem delu sokolska misel pri nas že trdno usidrala. V nedeljo 23. t. m. uprizori naša sokolska četa Remčevu kmečko žaloigro «Užitkarje», dne 28. maja pa javni telovadni nastop, s katerim bo obenem proslavila svoje petletno delovanje. Vabimo naše domače občinstvo kakor tudi sosednje bratske edinice, da obe naši prireditvi čim številneje posetijo.

SV. MARJETA OB PESNICI. V soboto dne 25. marca je bil prvi dan zaključka gospodinj-skega tečaja. Po treh mesecih dela so udeleženke tečaja pod vodstvom požrtvovalnih učiteljic, gospe Olge Sittigove, gdč. Mice Barletove in gdč. Lojzke Kračnikove v hiši župana g. Šikerja priredile lepo razstavo ročnih del, slaščic in sirov. Obisk je bil številen. Gostje so izražali pohvalo nad lepimi predmeti. Drugi dan, 26. marca, pa je bil oficijelni zaključek. Razstavo so si ogledali tudi zastopnik banske uprave g. Zidanšek, sreski podnačelnik g. dr. Vrečer, sreski šolski nadzornik g. Tomažič, živinorejski inšpektor g. Zupanc in kmetijski svetnik g. Kuret. Pred hišo jim je zapel pozdrav domači sokolski pevski zbor pod vodstvom šolskega upravitelja g. Vande. Po tem ogledu je bila mala južina, h kateri so bili vabljeni tudi starši udeleženk tečaja. V uvodu je vse pozdravila voditeljica tečaja gospa Sittigova. Nato se je z vsemi udeleženkami seznanil in govoril pozdrav načelnik kmetijskega oddelka g. Zidanšek; za njim so govorili tudi vsi ostali predstavitelji oblastev ter izražali posebno priznanje in zahvalo obema glavnima prirediteljema tečaja, namreč županu g. Šikerju in šolskemu upravitelju g. Vandu. Vmes je pridno pel sokolski pevski zbor. Predstaviteljem oblastev, učiteljicam, prirediteljem in staršem pa so govorile pozdravne in zahvalne besede posamezne udeleženke. V imenu staršev se je za tečaj zahvalil g. Vogrin, župan iz Zgornje Voličine. Končno besedo je povzel g. Vanda, ponovil zahvalo vsem sodelujočim in govoril dekletom lepe izpodbudne besede. V torek 28. marca so še dekleta naredila poučen izlet v Maribor, v sredo popoldne nato pa so se ločile.

SV. ŠTEFAN PRI ŠMARJU. (Smrtna kosa.) Dne 8. t. m. je spremila množica ljudi s šolsko mladino Franca Pungrška k zadnjemu po-

čitku. Pungršek, ki je bil star 74 let, je bil skrben župan, posestnik in gostilničar. Čez 40 let je bil cerkveni ključar. Pogrešal ga bo zdaj marsikateri siromak. Njegovim domačim preostalim naše iskreno sožalje, blagemu pokojniku pa bodi zemlja lahka!

VERŽEJ. Sokol pripravlja za velikonočni ponedeljek zgodovinsko igro s petjem «Razbojnik Guzaj». Sodelovalo bo nad 30 oseb. Predstava bo v dvorani br. Hedžeta ob 7. zvečer. Po igri bo plesna zabava. Narodna šola pripravlja mladinsko pravljico igro «Desetnik in sirotica» s petjem in s spremljevanjem klavirja. Bralno društvo bi pa rado še v pomladni sezoni spravilo na oder dramo «Rožmarin». Občinstvo vnaprej opozarjamo na te prireditve in ga vabimo.

VUZENICA. Po dolgi bolezni je preminila gospa Julijana Ribičeva, rojena Jeznikova, žena g. Jurija Ribiča, dolgoletnega ključarja vuzeniške farne cerkve. Pokojnica je bila dobra mati in blaga žena. Naj ji bo lahka domača zemlja, žalujemo ostalim naše iskreno sožalje!

GOSPODARSTVO

Kmetijski nauk mora biti dobro premišljen, preden ga zapišeš

Že večkrat smo poudarjali, kako važna je pisana beseda, zlasti kadar gre za strokovne članke, ki naj bodo vodilo za preprostega človeka. Ko smo odkrivali napake raznih piscev, smo resno opominjali vse, ki se bavijo s pisanjem, naj bodo skrbni pri tem delu, da ne bo škode. Nedavno je pisec teh vrst bral v edinem našem strokovnem kmetijskem glasilu članek, ki si ga je na vsak način treba ogledati s strokovne plati.

Napreden sadjar z razsežnimi sadovnjaki me je pred dnevi ustavil na cesti in me opozoril na omenjeni članek, kjer piše g. Davorin Sinkovič o izboljšanju našega sadja. Moj sadjar je bil ves navdušen za misli, ki jih razvija v tem spisu gospod člankar. G. Sinkovič namreč piše o svojih opazovanjih drevja in pravi, da je dognal, da dajejo najboljši in najdebelejši sad na enem drevesu spodnje veje, in sicer tiste, ki so obrnjene proti jugovzhodu. «Mislim pa,» izvaja g. Sinkovič, «da je to velikega pomena in da se dá to ugodno

uporabiti. Sedaj je čas cepljenja. Ni vseeno, kje vzamemo cepiče, to je, na kateri veji. Vzeli moramo cepiče le od najnižjih in krepko razvitih vej, ki rasejo od debela proti jugovzhodu. Ako večkrat tako precepimo, dobimo čez leta mnogo lepši, boljši in plemenitejši sad. O tem sem prepričan in se dá to tudi biološko (v skladu z rastlinskim življenjem) tolmačiti. Nato piše še o vzgoji divjakov in priporoča jemati za seme peške boljših sort lesnik (ki imajo debe-

Soteščan:

10

Mejnik

(Povest.)

Starica se je zarežala na vsa usta: «Ali ste že kdaj slišali, da je Klemenčeva Franca pobožna?»

Štrbunc je sumljivo zakašljajal in Lipnik je pljunil — to je veljalo za odgovor. Starka ju je umela. Zato je bila radovedna, kaj pravita Klemenec in Klemenka. «Ali jima je prav, ker pojde od doma?» je vprašala.

Kočar je razlagal: «Oba sta menda zadovoljna. Misli ta si: «Ako ima Lipnik gospoda, zakaj bi ne bilo pri nas — nune?»

«Kdo ji je neki vdihnil tako misel?» se je žena vedno bolj čudila.

«Pri Klemencu delajo otroci, kar sami hočejo...»

Na tem je bilo dokaj resnice. Klemenčeva otroka sta imela mnogo prostosti; zrasla sta v zavesti, da jima ne sme nihče nasprotovati. Temu sta se pridružili še trma in občutljivost. S Tine-
tom se je že dalo shajati, toda Francko je potrla vsaka neprijetnost.

Ko ji je usoda zadušila prvo ljubezen, tedaj ni vedela od žalosti, kaj bi počela. Njeni zlati gradovi so bili zrušeni v razvaline. Razžaljen je bil njen ponos in prevarana domišljija. Ponižana je bila v zavesti, da ni vredna stopiti v obljubljeno deželo.

Njena tuga je bila tolika, da je ni mogla prikriti onim, ki so se ji posmehovali. Mnogi so se ji režali v obraz, drugi so jo obirali za vogali. Prav na svoja ušesa je čula zabavljivo pesmico:

«Šla bo, sirota, v daljno pustnjo
solze prelivat v črno črepinjo...»

Mladenka se je zavedala, da zasmehovanja ni zaslužila. Nikomur še ni storila krivice. Ko je bila pred leti sprta vsa vas, tedaj je najbolj pazila, da ni dajala povoda k novemu prepiru. Celo ko so jo napadali, se ni branila. Rajši je potrpežljiva. Pa se najdejo ljudje — tisti, katerim ni nikdar storila hudega, a se radujejo nad njeno nesrečo. Tako se ravna po nauku evangelija, ki pravi: «Veselite se z veselimi in z žalostnimi jokajte.»

Mlado strto srce si je zaželelo proč — tja, kjer bi utihnila slednja želja, slednje hrepenenje. Izbralo si je zatišje med samostanskimi zidovi. Tam bo odpadlo vse, kar ga je kdaj težilo.

Na priporočilo domačega župnika je bila mladenka sprejeta v samostan, kamor se je neopazno umaknila. Tam so ji odvzeli nakitje ter ji naredili spokorno redovniško oblačilo.

Lipnikov Ivan je bil v semenišču že preoblečen, ko je izvedel to novico. Mati mu je pisala dolgo pismo. Ko ga je prečital, si je položil roko na srce in vzdihnil: «O, nesrečni mejnik!»

Čudni ljudje smo na tem božjem svetu. Komaj odnesemo drug drugemu pete, že se od-

tujimo in pozabimo. Kako plitvi so naši spomini in kako globoko je morje pozabljenja!

Kakor drugod, tako je bilo tudi na Poljanu. Sledove za Klemenčevu Francko je kmalu prerasla trava. Odvadila se je je celo njena mati, ki o svoji hčeri ni vedela drugega kakor to, da je srečna in zadovoljna. Bolj natanko ji mlada samostanska novinka menda ni smela pisati.

V vasi se je čez leto marsikaj preživelo. Stari dogodki so izgubljali prejšnjo zanimivost. Nape-
tost je začela popuščati; sosedje so se počasi bližali; že so nastajali prvi znaki prijateljstva. Celo Lipnik in Klemenec sta včasih izmenjala kako besedico.

Ko je prišel Lipnikov bogoslovec na prve počitnice, je našel veliko izpremembo. Vaščani so ga pozdravljali prijazno in spoštljivo. Odkrivali so se mu celo resni možje in razposajena mladina. Vsa vas je bila ponosna, da bo iz nje izšel duhovnik, s čimer se do sedaj še ni mogla ponasati.

Samo Štrbunc, stari vaški kočar, je bil čedalje bolj pust in čemeren. Čudno, zakaj se je mlademu duhovniku vedno izogibal. Tudi k Lipniku ga ni bilo več in Klemencu se je daleč izognil. Sosedji je kar nenadno prenehal obče-
vati.

Dedec je postal na starost silno oduren. Ves obraz mu je bil porasel; gube na njegovem čelu so sličile debeli hrastovi skorji. Zivel je kot samotar; samega sebe je vpraševal in samemu sebi odgovarjal.

Cene tujemu denarju

Na borzah smo dobili v valuta h:

1 ameriški dolar za okrog 58 Din;

v devizah:

1 holandski goldinar za 23,20 do 23,32 Din;

100 avstrijskih šilingov za 837,50 do 850 Din;

100 nemških mark za 1341,80 do 1352,60 Din;

100 italijanskih lir za 293,13 do 295,53 Din;

1 ameriški dolar za 57,16 do 57,44 Din;

100 francoskih frankov za 225,77 do 228,98 Din;

100 češkoslovaških kron za 170,67 do 171,83 Din.

Vojna škoda se je trgovala po okrog 182 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 43 Din.

Sejmi

18. aprila: Novo mesto, Vrhnika, Dolnja Lendava, Kapele.

19. aprila: Žiri, St. Vid (srez Litija).

20. aprila: Irča vas (Šmihel-Stopiče), Nova cerkev, St. Ilj pod Turjakom.

22. aprila: Zagradec, Dobje, Trebelno.

Kratke vesti

— VII. redni letni občni zbor Vinarskega društva za dravsko banovino iz Maribora, V. vinarski kongres in vinska razstava z vinskim sejmom se bodo vršili 24., 25. in 26. maja v Novem mestu z obširnimi spredom. Med drugim bodo nastopili številni strokovnjaki z važnimi predavanji iz vinogradniške stroke.

— **Pravilnik k zakonu o kmetijskih kreditih.** Minister za kmetijstvo je predpisal pravilnik za izvrševanje zakona o kmetijskih kreditih. Pravilnik ima štiri poglavja. Prvo poglavje navaja splošna določila in med drugim pravi: Krajevne zadrage za kmetijski kredit lahko ustanove samo kmetovalci. Naloga zadrug za kmetijski kredit je, da preskrbujejo svojim članom poceni kredite za povečanje, izboljšanje in pocenitev pridelovanja. Zadrage za kmetijski kredit se lahko ustanove neomejeno (krajevne) in omejeno (banovinske zadrage in državna zveza zadrug za kmetijski kredit). Zadrage se ustanove z deleži. Deleži krajevnih zadrug ne morejo biti manjši od 100, deleži oblastnih pa ne manjši od 1000 Din. Drugo poglavje govori o krajevnih zadrugah za kmetijski kredit. Krajevne zadrage more ustanoviti najmanj 20 kmetov. Vanje lahko stopijo

tudi kmetijska društva, ki se bavijo z nabavljanjem kmetijskih proizvodnih sredstev in s skupnim proizvodnjem, predelovanjem in prodajo kmetijskih pridelkov. Zadrage dajejo svojim članom kratkoročna in srednjeročna posojila in sprejemajo hranilne vloge od članov in nečlanov. Zadrage vodijo nadzorstvo nad uporabo teh posojil. Obstoječe kreditne organizacije kmetov lahko stopijo v krajevne zadrage šele tedaj, kadar kot take prenehajo delovati. Tretje poglavje govori o banovinskih zadrugah, ki imajo za nalogo: Propagiranje in podpiranje novih krajevnih zadrug za kmetijski kredit, dajanje denarnih sredstev na razpolago, sprejemanje hranilnih vlog od krajevnih zadrug ali drugih oseb ali ustanov, podeljevanje kreditov svojim članicam krajevnim zadrugam za njihovo kreditno poslovanje, pregledovanje krajevnih zadrug. Člani banovinskih zadrug za kmetijski kredit lahko postanejo kmetijske zadrage z njih področij in vsa osrednja kmetijska društva, ki podpišejo en ali več deležev. Četrto poglavje govori o državni zvezi zadrug za kmetijski kredit in o njenih nalogah, ki so: upravljanje denarnih sredstev, ki jih ji dá država na razpolago ali pa podeli kot kredit, širjenje zadrugne misli in podpiranje zadrugništva za povzdigo kmetijstva in kmetov, podpiranje ustanavljanja zadrug za kmetijski kredit in pripravljane strokovnega osebja zanje s predavanji, tečaji, zadrugnimi šolami, časopisi, knjigami in podobnim, skrb za enotnost poslovanja in dela zadrug za kmetijski kredit, pregled delovanja v banovinskih zadrugah in po potrebi tudi v krajevnih zadrugah za kmetijski kredit, skrb za pravilno izvajanje zakona o kmetijskem kreditu. Zveza temelji na deležih, ki ne smejo biti manjši od 10.000 Din. Člani državne zveze zadrug za kmetijski kredit so lahko samo banovinske zadrage za kmetijski kredit, ki vpišejo najmanj po en delež za vsakih začetih 100 svojih članov.

— **Za pospeševanje živinoreje.** Kmetijsko ministertvo je v sporazumu z banskimi upravami začelo podrobno proučevati vprašanje pospeševanja živinoreje v vsej državi. Nabavila se bo prvovrstna živina iz tujine kakor iz domačih krajev in se bo razdelila med zarimance. Za najboljše rejce se bodo uvedle posebne premije. Posebna komisija, sestavljena iz banovinskih strokovnjakov in zastopnikov kmetijskega ministertva, bo v najkrajšem času nabavila živino iz tujine.

— **Pavšaliranje trošarine na električni tok.** Finančni minister je izdal pravilnik za plačevanje državne trošarine na električni tok v državnih, banovinskih in občinskih električnih centralah. Po tem pravilniku smejo državne, banovinske in občinske električne centrale na svojo izrečno zahtevo obračunati državno trošarino na električni tok na podlagi obračunov iz lanskega konsuma, kar pomeni znatno olajšavo. Določevanje letnega zneska državne trošarine bo izvrševala posebna komisija finančnega ministertva, ki jo bodo sestavljali zastopniki finančnega ministertva, gradbenega ministertva in električne centrale. Predsednik te komisije bo zastopnik finančnega ministertva.

— **Letni zbor čebelarjev dravske banovine.** Nedavno so v Ljubljani zborovali čebelarji dravske banovine. Delavni predsednik profesor gosp. Josip Verbič je jedrnat očrtal delo organizacije v preteklem letu. Toplo se je zahvalil časopisju, ki je prinašalo čebelarške članke v korist narodnemu zdravju, in posebej narodnemu poslancu g. Antonu Krejčiju, ki je mnogo pripomogel k uspešnejšemu razvoju društva. Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Dermelj, posnemamo, da se je delo društva v preteklem letu podvojilo. O poslovanju društvene čebelarne je poročal njen vodja g. Arko. Nato je bila na predlog preglednikov računov podana odboru razrešnica, narodnemu poslancu g. Krejčiju pa se je ob živahnem odobravanju izrekla zahvala za naklonjenost in trud. Proračun izkazuje 104.858 Din dohodkov in 133.677 Din izdatkov, kar da 29.819 dinarjev primanjkljaja, ki pa se bo gotovo še povečal, ker v njem niso vštete še postavke za pobiranje čebelnih bolezni in seje širšega odbora, ki se bodo vršile po sklepu večkrat med letom. Za predsednika je bil nato med živahnim odobravanjem ponovno izvoljen g. Josip Verbič, za podpredsednika pa g. Henrik Peternel. Ostali odbor sestavljajo gg.: Stefancioza, Lenarčič, Julij Majer, Strgar, Peterlin, Medved, Vuk, Arko, Babnik, Raič, dr. Podgornik, Znidaršič in Dermelj, namestnika sta gg. Golob in Grčar, pregledovalca računov pa gg. Šmajdek in Ivo Verbič.

— **Zborovanje gostilničarjev dravske banovine.** Predzadnje sredo se je vršil v Celju izredni občni zbor Zveze zadrug gostilničarskih obrti dravske banovine iz Ljubljane, ki je bila ustanovljena ob koncu januarja po združitvi ljubljanske in mariborske Zveze gostilničarskih zadrug. Zbor je vodil predsednik g. Ciril Majcen iz Ljub-

Starec je vzdihnil: «Bog mi je sicer odpustil. Ne vem pa, ali mi bodo odpustili tudi drugi, katerim sem delal krivico...»

«Kristus je molil za tiste, ki so ga križali... Mi ga moramo posnemati, ako hočemo biti dobri kristjani...»

Lepe besede so Strbunca potolažile. Nadaljeval je pomirjen: «Tedad stopite tja doli in pokličite očeta... Tudi Klemenc naj pride... Oh, ali ni že prepozno?»

Ivan se je urno zasukal in odšel po očeta. Sosed pa je poklical Klemenca. Oba sta prispela k bolniku tako, da nista vedela drug za drugega. Solze so se udrle Strbuncu po velem licu, ko ju je zagledal. Stala sta vsak na drugem koncu postelje in čakala, kdaj se bo začelo.

Hudo je človeku, kadar mora priznati svojo krivdo. Rad se pohvali, obtožba pa mu je zoprna. Kadar je treba zatožiti samega sebe, tedaj se ustavi beseda kakor voz sredi klanca.

Strbunc ni mogel takoj povedati, kaj ima na srcu. Sram ga je bilo in bal se je, kaj porečeta soseda. Ali mu bosta odpustila? To ga je skrbelo. Zavest, da bosta zavrgla njegovo prošnjo zdaj v poslednjem trenutku, ga je bolela bolj ko vse telesne bolečine.

Čutil je, da ne sme več odlašati. «Mejnik!» je vzdihnil po ljuti borbi. «O, nesrečni mejnik!»

Soseda sta se mrko spogledala. Obema je bilo neprijetno, ker jima je obudil bolnik stare spomine. Najrajši bi bila izginila iz kože.

«Odpustita!» je nadaljeval s prosečim glasom.

«Ne vem, kaj naj ti odpustim...» je premišljal Lipnik in Klemenc mu je prikimal.

Strbunc je pričel odkrivati svoja dejanja. «Jaz sem izkopal mejnik za Jelšo ter ga postavil zopet na pravo mesto pred sodno obravnavo... Psa sem obesil... Živino sem izpustil iz hleva... Sod sadjevca sem pokvaril... Noge sem zvezal tvojemu očetu...» Pri zadnji besedi je pogledal Klemenca in prosil skesano: «Obžalujem vse, kar sem storil. Pozabita! Odpustita!»

«Zakaj si to napravil?» ga je vprašal Lipnik. «Iz maščevanja... Odpustita... Kazeja me je zadela tam, kjer sem prestavil mejnik, ki je povzročil toliko razdora...»

Lipnik in Klemenc sta bila sicer omeščana; vendar sta čakala drug drugega, kdo bo prej popustil.

Tedad je nastopil gospod Ivan. Poln sočutja do nesrečnega trpina je stopil pred očeta z izrekom: «Kdor odpušča, mu bo odpuščeno.»

Lipnika je ganilo. «Odpustim ti!» je izrekel ter se dotaknil bolnikove roke. Tudi Klemenc je tako napravil. Bolnik ju je pogledal s hvaležnim očesom. Nato je pričel umirati. Vsi so poklekli in molili za njegovo dušo.

Lipnikov gospod je opravil svoje samaritansko delo. S solznimi očmi se je poslovil od mrliča. V domišljiji se mu je ponovilo vse, kar je doživel kot dijak, ko je snoval načrte za bodočnost. Ali ni vedno trdil, da je Klemenc popolnoma nedolžen? Zdaj se je izkazalo — zdaj, ko je zamujeno...»

«Franke ni več!» je odjeknilo v njegovi duši. Morda bi se dalo vse popraviti, ko bi bila vsaj še ona... Tako pa ni nobenega upanja več, nobene pomoči, nobenega izhoda...»

Mladenič se je zasolzil. Vprašal se je, ali bo nedolžna žrtev trdega mejnika srečna med tihimi samostanskimi zidovi in kaj poreče, kadar bo izvedela, kako čudovito se je izkazala nedolžnost njenega očeta. Ali si bo takrat zaželela iz tesne kletke, v katero se je dala zapreti iz žalosti in obupa? Zakaj mu ni nikdar odkrila svojega namena?

Primerjal je svojo in njeno stanovitnost. On se je vdal pritisku; ona pa se je prostovoljno odpovedala svetu, ki jo je sramotil in varal. On ni mogel njej na ljubo ničesar žrtvovati; ona pa je zapustila dom in bežala zaradi njega. Koliko je pretarjala in prejkala, preden se je odtrgala od doma.

Mladi bogoslovec se je ozrl nazaj v preteklost in naprej v bodočnost. Naj se li vrne in popravi, kar ni bilo prav storjeno? Nekaj ga je vabilo nazaj, toda upirala se je njegova duša. Junak hiti naprej ter se ne plaši nobene žrtve. Kdor se vrne, je strahopetec.

Na Poljani so zapeli zvonovi mrliško pesem. Mlademu semeniščniku je bilo pri srcu, kakor bi zvonilo k pogrebu njegovi in njeni mladosti.

VII.

Čas se je pomaknil naprej za dve desetletji. Poljana je dobila nove prebivalce. Starci in starke

ljane in poročal o potrebi izpremembe trošarinkega zakona, o taksah na godbo v javnih lokalih, o policijski uri, o prosti prodaji vina, o šušmarstvu, o točenju vina v gostilnah nabavljalnih zadrug in o drugih zadevah. Ravnatelj gosp. Anton Peteln je v poročilu omenil, da se je pričelo redno poslovanje zvezne uprave letos okrog 15. februarja. Od 55 gostilničarskih organizacij v dravski banovini se je doslej včlanilo v zvezi že 47, pričakovati pa je, da bodo sledile še druge zadruge. Sedanji trošarinski zakon je rak-rana našega gospodarstva in vse gostilničarske organizacije v državi zahtevajo, da se ta zakon izpopolni. Uvede naj se trošarina na vino od soda, ko se stavi na pipo. Odpravi naj se mala prodaja vina po vinogradnikih izven vinogradov. Trošarinska taksa naj se razdeli na 12 razredov. Zvezna uprava naj skliče sestanek gostilničarskih zadrug iz tujskoprometnih krajev, na katerem naj bi udeleženci razpravljali o potrebah gostilničarstva glede pospeševanja tujkega prometa. V okviru zveze se je ustanovil samoupraven odsek za hotele, restavracije, kavarne in lastnike penzionov. Zveza je dobila zagotovilo, da bodo oblasti dajala zlasti v tujskoprometnih krajih ugodnosti glede policijske ure. Sklenila je z ljubljanskim zastopnikom zagrebške avtorske centrale dogovor glede plačila tantijem za proizvajanje mehanične glasbe in za instrumentalno glasbo v javnih lokalih. Po tem dogovoru bi se znižala taksa za mehanično glasbo od 240 na 180 Din letno v Ljubljani, Mariboru in Celju, v ostalih krajih pa od 60 na 48 Din, medtem ko bi ostala taksa za instrumentalno glasbo neizpremenjena. Avtorska centrala v Zagrebu pa tega dogovora ni potrdila. Občni zbor je pooblastil upravo zveze, da stopi v stike z avtorsko centralo v Zagrebu in izkuša doseči znižanje taks. Če to ne uspe, naj uprava pozove člane, da odstranijo gramofone in radijske aparate iz svojih lokalov. V nadzorstveni odbor zveze so bili izvoljeni gg.: Miklič (Ljubljana), Molnar (Bled) in Korže (Ptuj). Občni zbor je odobril izpremembe, odnosno izpopolnitve pravil glede ustanovitve hotelskega odseka in glede občnega zbora. Širši upravni odbor sestavljajo odslej načelniki zadrug in 12 odposlancev (doslej 6), število članov ožjega odbora pa je zvišano od 12 na 14. Na podlagi te izpremembe pravil je bilo izvoljenih nadaljnjih šest odposlancev v širši odbor, in sicer gg.: Anton Alt (Velika Nedelja), Alojzij Majcen (Pragersko), Jožko Berlič (Ptuj), Leopold Zore (Kranjska gora), Janko

Hodnik (Bohinj) in Franjo Kmet (Ljubljana); v ožji odbor pa gg.: Anton Golenko (Sv. Miklavž pri Ormožu) in Jožko Berlič (Ptuj). Občni zbor je sprejel predlog Gostilničarske zadruge iz Maribora, da se izpremeni ime zveze v Zvezo združenj gostilniških obrti dravske banovine v Ljubljani. Pri slučajnostih je bilo sklenjeno, naj prosi zveza bansko upravo za odločne ukrepe, da odpravi krošnjarenje z vinom. Uprava bo poslala ministrstvu za finance in ministrstvu za trgovino in industrijo resolucijo glede prestrogega izterjevanja davkov.

— Sadjarski tečaj v Mariboru. Banska uprava je priredila od 3. do 8. t. m. sadjarski tečaj na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. K tečaju so bili pozvani vsi državni in banovinski cestarji iz srezov prevaljskega, obeh mariborskih, ptujskega in murskosoboškega. Pred zaključkom tečaja je bilo tudi skioptično predavanje o škodljivcih sadnih dreves, ki je nazorno predstavljalo škodljivce in pripomočke za njih zatiranje. Tečajniki se zahvaljujejo banki upravi za prireditelj tečaja, a g. ravnatelju vinarske in sadjarske šole v Mariboru in g. inštruktorju sadjarstva «Apience» za njun požrtvovalni pouk v procvit sadjarstva v dravski banovini.

Politični pregled

Kot protitudarec na Mussolinijevo zamisel zveze štirih velesil je

izročila Francija velesilam spomenico,

ki naglašja, naj se sodelovanje velesil usmeri v prvi vrsti na ureditev razvrzanih gospodarskih razmer v Evropi, Društvo narodov naj pa ostane še nadalje vrhovni reševalec mednarodne politike.

Mussolini, pri katerem se mudita pravkar nemška ministra Papan in Göring, izkuša na vse načine omiliti poraz, ki je nedvomno doletel njegov načrt o zvezi štirih velesil. Angleški listi pišejo, da je Mussolini izjavil, da je Mala antanta le brezpomemben slabič v politiki, ki ga ni jemati resno. Na te njegove omalovaževalne trditve bo odgovorila, kakor piše «Temps», Mala antanta najbrže

s sklenitvijo nenapadalne pogodbe s Sovjetsko Rusijo,

kar bi močno dvignilo ugled in vpliv Male an-

tante v mednarodni politiki in kar bi moral tudi Mussolini upoštevati.

V Nemčiji se čimdalje bolj čuti

železna Hitlerjeva roka,

ki pa ne kaže dobrih uspehov. Kot odgovor na preganjanje Židov je židovski velekapital občutno potipal nemško marko, ki je padla na vseh borzah. Čeprav so po vsem tem nemška oblastva nekoliko zmanjšala svoj pritisk, vendar bodo odslovili vse Žide iz javnih služb. Pa ne le proti Židom,

tudi proti Poljakom so pričeli novi nemški krmilarji nastopati s silo,

da so se Poljaki pritožili na Društvo narodov. Oni Nemci, ki ne trobijo v Hitlerjev rog, prav tako doživljajo hude čase in so aretacije socialistov in komunistov na dnevnem redu. Tudi napadi nanje se ne nehajo. Domačemu opozicijskemu časopisju je vzeta vsa svoboda, celi vrsti najuglednejših tujih listov pa je Hitler prepovedal uvoz v Nemčijo.

Bivše zvezne države, zlasti Bavarsko, je hudo udaril Hitlerjev odlok, po katerem

je odpravljena samostojnost nemških dežel

in je postavljen v vsaki deželi državni namestnik.

Kakor je še nedavno gledala Avstrija v Nemčiji svojo odrešiteljico, tako se danes odmika od nje in je stara pesem o priključitvi k Nemčiji povsem utihnula.

Dollfussova klerikalna diktatura namerava po Hitlerjevem zgledu tudi v Avstriji odpraviti samoupravo avstrijskih zveznih dežel.

Da okrepi svojo moč, je vlada sklenila uporabiti Heimwehr za pomožno policijo.

V Ameriki se pripravljajo na razgovore, na katere je sklical Roosevelt velesile pred svetovno gospodarsko konferenco.

Ameriško trgovstvo je predlagalo Rooseveltu podaljšanje moratorija za vojne dolgove

državam, ki ne morejo plačati junijskega obroka, v zameno za to pa naj olajšajo te države uvoz ameriškega blaga.

Japonska osvajalna vojna

v Džeholu se nadaljuje in so zadnje postojanke Džehola pred padeem.

so pomrli. Lipnik in Klemen sta že davno končala zadnjo pravdo. Spomenik ob njunem grobu je bil že pokvarjen od deževja.

Lipnica je umrla v sladki zavesti, da pojde topla v nebesa. Saj je njen sin duhovnik, ki posreduje med nebom in zemljo. Celo v boleznih je prepevala tisto staro pesmico:

«Oj srečna, srečna mati ta,
ki ima sina mašnika.
Ko mašnik se na svet rodi,
sam Kristus se ga veseli.»

Lipnikova mati je mirno ugasnila. Kakor sveča, ki zgori za druge. Sin ji je zatisnil trudne oči in sklenil vele roke; med prste ji je potisnil rozpelo. Potem je pokleknil in milo jokal.

Klemenka je morala izpiti pred smrtjo polno čašo grenkosti. Sicer je preživela sosedo, a prav tista leta so bila prepletana z bridkostjo in s trpljenjem. Dobila je namreč pismo, da je hči pobegnila iz samostana. Hujšega udarca mati še ni občutila.

Pismo, ki ga je prejela, jo je sicer tolažilo. Starka je izvedela, da Francka ni bila poklicana za redovnico. «Morda bo našla srečo med svetom, ki jo je tukaj zaman iskala.» — Tako je sklepala predstojnica samostana.

Mati je čitala to pismo in bridko jokala. Najhuje ji je bilo, ker ni vedela, kam je odšla njena edinka, ko je slekla redovniško obleko. Ali tava med svetom kot izgubljenka? Lahko si je tudi vzela življenje. Spomnila se je neke stare pesmice, ki pravi:

«Barbka skoz okno gledala je,
gledala je, govorila tako:
,Ljubi moj očka, ljuba moja mat,
dajta me vendar iz kloštra speljat.' —
Očka in mamca pravta tako:
,Tvojo obljubo je čulo nebo.' —
Barbka pri oknu milo ihti:
,Zbogom moj očka in mamica vi!' —
Vzela je nož u svoje roke,
ga zasadila u svoje srce.»

Klemenka se ni mogla ločiti od svoje izgubljene hčere. Celo na smrtni postelji jo je klicala. Njej je posvetila svojo zadnjo misel.

Lipnikov gospod je pastiroval v neki gorski župniji, daleč od Poljane. Ko je bil še kaplan, je slovel kot dober duhovnik. Zato so ga kralu pomaknili na višje mesto. Samo dve leti je služboval za kaplana.

Župnik Ivan ni imel baš slabih dohodkov. Donašali so mu jih služba in farovško zemljišče, pa tudi njegovo posestvo, ki ga je podedoval kot edinec po starših na Poljani. Smatrali so ga za najbogatejšega župnika v škofiji.

Gorečnost, ki je dičila mladega duhovnika, se je čez leta menda nekoliko ohladila. Pobožne dušice njegove župnije so pripovedovale: «Naš gospod župnik so v cerkvi silno kratki in površni. V spovednici ne marajo sedeti. Molitev jim ne gre z jezika. Najdaljša pridiga traja komaj pičle četrt ure. Sam Bog naj jih spreobrne.»

Bolj na splošno pa so ga obirali: «Našega gospoda še smrt ne bo dobila doma. Povsod jih je

dovolj, samo tam jih ni, kjer bi morali biti. Čemu pa hodijo na lov, ko jim vendar domov vsega prinesemo. Ali se spodobi prijematí z eno in isto roko puško in monštranco? »

Najbolj je zameril župnik tistim opravljivkam, ki bi mu bile rade vedno pod nogami. Tega gospod ni maral. Praznih marnjev ni mogel poslušati.

Pri prejšnjem župniku je bilo drugače. Klepetulje so našle v župnišču varno zavetje. Postarnega gospoda so imele popolnoma v oblasti. Kar so želele, to se je moralo zgoditi. Celo pridige so mu narekovale. Župnik je bil vedno poučen o vseh zadevah. Kadar babnicam ni bilo kaj všeč, tedaj so zahtevale: «Naj pa v nedeljo na prižnici poropotažo... »

Takega oblastva se je gospod Ivan kmalu otresel. Nekoč ga je obiskala ženica, ki je kar po domače sedla, ne da ji je gospod to dovolil. «No, mamica, kaj bi radi?» jo je vprašal vljudno, a ne preveč prijazno.

«Nič posebnega», mu je odgovorila. «Kar tako sem prišla... »

Gospod jo je zavrnil: «Ako ste kar tako prišli, pa lahko tudi kar tako odidete... »

Drugič je prišla k njemu postarna deklina in pričela obirati sosedo. Župnik jo je povabil, naj pride drugo jutro. Medtem je poklical moža ter mu povedal, kaj je napravil.

Deklina je prišla točno ob določenih urah. V župnišču je že čakal sosed, kakor mu je bilo naročeno.

DOMAČE NOVOSTI

*** General Maister, častni občan mariborski.** General Rudolf Maister je zaprosil za sprejem v občinsko zvezo mesta Maribora. Njegova prošnja za sprejem bi se morala obravnavati že na zadnji občinski seji, bila pa je preložena na prihodnjo, na kateri se bo izvršil sprejem na slovesnejši način. Obenem namerava imenovati mariborska občina generala Maistra v priznanje njegovih zaslug, ki si jih je pridobil za Maribor, za častnega občana.

*** Odlikovanja voditeljev izseljencev.** Nj. Velikostvo kralj je odlikoval s srebrno kolajno za državljanske zasluge: predsednika Zveze slovenskih društev sv. Barbare v Holandiji Alojzija Kronovška, predsednika krajevne organizacije svete Barbare v Boctropu Rudolfa Celiča, predsednika Jugoslovenskega rudarskega podpornega društva v Brunsumu Ivana Zupana, rudarja Franca Zorka v Brunsumu in rudarja Ivana Puha v Luteradeiu.

*** Pred odpustom večjega števila delavcev v trboveljskih revirjih.** Iz Trbovelj je prišla žalostna vest, da bo zopet odpuščenih iz premogovnikov Trboveljske premogokopne družbe okrog 400 delavcev in več uradnikov. Nameravana odpustitev ni upravičena, kar dokazujejo natančno ugotovljeni statistični podatki, iz katerih je razvidno, da morajo rudarji izkoptati vedno več premoga in da znašajo njihove mezde vedno manjši odstotek od vrednosti proizvodnje. Odpoved se namerava izvršiti 15. maja, pri čemer bi se upošteval socialni položaj rudarjev. Potrebna bo skupna in odločna borba, da se prepreči neupravičena odpustitev delavstva in uradništva. Zdaj je splošna gospodarska stiska, katere bremena se ne smejo naložiti samo na rame bednega delavstva, nego mora tudi podjetje vzeti nase svoj delež.

*** Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino** je zopet uvedlo redne članske sestanke, in sicer v restavraciji «pri Levu» v Ljubljani vsako prvo sredo v mesecu ob 17-30. Člani, zlasti oni iz mesta in bližnje okolice, se vabijo k rednemu posejanju sestankov.

*** Združenje krojačev in krojačic v Kranju** bo imelo pomočniške izpite (vajenske preizkušnje) 30. t. m. Prijave sprejema predsednik Josip Novak, Kranj 170, do 19. t. m.

*** Jetika v naši državi,** beograjska «Politika» zbira prostovoljne prispevke za srbske jetične

študente, ki se zdravijo v zdravilišču na Golniku. Upravnik zdravilišča dr. Neubauer priobčuje zdaj v «Politiki» daljši članek, ki se v njem v imenu bolnih študentov zahvaljuje dobrotnikom za pomoč, obenem pa navaja nekaj zanimivih podatkov o jetiki v naši državi. Na 10.000 prebivalcev v naši državi pride povprečno vsako leto 25 žrtev jetike in okrog 120 do 150 bolnikov, ki jim je potrebno zdravljenje. Če računamo, da študira na naših vseučiliščih okrog 10.000 študentov, bi morali zdraviti vsako leto najmanj 200 jetičnih študentov. Na Golniku se je lečil v zadnjih petih letih 301 študent. Naposled pravi dr. Neubauer, da bi lahko naša velika podjetja redno plačevala nekaj postelj v naših zdraviliščih za pljučno jetiko, tako da bi bilo poskrbljeno za bolne siromašne študente.

*** Trboveljski premogovniki bodo dobavljali 25 odstotkov vsega potrebnega premoga za državne železnice.** Po dolgih pripravljalnih razpravah, v katerih je bilo treba premostiti velike težkoče, se je 7. t. m. dopoldne sestal odbor ministrov in sklepal o razdelitvi premoga za državne železnice. Odbor je še enkrat proučil vse vprašanje, ali do odločitve še ni prišlo. Šele opoldanska seja ministrskega sveta je sklenila končno razdelitev nabav premoga za državne železnice za proračunsko leto 1933./1934. Od celotne mesečne količine 135.000 ton, ki jo smatra prometno ministrstvo za najnižje potrebno, je bilo odkazano trboveljskim revirjem 33.750 ton, to je nekaj nad 5000 ton več kakor lansko leto. To razmerje, ki predstavlja 25 odstotkov celotne potrebe državnih železnic na premogu, ostane stalno tudi pri morebitnem zvišanju, odnosno znižanju dobav. Ta uspeh je pripisati v prvi vrsti odločni akciji, ki jo je vodil minister g. dr. Kramer v najtežavnejših okoliščinah.

*** Podražitev mesa v Ljubljani.** Te dni se je v Ljubljani meso podražilo. Pretekli teden so na živinskem trgu kupovali teleta po 6 do 7 Din za kilogram žive teže, na trgu pa prodajajo telečje meso po 14 do 16 Din. Isto je s svinjskim mesom, ki ga kupujejo po 10 do 11 Din za kilogram, prodajajo pa že po 18 do 20 Din. Tudi gnjat se je zadnje dni znatno podražila in jo že prodajajo po 20 do 26 Din, medtem ko je bila lani pred veliko nočjo po 12 do 20 Din za kilogram. V zvezi s tem bo policija na trgu zopet uvedla nadzorovanje cen, da ugotovi, koliko so mesarji upravičeni k podražitvi mesa.

Nasprotniki so izgubili tožbo in plačali stroške. To jih je silno dražilo. Mnogi niso mogli krotiti svoje jeze ter so se znosili. Župnik ni več prizanašal. Vračal je udarec z udarcem. Zbudila se mu je strast tožarenja, katero je podedoval po očetu. Za vsako žalitev je iskal zadoščanja. Zmaga je bila vedno na njegovi strani.

Pri sodišču mu nasprotniki niso mogli do živga. Sklenili so, da se bodo zaradi tega maščevali. V gostilni, v katero je zahajal, je sedel vedno kak zvižajnik in oprezoval, kako bi se dalo začeti.

Nekega večera je bil župnik posebno dobre volje. Natočil je kozarec vina ter ga ponudil nasprotniku, ki je prisedel k njegovi mizi.

«Pij!» mu je zaklical. «Na zdravje ali na bolezen, kakor hočeš.»

«Na vaše zdravje!» je nazdravil možakar in izpraznil v dušku kozarec.

To je duhovnika vzradostilo. Saj si je želel na tistem spravi z onimi, ki so naposled le njegovi prijatelji. Ni bilo še dolgo, ko je prejel svarilo od višjih gospodov, namreč: «Glej, da ne boš podiral, ampak zidal!»

Poklical je vina, zakaj družba pri njegovi mizi je začela naraščati. Misli si je: «Nekateri ljudje vlečejo na pijačo kakor muhe. Morda me črtijo prav zato, ker jih dozdaš še nisem napojil...»

Nalil je kozarce in trčil z vsakim posebej. Vsakega je pogledal v oči tako prijazno, da so se kar čudili. Že dolgo niso čuli od njega lepe besede.

*** Poostritev zaporne kazni.** Kakor je znano, je nova kazenska zakonodaja med drugimi izpremembami prinesla tudi to, da je stroške za izvršitev izrečene zaporne kazni (za obleko, hrano in drugo) naložila državi, torej celotnosti. Ne glede na to, da se je ta nova določba upirala pravnemu čutu prebivalstva, so se pokazale tudi z gospodarskega stališča neugodne posledice, zlasti pa v sedanjih hudih časih, ko mora tudi država gledati na vsak dinar. Tako na primer je moralo biti lani po raznih krajih države zaradi pomanjkanja sredstev za njihovo vzdrževanje večje število nežapor obsojenih oseb predčasno odpuščenih iz zaporov. Vedno močneje se je zato pojavljala zahteva, naj se zopet uvede prejšnje stanje in naj oni obsojenci, ki po svojem premoženjskem položaju to lahko store, sami nosijo tudi stroške za svoj zapor. Finančni zakon za leto 1933./1934. je tej zahtevi ugodil in v svojem členu 25. črtal določbo novega kazenskega postopnika, da nosi stroške za izvršitev zaporne kazni država sama. Odslej bo torej moral zopet vsakdo, kdor bo zaprt in ima lastno premoženje, povrniti državi stroške, ki jih bo imela zaradi njega.

*** Obsodba bivšega litijskega župana Lebingerja.** Dolgo časa je trajala preiskava proti Hinku Lebingerju, bivšemu litijskemu županu in načelniku litijskega cestnega odbora, ki je bil obtožen, da je izvršil razne nerednosti v blagajni cestnega odbora. Te dni se je vršila obravnava pred ljubljanskim deželnim sodišče. Obsodba je naslednja: Obtoženi Hinko Lebinger je kriv, da je v letu 1931. prikripl plačo Jerebu kot potne stroške in leta 1929. in 1931. iz dobav pri voznikih na račun davkov in taks zahteval več, kakor je smel. Obsodi se na 3300 Din globe, v primeru neizterljivosti pa na 55 dni zopora. V kazni se mu všteje preiskovalni zapor. Izvršitev kazni se odloži za dobo dveh let. Nadalje se obsodi na plačilo sodnih stroškov, ki se smatrajo za izterljive. Sodni stroški se cenijo na 15.000 Din. Zasebni udeleženec se glede svojih zahtev zavrača na civilno pravno pot. Drugi očitki proti obtožencu niso dokazani in se glede teh Lebinger oprosti.

*** Brezuspšno obrekovanje.** Listi so nedavno poročali, da je posestnica Neža Uršičeva pregovorila nekega fanta, da je pretepel njenega moža Matijo, posestnika pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, in da je zaradi dobljenih poškodb v celjski bolnišnici umrl. Zeno so aretirali orožniki. Pri raztelesenju trupla so pa ugotovili, da je Uršič umrl

«No, zdaj pa le povej, kar veš o tem človeku», ji je velel župnik s pritajenim nasmeškom. «Mož se bo vsaj lahko zagovarjal.»

Osramočena ženska je molčala.

Župnik je priganjal: «Ali ne bo nič? Ponovi vsaj tisto, kar si včeraj govorila...»

Sramežljivo je gledala v tla; ni se upala miginiti z jezikom.

Gospod Ivan je vzel iz omare kamen ter ga ponudil deklini z besedami: «Ako si brez greha, vrzi ga v soseda!»

Hinavka je zbežala iz sobe ter se ni več prikazala.

Neko nedeljo je imel gospod Ivan pomembno pridigo. Rekel je med drugim: «Pobožnost je angelska čednost. Človek, ki je resnično pobožen, je kakor Kerub pred oltarjem. Grd pa je hinavec, ki zavija oči ter se trka na prsi; obenem pa sovraži svojega brata. To so pobeljeni grobovi.»

Zaradi odkritega nastopa proti hinavstvu je imel gospod Ivan čedalje več scvrážnikov. To niso bili kakšni politični nasprotniki, marveč ljudje, ki jih je prejšnji župnik tako prijateljsko grel na svojem srcu. Vsi ti so se med seboj združili z namenom, kako bi mu škodovali.

Najprej so mu odpovedali delo. Pri fari je bila navada, da so župniku sekali in vozili drva. Tako je bilo menda sklenjeno v stari pogodbi, podpisani od mnogih župljanov. Župnik se je skliceval na ta dogovor ter je upornikom zapretel s tožbo. Sodišče mu je priznalo starodavne pravice.

Možje so pili in si brisali brke. Vino jim je razvezalo jezike. Kmalu je zadonela v noč vesela pesem:

«En glažek al' pa dva,
to nam korajžo dá.»

In zopet:

«Nocoj je en lep večer,
jutri bo en zavber dan...»

Župnik jim je krepko pomagal. Ko so odpeli, se je zadovoljno izrazil: «Tako smo vendarle enkrat skupaj po dolgem času...»

«Saj bi bili lahko že poprej!» se je oglasil mlad možakar.

Duhovnik je priznal odkrito: «Moja krivda je, pa je tudi vaša...»

Med pivci je bil tudi Kolenc, ki se je pri pijači rad prepiral. Brez strahu je zabrusil duhovniku: «Vi ste prvi začeli!»

«Brez povoda nikdar.» Župnik je bil užaljen.

«Kristus je rekel: 'Ako te kdo udari po desnem licu, nastavi mu še levo lice.' — Vi pa niste mogli nič potrpeti...»

Tovariši so namignili Kolencu, naj ne izziva. Nekdo mu je pošepnil na uho, da bodo obračunali z župnikom nazaadnje pred odhodom. Do tedaj pa ni treba kaliti dobre volje.

Župnik se je nadejal, da je večina na njegovi strani. Začel se je opravičevati: «Vsak človek ima na sebi nekaj dobrega, pa tudi nekaj slabega. Ni sramotno, ako priznamo svoje napake ter jih izkušamo odpraviti...»

naravne smrti in da je njegova žena nedolžna. Zlobni ljudje so pač hoteli škodovati njenemu dobremu imenu, kar se jim ni posrečilo.

* Čudežno dete. V Zdinji vasi ima kmet Jože Berus petletno hčerko Anico, ki piše in čita, kakor da bi že dovršila osnovno šolo. Nikdar se ni tozadevno nihče ukvarjal z njo.

* Smrt otroka pod brunom. Posestnik Janez Hribberšek iz Zlatoličja je nedavno vozil iz gozda domov listje, ki ga je razkladal na dvorišču. V bližini se je igral njegov triletni sinček Stanko. Na dvorišču je bil tudi neki 10letni deček, ki je splezal na plot, na katerem so slonela bruna. Ker se je plot tresel, se je eno bruno zrušilo in pokrpalo pod seboj otroka tako nesrečno, da mu je lomilo tilnik. Ko je oče dvignil bruno, je bil sinček že mrtev.

* Strašna nesreča strugarja. V delavnici Splošne stavbne zadrage na Teznom pri Mariboru se je pripetila strašna nesreča. 19letni strugar Josip Resnik z Meljske ceste je izkušal v času, ko so bili vsi stroji v obratu, popraviti transmisijo na nekem stroju visoko pod stropom. Jermen transmisije ga je zgrabil za rokav, potegnil z vso silo h kolesu in ga z bliskovito naglico zavrtel okoli osi, nato pa ga odvrigel nezavestnega in grozno krvavečega na tla. Ostali delavci so nesrečniku prihiteli na pomoč in z grozo ugotovili, da je bila nesrečniku odtrgana leva roka v rami, obenem pa je dobil ubogi mladenič tudi več drugih hujših poškodb po telesu in v drobno. Prepeljan je bil z reševalnim avtomobilom v bolnišnico, kjer je umrl.

* Strašna smrt zaradi splašene kobile. Zadnje dni je jahal v Krčevini pri Ptuj 17letni Izidor Hrenjak, ki je služil za hlapca pri posestniku Lukmanu, mlado kobilo s polja domov. V bližini vasi pa se je žival splašala in zdrinjala preko njiv in travnikov. Pri tem je padel hlapec z nje in se po nesrečnem naključju zataknil v jermenje tako, da je obvisel z glavo navzdol. V takem položaju ga je splašena kobila vlekla okrog 500 metrov s seboj in ko se je ustavila, je bil hlapec mrtev.

* Požarna nesreča v hudi revščini. Hrastniški rudarji se na vse načine trudijo, da bi si kaj prirahili in laže preživljali svoje rodbine. Kdor le more, si uredi majhen vrt, še bolj pa je srečen, če lahko preredi kako živinče. Tako si je tudi rudar Kocman na Podvalu z muko uredil majhno gospodarstvo ter postavil majhen hlev za kravico in prašička. V četrtek popoldne pa mu je ogenj uničil hlev in krmo, kravo, tele in prašiča pa so rešili v zadnjem trenutku. Škoda znaša okrog 6000 dinarjev, za revno družino pa je seveda mnogo večja, ker je nesreča uničila sadove dolgoletnega truda.

* Slabi ste videti... To je čul že vsakdo izmed nas. Navadno take opomnje niso prijetne za prizadetega, zlasti ne za ženski spol, ker je želja vsakega človeka, da je videti zdrav. Vzroki bolehnosti so različni, kakor skrbi, žalost itd., a največ boleznih. Taki odgovori so zdaj gotovo na dnevnem redu, ko neprijetno deževno in hladno vreme povzroča razne prehlade, hripa, revmo itd. Teh pripomb, a kar je še važnejše, tudi boleznih se lahko vsak človek reši, ako pravočasno vzame po nekoliko tablet aspirina «Bayer», ki vedno zanesljivo pomorejo.

* Nočni požar nad Škofljičo. V noči na 6. t. m. se je nenadno razsvetlilo nebo nad Škofljičo. Goreti je začela Hribčkova domačija na Lisičjem, v malem naselju nad Škofljičo. Pri posestniku Jožetu Zakrajšku, po domače pri Hribčku, so bili odšli zgodaj k počitku. Okrog 21. so že vsi spali, le gospodar je še čul. Ko je še stopil čez dvorišče, se je zasvetilo za skednjem. Plameni so že lizali kašče. Ves zbežan je gospodar hitel zbuditi gospodinjjo in domače. Ogenj je bil že tako močan, da se družina sploh ni utegnila v redu obleči. Na pomoč so prišli ljudje iz Lanišča in Škofljiče. Pogumni reševalci so planili v hlev in odprli tudi svinjake. Ker je našel ogenj dovolj hrane, je že po nekaj trenutkih zajel vse gospodarsko poslopje. V hlevu je žalostno mukala privezana živina, kolikor je niso mogli več rešiti. Spekel še je vol, poginil je mlad, lep junček, a dve kravi sta bili tako obžgani, da so ju morali

zaklati. V svinjaku je zgorel prašič, celo pes na verigi je storil v plamenih žalostno smrt. Gasilci iz Šmarja z ročno brizgalno, z Orjega, iz Škofljice in z Lavrice, ki so pripeljali s seboj motorke, so reševali na vso moč, toda manjkalo je vode. Požar je napravil veliko škodo, kajti Zakrajšek je bil zavarovan le za 16.000 dinarjev. O nastanku požara pripovedujejo, da se je najprej vnel star smrekov štor, oddaljen kakih deset metrov od poslopja. Zaradi vetra pa so uhajale iskre iz tlečega štora proti gospodarskemu poslopju in ga zažgale. Kdo je zažgal štor, še ni ugotovljeno.

* Skoro pol leta pogrešanega so našli mrtvega. Lansko leto jeseni je nabiral gobe Ivan Pevec, rudar v pokoju iz Lok pri Trbovljah, star 69 let. Nazadnje se je zglasil pri nekem kmetu v Bukovju v zagorski fari 23. oktobra. Potem pa je izginila za njim vsaka sled. Njegovi so ga povsod iskali, pa ga niso mogli najti. Te dni pa je neki fant iz Planinske vasi našel v gozdu nad Klekom mrtvega človeka, v katerem so ugotovili, da je pogrešani Ivan Pevec. Kakor sodijo, je umrl v gozdu za kapjo. Naj v miru počival!

* Smrt v valovih Drave. V eni zadnjih noči je skočila v bližini Studencev pri Mariboru v Dravo neznana ženska. Nekajkrat se je njeno truplo pojavilo na površini, nato pa so ga valovi pogoltnili in odnesli s seboj. Sodijo, da je neznanica morda 45letna Marija Kosova, ki je izginila zdoma.

* Zaloigra mlade služkinje. V Zagrebu si je končala življenje 21letna služkinja Marija Horvatova iz Vinice. Zadnje čase je bila zelo potrta in zamišljena, vendar pa ni nihče mislil, da ji roje po glavi samomorilne misli. Usodnega dne zvečer je opravljala v kuhinji svoje delo; preden pa je legla k počitku, je odprla plin in zjutraj so jo našli mrtvo. Bajje je šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

* Požar pri Kranju. Predzadnji terek zgodaj zjutraj je nastal požar pri posestniku Lovrencu Kokalju, po domače Pircu v Predosljah pri Kranju. Goreti je najprej začel skedenj in ogenj se

«Mislil sem, da ste duhovniki vsi popolni». je menil Kolenc brez slabega namena.

Župnik je razlagal: «Seveda bi duhovnik moral biti popoln, toda okolnosti ga včasih privedejo v nasprotje...»

Duhovnik ni povedal do konca. Videl je prazne kozarce ter jih znova napolnil. Meril je na to, da se bo med ženketanjem kozarcev zasukal pogovor.

Nade so se mu delno uresničile. Vino je teklo sko olje in družba je bila vedno bolj živahna. Tudi župnik je bil dobre volje.

Vino ima čudovito moč in hitro spremeni človeka. Ta ti je pri pijači vesel, drugi tarna in joka, tretji se prepira, četrti te objema in peti komaj čaka, kdaj ti jo priloži.

Družba pri župnikovi mizi je čakala priložnosti, kdaj bo župnika osramotila. To pa so odlašali tako dolgo, dokler bo župnik dajal za pijačo. Nič mu ne bodo ostali dolžni, kadar pride do obračuna.

Nekdo je bil radoveden, zakaj se je gospod dozdej tako naglo razburjal.

Župnik je pojasnil: «To ni prav nič čudno, ako je človek nezadovoljen v svojem stanu...»

Potem jim je moral pripovedovati, zakaj je postal duhovnik in kdo ga je prisilil. Povedal jim je do kraja vso zgodbo o mejniku.

Možje so ga poslušali z zanimanjem, pa tudi s sočutjem. Le Kolenc in njegov tovariš sta brla norce. Slednjič sta se odstranila. Za njima je odšlo nekaj pivcev, kakor so se že prej dogovorili.

Stopili so nekaj korakov od hiše ter se posvetovali, kako bi poravnali župniku stare dolgove. Tovariš je nagovarjal Kolenca: «Peljiva ga domov in prevrniva voz pod mejo...»

Kolencu je bilo škoda voza, zato se ni strinjal s tem nasvetom. Prigovarjal pa je tovarišu, naj mu pregrizne vino. Tako se bo gospod popolnoma opijal. Potem ga bodo zatožili škofu in zahtevali premestitev.

Ta predlog jim je ugajal ter so se izidu že vnaprej krohotali. Nekateri so vedeli iz izkušnje, da nastanejo zbog zvečenja pijače neprijetne posledice. Drugi pa so trdili, da zvečenje sploh ne učinkuje.

Kakor Iskarjot se je približal zlobnik župniku, ki takrat ni mislil na drugo nego na mir in spravo. Hinavec ga je hotel najprej omamiti z besedo, nato pa mu zamenjati kozarec.

Preden pa je mogel izvesti svoje neolikano dejanje, so se široko odprla vrata. Vstopil je cerkovnik. «Obhajilo!» je obvestil župnika. Družba je utihnula. V sobi je nastala trenutna tišina.

«Na Pelinovem podu so našli tujko, ki ne bo več dolgo živela», je odgovoril cerkovnik na razna vprašanja.

Župnik je vstal brez odloga in poravnal račun. Časih bi se bil vznejevoljil: «Pa zdaj ponoči! Ali niste vedeli prej!» — A danes ni bilo nejevolje v njegovi besedi. Hitro se je poslovil in odšel za cerkovnikom proti cerkvi.

Pri Pelinu so spravili tujko v sobo ter jo položili na posteljo. Vaščanke so jo preoblekle in pogrnile mizo, na katero bo položil duhovnik sveto popotnico.

Po cesti od cerkve se je pomikala drobna lučka. Že se je oglašalo skrivnostno brnenje obhajilnega zvonca. Pred Pelinom so se zbirali sosede in čakali blagoslova.

Po končanem opravilu je bil župnik nenavadno resen. Videlo se je, kako bridko mu je bilo pri srcu, ko je naročal Pelinki, naj postreže bolnici kakor svojemu otroku. «Revico poznam.» To je bilo vse, kar je povedal.

Preden je odšel, je stopil k bolnici ter ji podal desnico. Skrivaj si je utrnul solzo z belim robcem.

Kdo in odkod je bolna sirota, vaščani niso preveč pozvedovali. Župnik pozna pač mnogo

ljudi na svetu. Hvalili so njegovo radodarnost, ker je dejal ob odhodu: «Kar boste potrošili za bolnico, vam bom povrnil.»

V vaški gostilni je še vedno kramljalo nekaj pivcev. Župnik se jim je izognil po bližnjici, ki je držala med vrtovi v župnišče. Koraki so mu bili trudni in srce mu je glasno utripalo. «Mejnik, mejnik!» mu je šumelo po ušesih. Njegova duša je bila žalostna in potrta.

Prižgal je luč, ki je visela s stropa sredi sobe. V njeni svetlobi se je čudovito zasvetil križ v steklu na pisalni mizi. Tukaj je upal duhovnik najti zdravila svoji bolečini.

Položil je roko na prsi in stopil pred razpelo. «Križani Zveličar!» je govoril z bolestnim glasom. «Vrnili sem ti izgubljeno dušo. Njo, ki je bila nesrečna zaradi mejnika, sem osrečil po tvojem velikem zasluženju. Hvala ti, o Gospod, za največjo dobroto!»

Potem se je spustil v naslanjalo. Njegove misli so hitele k bolnici, katero je pravkar napojil z nebeško tolažbo. «Franca, ali je mogoče?» je premišljal njeno usodo. «Kaj te je zavedlo tako daleč? Kdo je uničil tvoje mlado življenje? Ne bom te obsojal, celo hraste podirajo viharji...»

Nekdanja Klemenčeva Franca se je borila s smrtjo kot tujka daleč od svojega doma. Revica je bila nekaj časa pri polni zavesti. Vprašali so jo, ali pozna gospoda župnika. Sirota je prikimala. Tiha blaženost se ji je razlivala po obrazu.

Nato se ji je izvil iz prsi poslednji vzdih in po prežgodaj uvelem licu je zdrknila zadnja solza. Tedaj je našla mir, ki ji ga je svet ni mogel dati.

Smrt nesrečne mladenke je segla gospodu Ivanu globoko v čutečo dušo. Postal je vzoren duhovnik. Župljani so ga ljubili in spoštovali.

je kmalu razširil tudi na hlev. Skedenj je bil poln krme in je gorel s takšno silo, da gasilci gospodarskega poslopja niso mogli več rešiti, nego so ogenj samo omejili, da se ni razširil tudi na stanovanjsko hišo. Kako je ogenj nastal, ni znano. Posestnik je bil zavarovan.

* **Najden utopljenec.** Nedavno je našel posestnikov sin Štefan Debelak iz Križevcev na levi strani Mure v vodi truplo kakih 40 let starega neznanega moškega, ki je bil oblečen v nošo, kakor je običajna v Medmurju. Orožniki poizvedujejo, če ne gre mogoče za umor.

* **Dva usodna požara.** V soboto zvečer je gorelo v vinogradu gospe Rodoškove iz Ptuja v Rodnem vrhu v Halozah. Odkar je oživel delo v vinogradih, je bil viničar imenovane posestnice z vso družino zaposlen v vinogradu, v soboto pa je svoja otroka, sedem in pet let stara dečka, pustil doma. Roditelja sta popoldne opazila med delom, da se vali dim iz viničarije. Ko sta prihitela s sosedi tja, je napol lesena in s slamo krita viničarija pogorela že do zidanega temelja. Še bolj kakor za svoje borno imetje sta se roditelja brigala za svoja otroka, klicala in iskala pa sta ju zaman. Šele potem, ko so razkopali pogorišče, so ugotovili, da sta oba dečka storila smrt v viničariji. Strašna nesreča je globoko pretresla ves okoliš. Naslednji večer pa je nastal ogenj okrog 20. na posestvu posestnika Antona Lovrenka v Novi vasi v občini Sv. Marku pri Ptuju. Ogenj je zajel najprej stanovanjsko hišo, potem pa Lovrenkova in sosedova gospodarska poslopja, tako da je bilo v plamenih v kratkem času vsega skupaj osem zgradb. Z domačimi vred so z največjo požrtvovalnostjo gasili tudi sosedje. Prihiteli pa so na pomoč tudi gasilci od Sv. Marka, iz Spuhlje in Ptuja, ki pa so imeli zelo hudo delo zaradi pomanjkanja vode. Obupani domačini in prebivalci so reševali svojo imovino in dušili ogenj v največji brzini in tako se je tudi dogodilo, da je sedem od njih dobilo na pogorišču lažje in hujše poškodbe. Posestnik Anton Lovrenko je tako hudo poškodovan, da se v ptujski bolnišnici sedaj bori s smrtjo. Huje ranjena sta tudi njegova sestra Anton Peklar in Josip Petek.

* **Nevaren požar.** V četrtek kmalu po 22. uri je šnil plamen iz hleva gospodarja Jakoba Butje v Prhovcu (občina Ržišče). Ker stojijo hiša, kozolec in druga poslopja sosedov v neposredni bližini, je pretela največja nevarnost, da bo ogenj upepelil tudi to. K sreči so se domačini kmalu prebudili in obličali najbližje strehe z vodo in jih pokrili z mokrimi ponjavami ter tako udušili ogenj, ki se je že prijel hiše prizadetega gospodarja. Medtem so požar opazili v Čemšeniku. Prihiteli so z ročno brizgalno, kmalu za njimi pa gasilci iz Izlake in Lok, poslednji z motorno brizgalno. Zaradi oddaljene vode so zvezali ročno in motorno brizgalno ter na ta način uspešno pogasili nevarno žerjavico, kajti hlev sam je zgorel v dvajsetih minutah. Iz hleva in prizidanega svinjaka so rešili vso živino, zgorela pa je perutnina. Žal, ni bilo mogoče rešiti gospodarskega orodja, zaradi česar je škoda precej občutna, a je skoro krita z zavarovalnino. Pri gašenju se je nevarno opekla ena ženska, pa tudi gospodar je odnesel lažje opekline.

* **V enem tednu pet požarov.** Župniji Gornja in Spodnja Polskava sta neprestani pozorišči požarov. V teku enega tedna, od 27. marca do 5. t. m., je bilo pet velikih požarov. 27. marca zvečer je zločinska roka zažgala pri Mesariču na Spodnji Polskavi, kjer je požar uničil celo gospodarsko poslopje. Še isti dan ob pol 11. ponoči je najbrž ista roka zažgala župnijsko gospodarsko poslopje na Gornji Polskavi, v katerem je bilo mnogo krme, slame, drv in gospodarskega orodja, kar je vse postalo žrtev ognja. V petek 31. marca je bilo zažgano sosednje poslopje posestnika Štefana Marčiča. Ogenj je požigalec zanetil v lijaku za krmo. V noči 4. aprila ob pol 11. je bilo zažgano hišno poslopje posestnika Kovačiča na Pokošah, četrte ure od Gornje Polskave. 5. aprila je bil zopet velik požar na Spodnji Polskavi pri Zafošniku, po domače pri Svetuju, ki mu je zgorelo gospodarsko poslopje.

* **Vlom v občinski urad.** V eni zadnjih noči so neznan vlomilci vdrli v občinski urad v Kostanjevici. Skozi okno so se prerili v pisarniške prostore, spretno prevrtali na dveh krajih železno blagajno in iz nje odnesli približno 12.000 dinarjev. Za vlomilci ni sledu.

* **Pobegnil s 140.000 dinarji.** Tvrdba Fran Matheis v Brežicah je zagrebški policiji ovadila svojega knjigovodjo Evgena Mahra zaradi poneverbe 140.000 Din. Mahr je omenjeno vsoto prejel od tvrdke v svrhu, da potuje v Zagreb in poravna tamkaj neke račune. Ker se ni pravočasno vrnil, je nastal sum, da je z denarjem pobegnil. Poneže se je zvedelo, da je svoji ženi v Brežicah pustil 10.000 Din, z ostalim zneskom pa je izginil.

* **Nočni rop v Šiški.** V Verovškovi ulici v Šiški se je pripetil dogodek, ki priča o padanju javne varnosti v Ljubljani. Ponoči se je vračala soproga lastnika avtomatičnega okrepčevališča «Daj-Dama» gospa Josipina Osetova domov v Dermotovo ulico. Morala je po Verovškovi ulici. Ko pa je prišla gospa mimo nekih hiš, se je nenadno pojavil pred njo neznan mlajši moški. Gospa Osetova je hotela stopiti mimo njega, v tistem trenutku pa se je že zasukal neznanec na petah, brez besede priskočil h gospe ter zagrabil ročno torbico, ki jo je držala v roki. Osetova pa ni hotela popustiti, marveč je krepko držala za torbico. Toda napadalec je medtem napel vse sile in res iztrgal torbico z vrednostjo okrog 4000 dinarjev. Policija je uvedla strogo preiskavo in na podlagi opisa napadalca kmalu spravila v zapor. Torbico s ključi so že prej našli. Denar in druge reči, ki se dajo prodati, je zločinec seveda pobral iz torbice.

* **Uboj zaradi plesa.** Te dni se je moral zagovarjati pred velikim kazenskim senatom v Mariboru 28letni delavec France Čeh z Bišeškega vrha v Slovenskih goricah, ki mu je obtožnica očitala, da je lani 12. novembra zvečer v hiši posestnika Antona Muršca v Bišu z nožem zabodel hlapca Konrada Gumzeja. Pri Muršču so tisti večer dekleta trla lan, po delu pa so se fantje in dekleta zavrteli ob zvokih harmonike. Čeh je plesal s svojo izvoljenko Tilko, s katero pa je hotel plesati tudi Gumzej. Kar hitro sta se fanta sprla in v prepiru zapustila hišo. Že ponoči pa je našel neki vaški fant na Murščevem vrtu truplo, v katerem je spoznal hlapca Gumzeja, ležečega v mlaki krvi, ki mu je vrela iz dveh globokih ran na levi lopatici in levi strani vratu, kjer je bila prerezana žila odvodnica. Smrt je bila spričo zadnje poškodbe neizogibna. Krvava sled je vodila proti Murščevi hiši. Orožniki so takoj prišli Franca Čeha, ki je priznal, da je v temi med preprirom pred hišo sunil Gumzeja z nožem, zagovarjal se je pa s silobranom, češ, da je Gumzej prvi potegnil nož in ga napadel. Senat je spoznal Čeha za krivega uboja in ga obsodil na osem let robije in trajno izgubo državljskih pravic.

* **Zločinec je prisilil slaboumnega fanta, da je prevzel krivdo nase.** Poročali smo že o strašnem zločinu, ki je bil izvršen pri Sv. Urbanu blizu Ptuja na posestvu posestnika Zorčiča. Žrtev tega zločina, starega užitkarja Bezjaka, so našli strašno razmesarjenega. Raztelesenje je ugotovilo, da je podlegel smrtnemu sunku z nožem v trebuh in da je nastopila smrt zaradi notranje izkrvavitve. Kot osumljenec je bil takoj aretiran 17letni Leopold, slaboumni sin posestnika Zorčiča, ki je bil ves zmeden od pijače in poln krvavih madežev. Takoj po aretaciji pa so preiskovalni organi spoznali, da slaboumni fant ne more biti izvršitelj krvavega dejanja, ker je bil umorjeni užitkar Bezjak kljub svojim sedmim križem vendar še dovolj krepak, da bi se še precej močno upiral napadalcu in da bi zaradi tega njegov morilec moral imeti poleg krvavih madežev gotovo tudi kake praske. Še v večji meri kakor to, pa priča za nekrivdo slaboumnega fanta dejstvo, da je njegova desnica hudo pohabljena in da ima tudi na levici pohabljenih nekaj prstov. S takimi rokami 17letni slaboumni fant gotovo ne bi mogel prizadeti tako strahovitih ran, kakršnih je bilo vse polno na telesu umorjenega užitkarja. Silno

čudno pri vsej zadevi pa je, da je fant takoj, ko so prišli orožniki, ves zmeden, kakor je bil, neprestano govoril: «Saj sem ga jaz ubil», medtem se za vsa druga vprašanja sploh ni zmenil. Poneže so nastopile neke priče in so pripovedovale, da so predzadnjo soboto popoldne, torej neposredno pred strašnim zločinom, popivale v zidnici Zorčičevega posestva in da so tja izvabile tudi užitkarja Bezjaka. V zidnici jih je bilo več, zadnji pa so ostali tam mesarski pomočnik Alojz Polanec iz Bišeškega vrha, ki se je ženil pri hčerki posestnika Zorčiča, nadalje Zorčičev sin Leopold in tudi stari užitkar Bezjak. V zidnici je imel Bezjak izgovorjen svoj kot in tam je bil potem ponoči izvršen umor. Ko so orožniki izvedeli za to popivanje v zidnici, so aretirali tudi Polanca, in to še zlasti zaradi tega, ker je baje govoril pred nekaj dnevi, da bi se morala posestvo, na katero se namerava priženiti, na vsak način odkrižati nadležnega užitkarja. Polanec zatrjuje, da je odšel iz zidanice še pred desetimi uro zvečer in da sta ostala tam še stari Bezjak in posestnikov sin Leopold.

* **Odkrita tatvina.** V Fišerjevi trgovini v Podlogu pri Sv. Pavlu v Savinjski dolini je bilo vlomljeno 5. februarja in odneseno raznega blaga tobaka, znamk in gotovine v vrednosti okrog 7000 dinarjev. Dalje časa ni bilo za vlomilci nikakega sledu, slednjič pa se je posrečilo lastniku izslediti enega iz dotične vlomilske skupine. G. Fišer je prišel po opravkih na Vransko in tam opazil nekoga iz Motnika, ki je nosil srajco, kakršne so bile vzete v njegovi trgovini. Na vprašanje, kdo in odkod je ta človek, je zvedel, kdo in kaj je. Prišel je z orožniki v Motnik in hišna preiskava je potrdila sumnjo. Pri soudeležniku so našli izmaknjeno blago, kolikor ga še niso razprodali v najbližji in daljni okolici. Domačim in od Svetega Pavla došlim orožnikom se je posrečilo pri raznih strankah odkriti mnogo nakupljenega blaga, ki so ga morale vrniti. Preiskava se še nadaljuje.

* **Drzni vlomilci v Šmartnem pri Litiji.** V noč na 5. t. m. so tatovi vlomili v trafiko v Šmartnem pri Litiji. Odžagali so železje pri ključavnici in žabici ter šli v trafiko, kjer so pokradli vse, kar jim je prišlo pod roke. Odnesli so zlato uro, zlat prstan, več velikih škatele cigaret in tudi več škatele cigar. Ko so vse to pograbili, so bili opaženi in so morali bežati. Toda zlikovci se niso dali ugnati v kozji rog. Bežali so sicer in med potjo izgubili tudi ukradene cigare, toda niso bežali kar tako brez namena, nego so jo pobrisali na Hrib obiskat še beneficijata g. Plešo. G. Pleša je bil že pokoncu in jih je sprejel tako prijazno, da so morali nočni obiskovalci pobegniti v črno noč.

* **Ženo je usmrtil.** Pred senatom petih sodnikov mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal Jurij Pernek, posestnik iz Gruškovja. Obdolžen je bil umora svoje žene Marije in poškodbe svojega pastorka Tomaža Mlakarja, ki mu jo je prizadel ob priliki usmrtitve njegove matere. Obtožnica pravi, da je bilo življenje med obema zakoncema pravi pekel. Usodnega dne je prišel zvečer, ko sta mati in sin že spala, na njun dom, vdrl v hišo ter usmrtil ženo z udarci neobdelanega ročaja motike. Obsojen je bil na deset let in en mesec robije in na trajno izgubo državljskih pravic.

* **Aretacija ostudnega zločinca.** Domžalskim orožnikom je bilo že dalje časa znano, da je v domžalski okolici neki ostudni zločinec v teku zadnjih dveh let zlorabil več nedoletnih deklic. Ostudni zločini so se dogajali v Ihanu, Moravčah, Lukovici, Jaršah in še v nekaterih drugih krajih. Natančnejši opis zločinca je pred dobrim mesecem podala neka deklica iz Ihana. Zločinca je opisala kot mladega, visokega človeka, podolga stega obraza, nazaj počesanih temnih las in oblečenega v križast suknjič. Ta človek je deklico srečal, ko je šla iz šole, začel se z njo razgovarjati in tako jo je izvabil v gozd. Orožniki so po tej izpovedi začeli še vztrajneje iskati ostudnega zločinca. Te dni so vse poizvedbe v toliko meri napredovale, da so aretirali uslužbenca Bonačeve tovarne, 30letnega Alojzija Sušnika. Suš-

nik je bil že več let uslužben v tovarni v Količevem, doma je iz občine Naklega, a prebiva v Dobu, kjer se je pred nekaj meseci poročil. Ko so osumljenca pozvali na orožniško postajo, ni slutil, da ga poleg deklice iz Ihana opazujeta še dve drugi njegovi žrtvi. Vse tri deklice so takoj, ko so Sušnika zagledale skozi okno, odločno izjavile, da je on zločinec. Sušnik je sprva vse tajil, potem pa je zločinec priznal. Vse njegove žrtve so stare od 12 do 14 let. Orožniki so ga izročili sodišču na Brdu.

* **72letno žensko je napadel.** Nedavno v mraku se je pojavil na Homecu pri Radomlju v hišici 72letne Lucije Štuparjeve čedno oblečen mladenič, star okrog 20 let. Starki je pripovedoval, da je pribežal iz Italije in da išče posla. Štuparjeva mu je omenila, da je imela nekaj precej denarja, da pa jo je za vse osleparila Marija Strehovčeva, ki je zaradi tihotapstva in sleparstev zaprta v Litiji. Fant je tedaj začel pripovedovati, da to žensko dobro pozna, ker je tihotapila saharin preko italijanske meje in je prihajala tudi v njegove domače kraje. Po daljšem razgovoru se je mladenič odpravil, češ, da gre iskat prenočišče pri sosedih. Čez nekaj časa pa ga je starka presenečena zagledala pod svojim kozolcem, kjer je kadil cigareto. Opozorila ga je, naj ne kadi, da se ne bi zgodila nesreča, fant pa jo je prosil, ali sme pokaditi cigareto v njeni sobi. Nekaj časa je ostal v sobi. Da bi se ga znebila, ker ji je postajal vedno sumljivejši, mu je starka pripovedovala, da mora v hlev h kravi in da se bo vsak trenutek vrnil domov njen sin. Stara ženica v resnici nima sina, govorila pa je tako samo zato, da bi se odkrižala sumljivca. Ko je odšla v hlev, je pustila vrata odprta. Tujec je stal nekaj časa pred hlevom, pozneje pa je stopil vanj in izkušal za seboj zapreti vrata. Naenkrat pa je potegnil iz kota vile in začel z njimi udrihati po starki. Z močnimi udarci jo je pobil na tla in pobegnil, ko je začela klicati na pomoč. Starko so našli v hlevu sosedje ter ji nudili prvo pomoč. Njene poškodbe so sicer hude, a vendar ne življenjsko nevarne. Ker si ni mogoče misliti, da bi bil tujec v revni domačiji iskal kak plen, domnevajo, da je najbrž kak pomočnik sleparke Strehovčeve in da je napadel starko zaradi tega, ker je pričala o mnogih velikih sleparstvih, ki jih je pred letom dni izvedla Strehovčeva na Homecu. Orožniki so takoj uvedli preiskavo.

* **Nevaren poset so imeli v hiši Karla Šraja v Radomlju.** Že pred dnevi se je zglasil tam neki mladenič iz Slovenske Bistrice, ki je z mladim Šrajem služboval pri vojaki. Obiskovalec se je izdajal za trgovca, ki ga je pot po naključju zanesla v te kraje. V hiši so ga lepo sprejeli in ko se je te dni spet vrnil, so mu za prenočišče odkazali sobo. Drugo jutro pa so ugotovili, da je s gostom vred izginilo več oblek, moško kolo, dva para čevljev in kožuh v skupni vrednosti nad 6000 dinarjev. Po opisu nevarnega gosta sklepa, da je ta izvršil tudi predrzno tatvino v neki gostilni v Trzinu, odkoder je odnesel dve zimski suknji, tri ženske svilene obleke in dva ročna kovčega.

* **Udeleženci pretepa pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah.** Orožniki so izsledili pretepače, in sicer posestniške sinove Janeza in Alojzija Kocuvana ter Alojzija in Jožefa Germina iz Erjavčev in Janeza Dimnika, kočarskega sina iz Smolincev. Po krvavem dogodku, pri katerem je bil hudo ranjen pokojni Žmave, so kakor divji kričali po vasi in iz sirove preobzornosti zabadali nože v hišne plote. Poleg Kocuvana je bil posebno hud Alojzij Germin, ki je v eni roki držal nož, v drugi pa pištolo ter grdo preklinjal. Streljali so pa vsi kar na slepo med ljudstvo, ki ga je bilo prav takrat, ko so šli k službi božji, največ na vasi. Ranjena sta bila 14letni Ignac Andrašič v levico, levi bok in levo nogo pod kolonom in 19letni Franc Lovrenc v levo nogo pod kolonom. Oba se zdravita v domači oskrbi, medtem ko je Žmave umrl za ranami v ptujski bolnišnici.

* **Tat v stanovanju.** V spalnico ge. Robičeve v Limbušu se je splazil, ko so bili vsi domači v

gostilniških prostorih, neznan tat in odnesel tri zlate prstane. Ga. Robičeva je prijavila tatvino mariborski mestni policiji, ki svari vsakogar pred nakupom.

* **Zagoneten umor kmečke ženske.** Kakor poročajo iz Čakovca, so ribiči v bližini dravskega mosta našli te dni v neki mlaki žensko truplo. Sodna komisija je ugotovila, da se je neznanica zadušila v vodi. Po zdravniških izjavah je truplo približno deset dni ležala v vodi. Istovetnost se ni mogla dognati. Pokojnica je imela obleko, kakor jo nosijo v slovenski Štajerski. Stara je 25 do 30 let. Na sebi je imela rumen sviter in veliko volneno ruto. Obuta je bila v visoke črne čevlje.

* **Smrt na odhodnici vojaških novincev.** Te dni je v mariborski bolnišnici umrl knjigovodja Cvetko Gobec, o katerem so menili, da je bil zastrupljen. Raztelesenje pa je pokazalo drug vzrok smrti. V gostilni so slavili člani nekega mariborskega društva odhodnico novincev vojakov. Bili so v vinjenosti precej razposajeni in začeli so treskati kozarce v steno. V takem razpoloženju je nekdo zgrabil za poln liter vina ter ga hotel zagnati v steno za kozarcem. Tedaj pa se je dvignil njemu nasproti sedeči Gobec in steklenica ga je zadela v čelo. Prvotno Gobec ni kazal znakov poškodb. Ko pa mu je začelo postajati slabo, so tovariši to pripisovali preveč zaužitemu alkoholu. Naposled se je Gobec onezavestil in reševalci so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je izdihnil. Sodno raztelesenje na Pobrežju je ugotovilo, da so Gobecu zaradi udarca otrpnili možgani.

* **Obstreljen tihotapec.** Nedavno zjutraj so nalezli naši obmejni stražniki v bližini Trnja pri Dolnji Lendavi na tri tihotapece, ki so hoteli prethotapiti iz Madžarske razno blago. Na poziv stražnikov, naj se ustavijo, so tihotapci zbežali nazaj na madžarsko ozemlje. Stražniki so oddali več strelcev, niso pa vedeli, če so koga zadeli. Okrog poldneva na isti dan so našli ob meji nevarno ranjenega Štefana Pežonjo iz Trnja. Prepeljali so ga v Mursko Soboto. Zadet je bil v prsi.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Mraz in vročina

Vsi ljudje na svetu imamo kaj dobro čutilo za toplotne razlike, po koži razdeljene točke, ki sprejemajo mraz in toploto. Z njihovo pomočjo lahko približno cenimo temperature od 10 stopinj pod ničlo do 50 stopinj nad ničlo. Višjih in nižjih temperatur naša čutila ne doznajajo več. Zato so morali poizkusi ugotoviti, kako daleč sega najnižja, odnosna najvišja temperatura, ki jo lahko prenese človeško telo. Človek, ki ima redno telesno temperaturo okoli 37 stopinj, je že na meji življenja, če pade telesna toplota na 22 ali 24 stopinj. Pomemben dokaz za to trditev sta dobila ameriška raziskovalca dr. Jackson in dr. Highfield, ki sta se dala lahko oblečena zapreti v prostor s 30 stopinjami mraza, da bi sama na sebi poizkusila učinke takšnih temperatur na telo. Poizkus se je končal s tem, da sta se oba učenjaka že po 17 minutah in pol onezavestila, poizkus pa so morali prekiniti. V ustni duplini so jima kljub temu ugotovili še 28 stopinj nad ničlo. Šele po enournem odmoru sta se učenjaka toliko opomogla, da sta lahko pojasnila svoja opazovanja v hladni kletki. Zanimiva so slična opazovanja pri rastlinah in živalih nižjih vrst, ki lahko brez škode prenesejo zelo nizke temperature. Nekatere alge in glivice so brez posledic vzdržale do 200 stopinj mraza. Neka vrsta trihin je baje še več ur živel v temperaturi 268 in pol stopinje pod ničlo. Prav nasprotno poizkuse kakor omenjena Američana sta si dovolila angleška raziskovalca doktor Groot in doktor Brownes, ki sta se dala zapreti v veliko krušno peč, kjer sta ob 111 stopinjah vročine vzdržala celih 12 minut. Na slabotne klice na pomoč so ju še pravočasno rešili peklenske vročine. Čudno je, da sta moža prenesla to silno vročino, kajti po dosedanjih znanstvenih pojmih se kri v pljučih strdi že ob 100 stopinjah toplote.

Za večino živali je temperatura 80 stopinj nad ničlo že nevarna, in sicer celo za one, ki so vane tropičnega solnca. Sicer pa žive tudi bacili, ki jim 130 stopinj vročine še prav nič ne škoduje. Do sedaj smo govorili samo o zemskih temperaturah. Solnce ima po meritvah najboljših strokovnjakov na površini 5200 stopinj vročine. Nekatere zvezde dosežejo vročino do 29.000 stopinj. Te številke pa so kar smešno nizke, če pogledamo številko, ki jo je za notranjo vročino solnca izračunal slavni angleški zvezdoslovec Eddington. Po njegovih računih je v solčni notranjosti 40 milijonov stopinj vročine. Ljudje si zaman prizadevamo, da bi ustvarili takšno bajno vročino. Do nedavnega je bila najvišja temperatura, ki so jo napravili na zemlji, okoli 5000 stopinj Celzija. V zadnjem času pa smo menda precej poskočili in dosegli že temperaturo milijon stopinj Celzija. Do solčne temperature nam manjka torej še 39 milijonov stopinj.

Vpliv mandeljnov na otrokovo zdravje in rast

Z vplivom mandeljnov na otroka se bavi zdravnik dr. Peller, ki je zbral zanimive podatke o tej zadevi. Njegovi podatki se nanašajo na preiskavo 15.000 šolskih otrok obojega spola v starosti od 13 in pol do 15 in pol leta. Ugotovil je, da so bili 13 odstotkom otrok odstranjeni mandeljni že v prvi otroški ali pa v šolski dobi. Izmed deklic je bila vsaka sedma operirana, izmed dečkov pa vsak deveti. Pri preiskavi 8000 dečkov so ugotovili, da so tisti, ki so jim bili mandeljni odstranjeni, pozneje postali za nekaj centimetrov večji, kakor je bil povprečno velik otrok v tistih letih. Poleg tega so bili operirani dečki tudi težji kakor neoperirani in tudi težji kakor tisti, ki so bili na mandeljnih še bolni. Ta ugotovitev se strinja tudi z odkritji drugih otroških zdravnikov. Pri deklicah, katerim so bili odstranjeni mandeljni, so ugotovili, da so sicer hitreje rasle kakor zdrave učenke, vendar pa se njihova teža ni povečala. Preiskava pri 5000 deklicah je tudi pokazala, da pri deklicah, ki bolehalo na mandeljnih, nastopi mesečno čiščenje za eno leto pozneje kakor pri zdravih. Od 14letnih deklic z zdravimi mandeljni še ni imelo mesečnega čiščenja (menstruacije) 24 odstotkov, od deklic, ki so jim bili mandeljni odstranjeni, samo 18 odstotkov, medtem ko je znašal ta odstotek pri dekletih, ki so trpele na mandeljnih, 35 odstotkov. Nadalje je dr. Peller ugotovil, da se otroci z bolnimi mandeljni mnogo prej nalezejo škrlatinke in davice. To so tudi drugi zdravniki že prej ugotovili. Dr. Peller je prišel do zaključka, da imajo mandeljni posebno delovanje, ki je v zvezi z rastjo človeškega telesa, in sicer ovirajo človeško rast. Seveda je dr. Peller sam dodal, da iz tega nikakor ne smemo izvajati sklepa, da bi dali odstraniti mandeljne tudi zdravim otrokom. Tudi samo povečanje mandeljnov ne sme biti povod za operacijo. Operacijo opravičuje samo resnična bolezen, ki jo otrok občuti.

Zdravniška konkurenca.

Zdravnik: «Kaj, tisoč dinarjev vam je računal za odrezanje roke?»

Bolnik: «Da, gospod doktor.»

Zdravnik: Za ta denar, dragi moj, bi vam jaz odrezal roke in noge...

Hvaležnost.

A: «No, ali si čital, da je zapustil neki milijonar vse svoje premoženje ženi, ki ga ni hotela vzeti?»

B: «Saj pravim, da so na svetu še hvaležni ljudje.»

V krčmi.

Avbelj je našel v gostilni svojega dolžnika ter mu očital: «Za vino imaš denar, meni pa ne vrneš...»

«Priatelj,» mu je dejal dolžnik, «ali si videl, da sem vino plačal?»

Velikonočni pozdrav „Domovini“

Velika noč je, Aleluja!
drug drugega pozdravljamo,
zdaj Kristus vstal je, Aleluja!
njegov spomin proslavljamo.

Mi pirhe lepe in kolače
drug drugemu darujemo,
a «Domovina», ti drugače
nas obdaruj, te prosimo.

Ne moreš pirhov rdečih dati,
kolačev belih tudi ne,
le štivo moreš nam poslati,
ki z njim nam razvedriš srce.

Poučnih člankov za darilo
nam pošlji za veliko noč,
povesti lepih vsuj nam v krilo
in pesmic več, če ti je moč!

Saj tvoje štivo rad prebira,
naj kmet bo ali pa gospod.
V Sloveniji si brez ozira
zelo čislana vsepovsod.

Le piši vedno nam pravično,
primerno za vsak letni čas!
Pač tvoje geslo je resnično:
«Da mi za tebe, ti za nas!»

Zato te, «Domovina», udani
pozdravljamo pristrčno vsi
in tvoji dobri, zvesti člani,
ostanemo do konca dni!

Matija Belc.

Začarani ženin in uročena nevesta

Matjakov Jože iz Retja in Baharjeva Polona iz Luže se pred pustom zato nista vzela, ker je bil tisto leto predpust prekratek in sta imela oba še nešteto reči, ki bi jih bila rada še pred poroko uredila, a jih nikakor ni bilo mogoče. Sklenila sta torej, da v postnem času temeljito prerešeta, premislita in preudarita vse kočljive zadevščine, takoj po velikih noči pa da pogumno stopita pred oltar in sprejmeta sladki jarem svetega zakona.

Jože je imel svoje pomisleke, Polona pa tudi svoje, a jih drug drugemu nista zaupala, nego sta bolj ali manj verjela ustnim izročilom vaških klepetulj.

Tem izročilom bi bila rada prišla do dna vsak zase skrivaj. Zato sta si izmislila vsak svoj vzrok za odgoditev poroke.

Polona je sramežljivo pogledala v tla in dejala:

«Veš, Jože, saj se nama prav za prav še nič ne mudi. Bala še ni gotova, mnogo dela imam s perilom, vse je še narobe. Kar odloživa čez veliko noč!»

Jože se je naredil, kakor da verjame, in se je na videz zamislil. Nato je odgovoril:

«Imaš prav. Tudi pri nas še marsikaj nismo uredili. Še pred prazniki bo treba zidarjev k

hiši, vsa bajta bo narobe. Predvsem pa moram počakati, da oče prepíšejo name.»

Kajzarica Kupeška je natančno poznala vso Matjakovo žlahto do devetega kolena naprej in nazaj. Poznala je njene dobre in slabe strani in če je bilo treba, je vedela o vsakem članu rodbine povedati cele litanije.

Polona se je obrnila na Kupeško, češ, naj poizve, kako in kaj je z Jožetom.

«Mi ni treba prav nič poizvedovati,» je odvrnila Kupeška; «že vse vem. Matjakov Jože je prav priden fant. Že od dojenčka ga poznam. Takrat ni imel druge napake, kakor da se je za vsake prazne marnje drl. Ko je hodil v šolo, mi je enkrat pokazal jezik, ker sem ga nagnala izpod naše hruške. Kot fant se ne meni dosti za babe. V vojni je pobil tri Lahe in je zato dobil zlato medaljo. Pa saj že vse to veš, Polona? Samo tega pa menda ne veš, da se je Jože kmalu potem, ko je prišel iz vojne, spečal z neko deklo v hribih. Pravijo, da ima pankrta. Vidiš, Polona, to moraš premisliti, preden se zavežeš z njim za vse življenje.»

Polona je od jeze zacepetala z nogami. Obruz se ji je pobarval kakor velikonočni pirh.

«Ježeš, kaj takega! Pa še besede mi ni črnil o tem. Kaj naj storim? Mati Kupeška, svetujte mi. Ali naj razderem vse skupaj, ko sem že ljude v zobeh?»

«E, dekle,» se je smejala Kupeška, «razdirati ni treba. Čemu? Samo primi trdo ženina in obljubiti ti mora, da ne bo več lazil za tisto babo. Otrok, pravijo, je preskrbljen!»

«Oh, kako sem jezna!»

«Veš kaj, Polona,» se je Kupeška skrivnostno ozrla okoli, «začaraj mu, pa ne bo nikoli več pogledal nobene druge.»

«Kako se pa to naredi?»

«Poslušaj! Na velikonočno nedeljo zjutraj, ko se prične daniti, pojdi in si nastrezi rose v kozarec. Tiste kaplje zmešaj s tremi jajci, ki pa morajo biti od jarčk znesena v velikem tednu. Pridaj česna, čebule, popra in majarona, zmešaj in speci. Vzemi tisti kolaček s seboj k jutrnji maši, tišči si ga na srce in reci trikrat «Aleluja!» Ko bo prišel Jože po pirhe, mu postreži s tistim pecivom. Boš videla, nikoli več se ne bo zmenil za nobeno babo.»

«Saj bom res poizkusila,» je dejala Polona zamišljeno. «Pa ne smete nikjer praviti o tem.»

«Molčala bom, kakor zvonovi na veliki petek.»

Polona je stisnila Kupeški srebrnik v roko in naglo odhitela.

Tudi Matjakov Jože je bil precej vržen na vraže. Največja klepetulja v Retju je bila stara Gamsovka. Ta je znala, kakor so pravili, panati uroke pri živini in pri ljudeh. Pa še marsikaj drugega je znala. Bila pa je v nasprotju od majhne in debele Kupeške iz Luže suha in velika, prava podoba starodavnih čarovnic iz kresne noči.

Jože se je napotil v njeno bajto in jo je vprašal za svet glede Polone.

«Če morete, mati,» je dejal, «na kakšen način kaj poizvedeti o Poloni. Napravite tako, da mi bo zmeraj ostala zvesta.»

Gamsovka je poškilila izza naočnikov.

«Baharjeva Polona ni več devica, Jože,» je pričela z globokim glasom. «To moraš predvsem vedeti. Poznam vso Baharjevo žlahto. Njena

mati je imela dva nezakonska otroka. Za Polono pa dobro vem, da se je med vojno pečala z nekim vojakom. Tebe ni bilo doma, zato ne veš. No, pa se že dá napraviti, saj drugače je Polona pridna in priazna. Ali hočeš poslušati moj svet?»

Jožetu je vsa kri stopila v glavo.

«Mislite, da je vse res, kar ljudje govorijo?»
«Marsikaj, Jože, marsikaj. Če nimaš zaupanja, ti seveda ni pomoči. Kar oženi se s Polono, boš že še videl, kaj te doleti.»

Zdaj se je Jože zasmejal.

«Če je tako, mati, mi pa kar svetujte, kar znate, da si zajamčim Polonino zvestobo.»

Gamsovka se je premaknila od stola, odložila naočnike in pričela:

«Čisto prav, da si prišel pred veliko nočjo. Poslušaj! Na velikonočno nedeljo pojdi k Poloni po pirhe. Toda Bog ne zadeni, da bi jedel, če ti bo kaj ponudila. Ne piti ne jesti ne smeš tam. Pa tudi govoriti ne. Dekletu glej v oči prav ostro, razumeš, in ne reci besede. Uročil jo boš, verjemi, in na vse večne čase ti bo ostala zvesta. Šele čez kakšnih pet minut smeš izpregovoriti, potem pa lahko govoriš, kolikor hočeš.»

Jože je stisnil ženski desetak v roko in odšel. «Samo ne pravite nikjer o tem,» je še pripomnil pred odhodom. «Če bo vse tako, kakor pravite, vas povabim na svatbo.»

Na velikonočno nedeljo se je odpravil Matjakov Jože v Lužo. Prav lep pomladni dan je bil. Narava je bila vsa v zelenju in na obrazih ljudi, ki so sedeli pred hišami, se je odražalo veliko nočno veselje.

Tudi Baharjevi so sedeli pred hišo. Polona je povabila Jožeta v sobo.

«Zakaj tako molčiš danes?» se je čudila. Prinesla je gnjati, potice in vino. «Sedi in pokus naše pirhe.»

Jože je sedel in ni umaknil pogleda od Polone. Tudi jedi in pijače se ni doteknil.

«Za božjo voljo, Jože, kaj ti je, da ne izpregovoriš in me tako zabodeno gledaš? Pokusi vendar! Poglej, to sem pripravila nalašč zate.» In Polona je prinesla predenj krožnik z nekakimi rumenimi rezinami, pecivo. «Ti si je nasvetoval Kupeški.»

Toda Jože je trdovratno molčal in samo zijal v Polono. Ta se ga je kar pričela bati. V glavo ji je šinila misel, da je Jože morda kaj zvedel o čarovniji.

«Jože, ne zameri, toda Kupeška ...»

Jože je pogledal na uro. Pet minut je že poteklo.

«Polona, kaj je s Kupeško?» je vzkliknil in planil veselo pokoncu.

«No vendar! Sem že mislila, da si izgubil dar govora,» se je zasmejala Polona.

«Najprej mi povej tisto o Kupeški,» je hotel vedeti Jože. «Kaj je z njo?»

Polona se je nekaj časa kujala, slednjič pa je ženinu vse razodela in mu zaupala čudežno čarovnijo.

Jože se je smejal na vsa usta.

«In ti,» je vprašala Polona, «zakaj si se pa ti tako modro držal in molčal? To mora tudi nekaj pomeniti.»

Jože je vse odkrito priznal. Oba sta se do solz nasmejala.

„Zvedel bi rad, ali imate morda tukaj kakega Vrhovca?“

„Vi ste, župnik Gregor?“

„Da, zato me zanima...“

Angel je odprl veliko knjigo, ki je bila še enkrat večja kakor tista, katero sem videl pred nebeskimi vrati. „Vrhovje“, je prišel do lista in vzdihnil: „Pri nas ni nikogar iz Vrhovja...“

„Kje pa so?“ me je resno zaskrbelo

„Ste že vprašali v nebesih?“

„Od tam vendar prihajam...“

„Hm, potem, oh, potem...“ Hudo je bilo angelu povedati do konca.

„V peklu...“ sem žalostno dostavil.

Prikimal mi je in pokazal: „Pojdite po tej poti navzdol in zavijte na levo. Tam boste našli votlino...“

Pot je bila posuta z žerjavico. Toda čevlji svetega Petra so me čudovito varovali, da se nisem opekel. Vso pot sem se kopal v znoju; mučila me je grozovita žega. Smrad, ki mi je prihajal nasproti, me je hotel zadušiti. Na uho mi je donelo strahovito rjovenje.

Hudobec, ki je stal z vilami pred velikanskim vhodom, me je zagledal. „Le noter, le noter!“ se je zadržal. „Ven ne boš več prišel...“

„Ne grem v peklo“, sem mu odvrnil.

„Kaj pa delaš tukaj?“ je režal vame pošastnik.

„Poizvedel bi rad, ali je tukaj kdo iz Vrhovja...“

„Norec!“ me je začel psovati. „Ali ne veš, da so tukaj zbrani vsi Vrhovci? Le poglej jih, črni krokar, kako imenitno se imajo...“

Skozi odprto žrelo sem videl strašno grmado. Grozni plameni so švigali med množico, ki se je zvijala in tulila. Opazil sem mnogo znancev, med drugimi tistega Grdina, ki je bil vedno pijan ter se je rad pretepal. Zraven njega je sedela Koprivka in hudobec ji je brusil jezik. Draguljev Matija se je valjal po žerjavici in jedel žareče oglje. Pihačeva Meta je držala neprestano na ognju svoje dolge prste. Pa še drugi, kakor Milač, Lešnik, Klinc, Lišček... vsi so se te moral drugače pokoriti.

Poslušalci so glasno ihteli. Župnik pa je nadaljeval: „Sedaj lahko spoznate, kam drvite. Zadržite drugače, da ne bo prepozno. Spovejte se svojih grehov še ta teden po nastopnem redu: Jutri bom spovedoval samo stare ljudi — to pojde hitro. V torek naj pridejo otroci — bo brž končano. V sredo fantje in dekleta — tukaj bo treba prijeti. Za četrtek vabim može — bomo kmalu obdelali. V petek naj pridejo žene — pa ni treba preveč gobezdati. V soboto bo skumno obhajilo. Amen!“

Vrhovci so bili omeščani. Spovedali so se vsi do zadnjega. Župnik Gregor je pastiroval na Vrhovju še dolga leta ter je bil s svojimi ovčicami prav zadovoljen.

Soteščan.

Velikonočna srečka

Pri Bričkovih so kupili na tiho nedeljo dvojčka. Stari Briček je hodil po sobi, stiskal pesti in klel, mati se je boječe križala, a njuna hči, nezakonska mamica Nežika, je samo vzdihovala in trpela. Na vsaki strani pri glavi pa ti je ležal no en novorojenček.

Med vsemi je ostal še najbolj hladnokrven Nežikin brat Tine, ki je mirno sedel za mizo in mislil na zapeljivca svoje sestre. Dobro je vedel, da je tisti Bincelj, ki jo je premotil, dokaj ponosen človek z uradniško službo in da je preveč lakomen na denar. Nežiko je pač pustil samo zato, ker je zvedel, da bo imela le nezatno dobo, saj so bili Bričkovi zelo zadolženi.

Tine pa ni treščil puške v koruzo. Bil je britefant. V mestu je imel neke znance in prijatelje. Tiste dni je obiskal mladega novinarja in se zadovoljen vrnil domov.

Doma je poklical Tine očeta in mater ter jima zabilal, naj nikjer ne zanikata novice, ki bo izšla v časopisih. Prosil ju je tudi, naj nikogar ne pustita k Nežiki.

Tiste dni so bile izžrebane srečke državne razredne loterije. Med novicami je izšla v večjem dnevniku naslednja vest:

„Srečna lastnica srečke, ki je zadela dve sto tisoč dinarjev, je mlada nezakonska mati Nežika N. iz Srednje vasi. Za veliko noč je res dobila zlate pirhe. Zdaj bo lahko skrbela za svoja otročička, saj jo je nezvesti ženini zapustil samo zato, ker ni bila bogata.“

Komaj je izšla ta novica v časopisu, so se vaščani takoj začeli spet pogovarjati o Nežiki. Kjer je denar, ljudje hitro pozabijo na druge grehe in uboga nezakonska mati, ki je bila doslej tako zaničevana, je dobila kar čez noč velik ugled.

Stari Briček, žena in sin so se skrivnostno mužali, če jih je kdo vprašal zavoljo srečke. Zato so bili vaščani še bolj prepričani, da je Nežika res zadela.

Časopis je dobil v roke tudi Nežikin nezvesti ljubimec. Ko je prečital novico, je sklenil takoj obiskati Bričkove prav za velikonočne praznike.

Ko je na veliko soboto popoldne prišel k Bričkovim, so ga zelo hladno sprejeli. Oče in mati sta se resno držala, brat ga je komaj poveljal, a k Nežiki ga sploh niso pustili.

Želel je vsem skupaj srečne praznike in prošil, naj bi mu vsaj pokazali njegova dvojčka.

Ker mu tudi tega niso dovolili, je pričel moledovati in prositi, naj mu dajo Nežiko za ženo.

Naposled mu je oče dovolil, da je vstopil za trenutek k Nežiki. Ko jo je zagledal med dvema angelčkoma, ki sta ga prijazno zrla, se mu je takoj otajalo srce. Tudi Nežika se mu je nenkrat zazdela vsa mila in privlačna, kakor bi materinstvo dehnilo vanjo posebno lepoto in poseben čar.

Bincelj jo je objel, ji prisegal ljubezen in jo spet zasnubil.

Tedaj se je oglasil Tine:

„Moja sestra ni zadela ničesar. Če pričakujete dobo, se pošteno motite, kajti novica v časopisu je izmišljena.“

Ženin se je nasmehnil in zamahnil z roko:

„Zdaj ne bom še enkrat pobegnil. Že zadnjič mi je bilo žal, da sem odšel. Vem, da nisem lepo ravnal, odpustite mi! Morda je res tudi denar vzrok, da sem se vrnil, toda če govorim resnico, vam moram priznati, da bi se tudi že prej rad vrnil in je denar samo pospešil moje vrnitev. Da pa zdaj snubim Nežiko, jo pač snubim iz ljubezni. Ne, ne bom je pustil, saj imam vendar dolžnosti do nje in do teh ljubkih otročičkov.“

Tako so praznovali pri Bričkovih veselo veliko noč. Čeprav niso imeli zlatih pirhov, so bili pa zato rožno žareči pirhi ljubezni dveh sre, ki sta se spet našli.

Gustav Strniša.

Povest starega Gašperja

Ko je Erženovemu Matijčetu umrla mati, ni imel več obstanka v rodni vasi. Prodal je hišico in tistih nekaj njivic, pa odpotoval v Ameriko. Vse to Matijčetovo posestvice je kupil čudaški, napol gosposki, že priletel tujec. Z vaščani ni prav nič občeval; v postrežbo je imel le storo Brdajsevo Katro.

Od te Katre sem zvedel, da ima stari Gašper silno dosti knjig in da je njegovo edino veselje čitanje. Premišljal in preudarjal sem, kako bi mogel s tem čudaškim Gašperjem skleniti znanje.

Neke nedelje popoldne sem se kar odločil, da ga obiščem. Z vso vljudnostjo, kolikor sem je bil zmožen, sem ga prijazno pozdravil in se opravičeval, da ga motim pri branju. Zelo sem bil iznenaden, ko sem mu povedal svojo željo, da bi si rad izposodil pri njem kake knjige. Gašper se je nasmehnil in mi rekel: „Veseli me, veseli je mladi prijatelj, da tudi ti rad bereš. Kar imam v zalogi, ti radevolje posodim.“

V začudenje vseh vaščanov sva z Gašperjem postala najboljša prijatelja. Sleherno nedeljo in včasih tudi ob delavnih sem bil njegov va-

sovalec. Ko sva se enkrat prav po domače razgovarjala, me je kar na kratko vprašal: „Ti, Tone, ali si že kaj zaljubljen?“

Spravil me je s tem vprašanjem zelo v zadrego, kar je takoj opazil. Zato mi je le rekeli: „No, saj mene to nič ne briga. Če si zaljubljen, bodi zelo previden! Povedal ti bom zgodbo, ki pa jo odbrži zase!“

Iz njegovega pripovedovanja vam torej napišem to zgodbo.

Gašper Korenčan, železniški uradnik, je nekaj let živel v največjem zadovoljstvu s svojo lepo soprogo Matildo.

Naenkrat pa so ga premestili v oddaljen kraj. Moral se je začasno posloviti od svoje žene. Tolažil jo je, kakor je vedel in znal, da bo čimprej vse uredil, da bo prišla za njim.

Prav ta premestitev je postala za oba največje gorje. Nekega dne je prejel pismo od svojega tovariša, ki mu je na kratko pisal, da zahaja k njegovi Matildi neki inženjer. Ne da bi Gašper vse to natančno preiskal, je kratkoma odpovedal službo in se odpeljal v Ameriko. Njegova Matilda je zvedela za možev odhod šele pozneje, ko je bil Gašper že v Ameriki.

Prejokala je dneve in noči ob svoji komaj triletni hčerki. Bila je namreč popolnoma nedolžna. Njeno nezvestobo si je sam izmislil Gašperjev hinavski prijatelj Lesjak, ki se je nekoč zaman ženil pri Matildi.

Od tistega časa je minilo polnih dvajset let. Medtem je že umrla nesrečna Matilda. Sirota je morala služiti, da je preživljala hčerko. Še preden je umrla, je prejela od hudo bolnega Lesjaka skesano pismo, naj mu odpusti, ker ji je on s svojo peklenko zlobo uničil življenje. Nesrečna Matilda je na smrtni postelji izročila to izjavo svoji že 18letni hčerki z besedami: „Zalika, to pismo ti izročam, ker druge dote ti ne morem dati. Ako se povrne kdaj tvoj oče, oddaj mu to.“

Korenčanova Zalika je bila v neki ljubljanski trgovini za blagajničarko. Ker je bila prikupna in marljiva, so jo vsi radi imeli.

Vedno in vedno je poizvedovala za svojega očeta. Naposled pa je izvedela zanj po srečnem naključju.

V to trgovino je prihajal dostikrat tudi premožni Hrastar. Tako se je nekoč oglasil v trgovini v velikem tednu. Ker sta se s trgovcem dobro poznala, ga je ta kajpak vedno vpraševal, kaj je novega v njegovem kraju. Pa mu je Hrastar pripovedoval o novem čudaškem meščanu Gašperju. Zalika je seveda to čula in začela razmišljati, ali ne bi morda bil ta čudak njen oče... Še preden je Hrastar odšel, je stopila k njemu, pa ga vprašala, kako se piše trški čudak.

Zvedela je vse. To je njen oče... Prav ničesar ni o tem nikomur omenila, a njen sklep je bil že storjen: na veliko soboto se odpelje k očetu.

Stari Gašper je sedel na veliko soboto pred svojo hišico in čital časopiš, ko ga je nenadno pozdravila brhka gospodična.

„Oprostite mi, da vas nadlegujem. Prosim, ali bi hoteli prečitati tole pismo?“

Komaj je stari Gašper prebral pisanje, se je hitro dvignil in ves razburjen vprašal mladenko: „Gospodična, ali ste vi poznali gospo Matildo? Kako ste prišli do tega pisma?“

Zalika, ki se ji je zasmilil trpeči oče, je tedaj s solzami v očeh, ponudila roko očetu:

„Oče, srečne praznike vam želim prvič v svojem življenju...“

Stari Gašper je bil po tistem dogodku kakor izpremenjen. Sleherno nedeljo in sleherni praznik je obiskovala Zalika svojega očeta. Poprej čmernih in čudaški Gašper je postal zgovoren in vesel. Smeje se mi je dostikrat rekel: „Tone, ko umrjem, pa lahko napišeš to zgodbo.“

Gašper zdaj že počiva na pokopališču, zato sem lahko opisal te dogodke. Tudi Zalika, ki je zdaj že poročena, mi je to dovolila.

A. S.

Sebi jo je zagode'

Čepinov Tomaž se je zagledal v Kodranovo Moniko, a ona ga ni marala, saj si je izbrala Strumnovega Drejo, ki je bil vesel in prijazen fant. Tomaž je bil dolgočasen in mrk. Če bi bil mladenič vsaj dober, bi njegovo dolgočasnost že že kako dekletke prezrlo, a ker je bil tudi potuhnjjen in hinavski, ni mogel dobiti neveste. Pa je Moniko enkrat kar naravnost vprašal:

«Kako pa je s teboj? Ali res misliš na Drejo?»

«Sva že domenjena in kmalu bo poroka. Drejče je prijazen in dober človek. Pa kakšen zvonar je, kadar potrkava. Pročeno ga vsa župnija!» mu je dekletko odgovorilo.

«Ti bom že dal tvojega zvonarja!» se je jezil v srcu Tomaž, rekel pa ni ničesar.

Tedaj se je približala velika noč in Tomaž je vedel, da bo v nedeljo zjutraj prvi v zvoniku Strumnov Dreja.

Na velikonočno soboto zvečer je lezel Čepinov Tomaž sam v zvonik. Ko je prilezel k zvonovom, je pogledal skozi line. Mesečina je sijala nad vasjo, v sinjavi je blestela bela hišica na gričku — dom Kodranove Monike. Tomaža je spet pograbila jeza:

«Pokažem ti tvojega zvonarja. Jermena pri kembeljih mu narežem, da si bo razbil bučo!»

Spravil se je nad veliki zvon in pričel rezati debeli jermen, pa mu je šlo prepočasno. Spomnil se je na sekirico, ki je ležala v nekem kotu, kjer je imel cerkvenik spravljeno različno orodje. Poiškal jo je in pričel z njo sekati jermen.

Tedaj pa je strašno zaropotalo. Tomaž je zavjaval in telebnil s kembeljem vred kakke tri metre globoko pod stopnice. Kembelj se je namreč odtrgal, prebil tik trama lesena tla in Tomaž je zdrknil za njim.

Obležal je v temi in začutil hudo bolečino. Zlomil si je nogo. Izkušal je vstati, pa ni mogel, saj ga je noga vedno bolj bolela.

Andrej je res prišel zjutraj zelo zgodaj v zvonik. Začul je stokanje in posvetil je s svečo pod stopnice, kjer je našel Tomaža. Začudil se je, ko je videl poleg njega kembelj. Ko je odnesel kembelj nazaj, je dobil pod zvonom sekirico in Tomažev nož. Pogledal je na jermen in videl, da je bil nasekan. Takoj je vedel, da je to storil Tomaž in nihče drugi. Vrnil se je pod stopnice in mu rekel:

«Najrajši bi te pustil kar tukajle, ker delaš tako škodo. Menda si jo mislil meni zagosti, pa si jo samemu sebit!»

«Tu me vendar ne boš pustil, saj vidiš, da niti prestopiti ne morem!» je zavjaval Čepinov.

Dreja mu ni odgovoril, zadel ga je na rame in nesel domov.

Tisto velikonočno nedeljo ni pel veliki zvon. Črni kembelj je ležal osamljen v mračnem kotu v zvoniku, Tomaž pa doma.

Ljudje so se povpraševali, kaj to pomeni. Tomaž je upal, da bo Dreja molčal, a slutil je, da bodo drugi zvonarji zvovali, kako je bilo. In res se je kmalu razvedelo po vasi, da je nezgoda Čepinovega Tomaža v zvezi s kembeljem, ki ga je odrezal.

Ko je popoldne prišla Čepinova mati od krščanskega nauka, se je glasno zjokala, kako je nesrečna, ker ima takega sina, ki ji dela samo sramoto. Oče je pristopil k postelji in mu dejal:

«Kar po svetu bi te pogljal, a ker si edinec, ostaneš doma. Dokazal pa si, da nisi vreden našega poštenega imena, ker nam delaš tako sramoto! Ker si tak, si izbij ženitev kar lepo iz glave, kajti zdaj ti ne prepustim posestva prej, preden ne zatisnem oči!»

Tomažu je čudno zabrnelo v glavi, prav kakor bi se nenadno oglašil veliki zvon. Bilo ga je tako sram, da nekaj mesecev sploh ni šel med ljudi.

Gustav Strniša.

Brneča vrba

(Dogodbica.)

V dolinici pod Zapotjem je stala stara vrba, vsa razjedena od črvov. V nji je bilo za več ljudi prostora. Vrba je bila namreč tako debela, da je ni nihče obsegel. Slovela pa je tudi zaradi tega, ker se je čulo ponoči iz njene votline skrivnostno brnenje. Sličilo je ropotanju kolovrata. Po okolici so govorili, da se «vicajo» ondi predice, ki so predle ob nedeljah. Ljudje so hodili s strahom mimo vrbe.

Neke poletne noči se je zbrala skupina fantov, ki so jo mahnili proti vrbi. Hoteli so se prepričati, odkod izvira brnenje. Nekateri so menili, da povzroča take glasove veter, ki piha skozi odprtine, drugi so dolžili črve, tretji pa so trdili, da se v votlini skrivajo živali, morda polhi ali netopirj.

Poslednje mnenje je nazadnje obveljalo. Zato so sklenili, da bodo pregnali živali iz dupline. Mlinarjev Blaže je udaril s kolom po votlem deblu, da je kar zabobnelo.

Tedaj je utihnilo brnenje. Iz dupline je planil velik črn maček, ki se je vzpel po vrbi in obsedel med vejami. Zrasel mu je greben in strahovito je pihal okrog sebe. Fantje so se ustrašili in zbežali.

Šumenje v votlini je od tiste noči prenehalo. Ljudje pa so začeli pripovedovati o drugih prikaznih, ki so se jele pojavljati. Dacarjev Ivan je videl, kako je ponoči iz vrbe švigal plamen. Nič ga ni bilo groza, ker je mislil, da je v vrbi nekdo zakuril. Drugi dan pa se je prepričal, da ga je strašilo.

Dragarjev Pepe je imel v Zapotju izbrano nevesto, Mejačevo Rozaljko. Za njo je lazil tudi Dacarjev Ivan. Fanta sta bila zaradi tega v hudem sovraštvu in sta drug drugemu grozila.

Z neko tajno grozo je stopal Pepe neke noči proti vrbi. Šel je z vasovanja v Zapotju. Čim bliže je bil drevesu, tem bolj so se mu ježili lasje in mrzel pot ga je oblival. Fant je premišljal: «Nekdo je skrit za vrbo.» Slišal je že, kako je človeka strah, kadar gre mimo kraja, kjer se nekdo skriva.

Ko je bil vstric vrbe, je zagledal mrtvaško glavo, ki se mu je režala iz drevesne dupline. Fantu so zastajale noge; kar otrpnil je od groze.

O prikazni sta se nekoč menila z Rozaljko. «Pepe,» mu je rekla s strahom, «to pa nič dobrega ne pomeni.» Tudi fanta je skrbelo.

«Nocoj pa nikar ne hodi mimo vrbe,» mu je branila.

«Pojdem,» ji je odvrnil, «Saj nisem tak plašljivec!»

Za vrbo ga je cakal Dacarjev Ivan z dolgim kolom. S Pepetom je hotel obračunati zaradi dekleta. «Udari!» ga je hujskal izkušnjavec.

Začul je korake. Pepe je prihajal iz Zapotja. «Sedajle!» Ivan je nesrečno zamahnil. Mislil ga je oplahiti, a ga je zadel na glavo.

«Pomagajte!» Pepe se je zgrudil na zemljo. Nekaj časa se je še zvijal, nato pa je utihnil.

Izza vrbe je prilezel Ivan ter se sklonil k mrtvemu tovarišu. «Kaj si storil?» se mu je oglašila vest. «Ubijalec!»

Nesrečnik je bežal v gozd, kjer se je skrival kakor Kajn, ko je umoril brata. Potem se je sam javil sodišču.

Tam, kjer je nekdanja rasla brneča vrba, stoji danes preprosto znamenje kot spomin na nesrečni dogodek.

Soteščan.

Uslišana želja

(Dogodbica.)

Pravijo, da so bili nekoč časi, ko marsikaj ni bilo tako, kakor je danes. Ako je sosed rekel sosedu «osel», tedaj se je ozmerjanec izpremenil v osla. Kadar je kdo komu zagrozil, naj ga strela ubije, tedaj je treščilo z jasnega neba in nesrečnika ubilo.

Stenar ni živel v tistih časih, a so mu o njih pripovedovali. Mož ni bil hudoben, imel pa je navado reči, kadar je bil jezen: «Svet naj se podere!» Zaman ga je opominjala žena, naj se odvadi teh besed.

Stenarjev dom je stal pod rebrijo, odkoder se je večkrat odluščila kaka skala in zdrknila v dolino. Hiše se je vselej srečno izognila.

Nedaleč od hiše je stala mala lesena shramba. Stenar je bil tisti dan nekoliko hud, pa je godel v shrambi: «Svet naj se podere!»

Tedaj je v rebri nekaj zahreščalo. «Kaj pa je?» je vprašal ženo, ki je stala ob svinjaku.

«Beži! Svet se podira...» je kriknila in zbežala.

Bezati je hotel tudi Stenar, a v tistem trenutku je začutil za hrbotom močan sunek. Skala, ki je priletela z rebri, je zadela ob shrambo in jo podrla, moža pa je vrglo daleč po vrtu.

Ko se je zavedel, je poklical ženo: «Liza, povej mi, lepo te prosim, kaj se je prav za prav zgodilo...»

«To, kar si hotel imeti,» mu je odvrnila, «Svet se je podiral...»

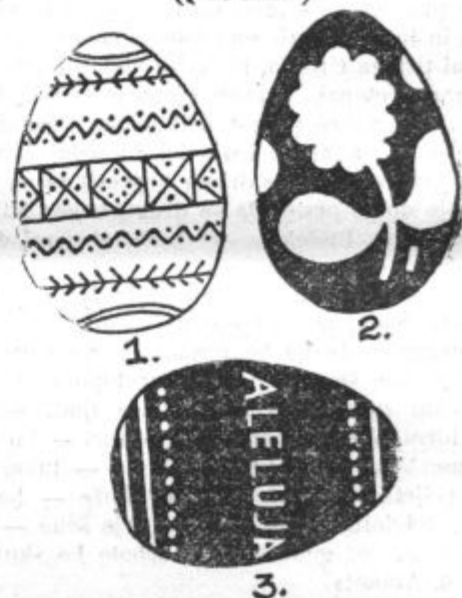
«Ali meniš?» je bil ves prestrašen.

«Saj si videl, pa najbrž tudi občutil...»

Stenar se je trdno zarekel, da ne bo nikdar več izustil take nepremišljene želje.

Soteščan.

Nekaj navodil za slikanje pisank (pisank)

Velika noč je pred durmi in z njo skrb za pisanke. Zato vam navedemo nekaj prav preprostih načinov izdelovanja pisank.

Kuhana jajca je treba najprej umiti s špiritom, nato se naslikajo na jajca z gostimi vodnimi barvami različni okraski, kar jih pač kdo zna. Če se barva jajce ne prime, je to znamenje, da je jajce masno, zato ga je treba še bolje umiti s špiritom.

Za drugi način pripravljanja pisank potrebujete nekaj posušenih pomladnih cvetic (zvončkov, trobentic, vijolic in drugih). Cvetice trdno privežite na jajca, da se bodo povsem prilegale. Lahko se tudi nalepijo. Nato položite jajce v običajno barvo, ki se ji primeša pest soli. Ko se jajca posušijo, se odstranijo cvetice in se poznajo na jajcu bele cvetice, ostalo jajce pa je pobarvano.

Tretji način je barvanje z voskom. V majhni skledi raztopite vosek, vanj pomakajte debelo pero ali ošiljen klinček in z njim rišite po jajcu razne narodne vzorce, cvetice, napise ali drugo. Ko je jajce porisano z voskom, ga položite v barvo, kateri ste primešali nekaj soli, da se rajši prime lupine. Ko je jajce lepo pobarvano, ga osušite in zdrgnite s cunjjo, da odstranite vosek. Kjer je bil vosek, so zdaj bele lise.

Pri vseh teh pisankah moramo vedeti, da barvamo že kuhana jajca. Da bodo pisanke prav svetle, jih namažite s slaninino skorjo.

Zgodovina starega križa

(Pripovedka.)

Kraj poti stoji velik lesen križ, star morda že sto let. Podoba Križanega je izprana in razpokana od solnca. V drevo križa so vrezane stare častitljive besede v stari pisavi, ki jih komaj razbereš: Jezus, kateri si na križi umerl, usmili se nas! Če bolje pogledaš v obraz Križanemu, opaziš na desnem sencu veliko rano, iz katere je tekla kri, kakor pravi ustno izročilo.

Davno je že od tega, ko je bil križ postavljen. K temu križu je hodila vsak dan beračica in se deča na kamnu pela:

«Takrat pa Marija roko nam podaj,
pripelaj nas v žegnani raj!»

Velik molek z debelimi jagodami se ji je ovijal okrog rok. Iz oči so ji tekle debele solze in ji kapale v krilo. Znova je začela: «Jezus, s sulico v serce preboden, Jezus, kateri si na križi svojo žalostno Mater učencu Janezu izročil, Jezus, svojemu nebeškemu očetu do smerti pokoren, usmili se nas!» Znala je stare litanije na pamet. Ljudje so se je že navadili. Pravili so, da hodi prosit za sinovo srečno vrnitev iz vojne.

Nekega dne je zopet tako molila. Ura se je bližala že poldnevu. Tedaj je prišel po poti iz gozda proti križu grajski lovec. Puško je držal v roki in strašno klel. Jezilo ga je, ker ni ustrelil nikake divjačine. Ko je prišel do ženice pri križu, se je pred njo ustavil in jo nahrulil:

«Kaj čenčaš, vrag babji? Les častiš? Prav ti si kriva, da sem danes brez lovskega plena.» Proti Križanemu obrnjen pa je zaklel: «Če si Kristus, me kaznuj za to, kar ti bom zdajle naredil!»

Sprožil je puško in ustrelil Križanega v glavo. Toda glej, iz rane, kamor je zadel Odrešenika, se je pcedila kri.

Ko je beračica to videla, jo je od strahu zadelo kap. Bogokletni grajski lovec je še vedno strašno klel. Na sebi pa ni opazil kazni božje. Takoj, ko je ustrelil proti Križanemu, je postal črn ko vrag. Po vsem telesu ga je začelo peči. Čez čas je šele spoznal, kaj je storil. Zariul je in zbežal v gozd, kjer se je obesil.

Ko so ljudje slišali strel, so pohiteli h križu. Našli so mrtvo beračico in na licu Križanega so opazili kri. Vsa vas se je zbrala na kup in poljubljali so rano Križanega.

Čez mesec dni so našli v gozdu kup kosti, ostanek bogokletnega grajskega lovca. To je povest o križu kraj poti. Umrli so stari ljudje, a novi rod se ne briga za rano Križanega in še manj za križ sam. Tako se bo križ nekega dne sesul in pozabljena bo pripovedka o njem.

France Kojnik.

Zvita buča

(Pripovedka.)

Korel je bil moštček srednjih let. Stanoval je z ženo Nežo v bližini graščine Pečovja. Pečovski grof Friderik je še imel tlako, a s tlačani ni bil prestrog, zato se ga niso preveč bali.

Naš Korel je bil podložnik grofa in je poseoval majhno posestvo. Po vrhu se je pečal še s krošnjarstvom. Svoje blago je nosil v košu na

hrbtu. Kadar je bil kje v bližini sejma, je Korel bil gotovo na njem.

Lepega dne je korakal Korel s praznim košem s sejma proti domu. Dobre volje, ker je napravil dobiček, si ga je privoščil polič. Zdajci ga je zmotilo v prijetnih mislih konjsko peketanje. Ozrl se je nazaj in videl, da je jezdil za njim graščak Friderik.

«Ali si bil na sejmu?» je vprašal grof Korla.

«Bil sem.»

«Je bil dober sejem?»

«Ga nisem pokušal», je odgovoril Korel.

Grof je nalašč preslišal zbadljivko in soet vprašal: «Je bilo kaj dosti ljudi na sejmu?»

Korel je v jezi odgovoril: «Jih nisem štel.»

Grofa je razjezil ta odgovor, pa je pogledal konja za krošnjarjem: «Prokleti pes!»

Toda Korel ni čakal, ampak je smuknil s ceste v goščavo, da ni mogel jezdec za njim. «Zdaj sem pa grofa razžalil, ah, kaj bo?» Krošnjarjevo veselje nad dobičkom se je umaknilo strahu.

Ko pride domov, postavi prazen koš na tla. Neža mu prinese mleka s kruhom za južino. Jed mu nič ne diši. Neža ga vprašuje o sejmu, a on nič ne odgovarja. «Za božji dan, gotovo so te okradli, da si tak.»

Mož molče izvleče polno denarnico iz žepa ter jo shrani v omaro.

«Kaj si morda bolan?»

Korel zopet molče odkima.

Kmalu za tem pride grajski sluga Franc: «Hej, Korel, slišiš, gospod grof so ukazali, da moraš biti jutri dopoldne pri njih. V grad pa ne smeš ne priti, se ne pripeljati, ne prijezditi in se ne priplaziti. Ne smeš biti ne oblečen in ne gol. Tudi ne bos in ne obuht! Ako to izpolniš, so ti grehi odpušteni.»

«Kako neki bi to izvršil?» je razmišljal Korel, naposled pa je le uganil. Samo eno ga je skrbelo: Kaj, če grof naščuva svoje pse nanj. Toda tudi to je rešil in sklenil vzeti s seboj domačega zajca.

Drugo jutro Korel vstane, se najé žgancev, ki mu jih je morala žena dobro zabeliti. Po zajtrku obleče star plašč svojega deda. Plašč je bil velik in brez rokavov. Na noge obuje škornje, katerim je odrezal podplate. Pod pazduho dene vrečo z zajcem in stopi proti hlevu. Neža mu mora iz hleva prignati starega kozla. Korel prime kozla s prosto roko za rog, položi eno nogo na hrbet kozla, z drugo pa stopica zraven proti gradu.

Grof Friderik je slonel pri oknu in je že od daleč zapazil našega junaka. Vso jezo je pozabil, z trebuh se je prijel in se smejal.

Korel jo primaha do grada. Kozla zapodi proti domu ter gre vesel v grad, ker je dobro rešil uganko. Gre po stopnicah in močno potrka na vrata grofove sobe.

«Kdo je», vpraša grof, od smeha si brisoč solzne oči.

«Tisti, ki ga ni notri», je odgovoril.

Grofa popade zopet jeza. Na stečaj odpre vrata in naščuva svoja psa na krošnjarja.

Ta je že na to pripravljen, pa urno spusti zajca iz vreče. Zajec jo ubere po stopnicah čez dvorišče v gozd, a psa za njim.

Grof si misli: «Ta krošnjar je od vraga! Če mi je dvakrat izpodletelo, pa mi ne bo tretjič.»

Naredi se prijaznega, pa pravi Korlu: «Ker si tako dobro rešil zadevo, pojdi v klet in počakaj slugo. Ko bo prišel, lahko pokušiš vino iz vsakega soda.»

Korel zadovoljno pokima, a vendar prav ne zaupa graščaku. Zato urno nastavi uho h ključavnici pri zaprtih vratih. Takoj sliši grofa, ki pravi slugi: «Ko prideta k zadnjemu sodčku, ga začni tepsti in ga bij, dokler...»

Slišal je dovolj. Urno pograbi v kotu slonečo metlo ter jo skrije pod plašč. Zatem počaka slugo pri vratih kleti.

Sluga pride in začela sta pokušati po vrsti. Ker pa je bila dolga vrsta sodov, se ga je naš Korel precej nasolil. Čim bolj sta se bližala koncu, tem več je imel Korel poguma, kajti vino je bilo vedno boljše.

Prišla sta do zadnjega sodčka. Krošnjar naglo izdere pipo iz nje. Sluga, videč, da teče sladko vino iz soda, vtakne hitro palec v luknjo.

Korel zgrabi tedaj metlo in tolče slugo na vso moč po hrbtu. Pri tem ne kriči, da čisto prevpije slugo.

«Pusti, saj so gospod dovolili! Kaj me biješ?»

Grof je stal na vrhu stopnic. Slišal je vpitje in udarce. Misleč, da pada to po Korlovem hrbtu, je klical:

«Tako je prav! Le še!»

Čez čas zakliče grof v klet:

«Naj bo dovolj!»

Korel še naloži slugi eno na hrbet, vrže metlo v kot, sleče plašč, si vrže na hrbet pol tolstega praseta, ki je bilo viselo na steni v kleti, čez praseta si zopet natakne plašč ter prihuljeno in kriče gre po stopnicah proti grofu, ki ga smeje vprašati: «Ali težko neseš?»

Grof je mislil seveda udarce.

«Res, težko nesem.»

Prase je bilo v resnici prav težko.

Pravijo, da mu je graščak vse odpustil, ker je bil tako prebrisan. Celo na svinjsko pečenko je prišel zvečer h Korlu, ki se je seveda bal, ko je videl grofa jezditi k hiši. Pa se je vse lepo končalo. Tista večerja je bila v resnici imenitna. Jedli smo peso, pa smo dobili rdeče jezike. Jaz sem bil namreč tudi zraven, ker je bil grof Friderik moj prijatelj. Zjutraj, ko sem šel domov, sem pljunil na brezo, ki je še zdaj bela. Pozabil sem skoro povedati, da smo na večerji pili vino iz rešeta.

Anton Plohl.

Uganka

(Pripovedka.)

Za časa cesarice Marije Terezije je bil izdan razglas, da vsakdo, ki pride na dunajski dvor in stavi tako uganko, ki bi je ne mogli rešiti ne cesarica in ne njeni dvorjani, dobi za nagrado tisoč cekinov. V razglasu je tudi bilo zapovedano, da mora biti obešen vsakdo, katerega uganka se reši.

Oglasilo se jih je mnogo, toda vse zastavice so na dvoru brez posebnih težav rešili in zaradi tega je izgubilo mnogo ljudi svoje življenje.

Živela pa je v neki vasi siromašna vdova s sinom edincem. Za ta razglas je doznal tudi Marko, sin te vdove, in ker se je hotel rešiti

bede, se je odločil, da pojde na Dunaj in poizkusi srečo.

Za popotnico mu je spekla mati potico in tako se je odpravil na pot s psom belcem.

Potovala sta že dolgo časa skozi gozd. Ker se je Marku dozdevalo, da je njegov spremljevalec belček lačen, mu je odrezal kos potice, sam pa je sedel in počakal, da je pes spravil pod streho svoj kos.

Takoj ko je pes pojedel potico, je poginil. Iz gozda pa je tedaj priteklo sedem volkov. Volkovi so raztrgali psa in tudi potico.

Žalosten, ker mu je bila potica zastrupljena, se je napotil Marko dalje. Bil je lačen, toda ni se upal jesti potice, kajti njegova mati mu jo je zastrupila, ker je mislila, da ga doleti na dvoru gotova smrt, pa ga je hotela tega obvarovati s tem, da ga je sama hotela zastrupiti.

V tem času je priteklo odnekod zajec. Marko je pobral kamen in ga vrgel za zajcem. Ni ga pogodil in moral je lačen nadaljevati pot. Zopet je pobral kamen in ga v jezi vrgel proti nekemu grmu. Zaslišal je, da je nekaj zacvililo, in šel je gledat. V grmu je ležala od kamna pogodena zajka.

Bil je vesel dobrega plena, pobral je zajko in šel pod hrast. Tu jo je razparal, da bi jo spekel, pa je našel v njej tri mladiče. Zakuril je ogenj, da si speče kosilo. Pod tem hrastom pa je stala miza in na nji je ležalo vse polno knjig.

Ker mu je primanjkovalo drv za kurjavo, je pobral knjige in jih deval na ogenj. Ko je spekel zajko in njene tri mladiče, je izkopal korenino, jo dejal za klobuk in zlezal na hrast. Tu je pojedel kosilo, se malo odpočil, potem pa je splezal dol in nadaljeval pot proti Dunaju.

Ko je prišel na Dunaj, se je javil na dvoru. Vprašali so ga, kaj bi rad, on pa je rekel, da ve uganko, ki bi jo rad stavil.

Povedli so ga pred cesarico in njene dvorjane, ki so ga z veseljem sprejeli, kajti že dolgo časa se ni nihče javil, ker so se ljudje bali za življenje.

Uganka, ki jo je Marko povedal, se je glasila: «Potica je umorila belca, belec je umoril sedem volkov; sem videl, sem vrgel, nisem ubil, a nisem videl, sem vrgel, sem ubil; pod drevesom je bilo rojeno, pa ne storjeno, pri besedah pečeno, na drevesu pod korenino pojedeno.»

Ker ni nihče mogel razvezati tega vozla, je kobil Marko tisoč cekinov.

Ko je bil šel Marko na pot, je sicer imel v mislih drugo uganko, katero bi pa na dvoru lahko ugabili in Marko bi bil obešen. Tako pa ga je srečno naključje zaradi materine bojazni privedlo do bolj zamotane uganke. Srečen in vesel se je vrnil domov, kjer se je mati kaj zavzela, ko ga je ugledala živega in ga slišala žvenketati z zlatniki.

Josip Poljšak.

Žaba čarovnica

Star berač mi je pravil tole zgodbo, katero je slišal zopet od drugega berača.

Pri Grebencu na Grebenu so imeli kravico, ki je bila zelo dobra za molžo. Nenadno pa je začela prihajati ob mleko. Gospodinja je opazila, da nima njena sivka v enem sescu skoro nič mleka. Mož ji je zatrdil, da je krava na vimenu zdrava.

«Tedad jo molze čarovnica...» se je ustrašila Grebenka.

Mož je skomizgnil z rameni, ženišče pa jo je ubralo na Reber k stari Krivulji, ki je znala rešiti vsako čarovnijo. Potožilo ji je svoje nadloge ter jo prosilo, naj ji pomaga.

Krivulja je sežgala neko zelišče in modrovala: «Vaši kravici je hudo narejeno ali pa jo molze zlobna roka...»

Daja ji je pest zelišča z naročilom, naj dajo vsaki vsako jutro po eno peresce. Če ne bo učinkovalo, bo poizkusila še neko drugo sredstvo.

Grebenka je komaj čakala jutra. Ko se je nekoliko zdaniilo, je stopila v hlev s čarodejnim ze-

liščem. Kravica je ležala po strani, ob vimenu pa je čepela ostudna žaba in jo sesala.

«Ali se mi pobereš!» je zarohnela ženica. Žaba pa se ni zmenila. Pridno je vlekla naprej, da ji je teklo mleko iz žrela.

«Čakaj me, čarovnica!» se je razjezila Grebenka. Pograbila je žabo in predrla žabo. Potem je žabo vrgla na gnoj in zakopala. Tako je bila Grebenka rešena skrbi.

O Grebenčevi žabi kroži še danes po Grebenu zabavljiva pesmica, ki pravi:

V Grebenčevem hlevu
pa žaba čepi,
vso noč je pri kravi,
se z mlekom gosti.

Ko kravo pomolze,
odide ko tat;
pod desko tam v kotu
odpravi se spat.

Grebenka je huda
in strašno kriči,
brž vile pograbi
in žabe več ni.

Soteščan.

Kako je Špingelj škrate streljal

(Dogodkica.)

«To je pa že od sile!»

Špingelj je hodil okrog njive, na kateri je zorela koruza. Videl je, da mu jo nekdo odnaša. «Ta prekvati Copatnik!» je obsodil kočarja in pogledal togočno proti baj.

Navihani Copatnik je uganil njegove misli ter se mu približal. «Kaj pa je, Miha, kaj?» se mu je porogljivo muzal.

«Koruza mi kradejo», mu je odvrnil. «Pa ne vem, ali je jazbec ali so vrane...»

«Škratje so, škrate... Le verjemi!»

«Ali meniš?» Špingelj je bil silno praznovoren.

«Kdo pa drugi! Poglej, koruza je vsa potrgana; stopinje pa se nikjer ne poznajo...»

Miha je verjel sosedu in vprašal, kako bi jih mogel pregnati.

«To ni prav lahka reč», je dvomil Copatnik. «Škratje ti pripravijo po zraku in odlete, kakor bi mignil. In ponoči jih ne vidiš...»

«Kam pa nosijo potem mojo koruzo?»

«Tistemu, ki jih pošilja. Navadno je kak bogatin, ki jim potem zapiše dušo...»

«A tako?» Špingelj se je razhudil: «Na moj račun ne bo nihče obogatel...»

Kočar je zamigul z rameni in rekel: «Pa si pomagaj!»

«Ali meniš, da si ne bom? Ze vem, kaj bom napravil...»

«No, kaj?» Copatnik je bil radoveden.

«Škrate bom postreljal...»

«To pa, to!» Kočar je nalašč pohvalil njegovo iznajdljivost. «Samo znati moraš... Streljati ne smeš z navadnim smodnikom...»

«Kako pa?» Miha ni vedel, da se sosed norčuje.

«Smodnik mora biti blagoslovljen. Prav tako svinčena zrna...»

Tukaj bo nekaj ovire. Takega blagoslova mu najbrž nihče ne podeli.

Toda Copatnik ga je rešil iz zadrege. Svetoval mu je, naj smodnik oškropi z blagoslovljeno vodo, pa bo prav tako veljalo. Potem ga je še peučil: «Škratje letajo najrajši med enajsto in polnočno uro... Skrij se za grm ob njivi in pripravi puško... Kadar boš slišal žvižganje in lomastenje med koruzo, tedaj štej ena, dve... na tri pa sproži.»

V meji ob Špingljevi njivi je stal gost jelšev grm. Tukaj se je skrival Miha drugo noč in čakal škrate. Nabito puško, namerjeno na njivo, je naslonil na rogovilico, ki jo je urezal v grmovju.

Na drugi strani grma pa je stal Copatnik z debelo gorjačo. Ko je odbilo enajst, se je obrnil

v stran in zažvižgal v prste. Nato je zagrabil pest prsti ter jo vrgel na njivo. Suho koruzno perje je glasno zašumelo.

Puška je merila prav na sredo njive. Spet sta se ponovila žviž in šumenje. Miha je že štel: «Eden, dva...» Copatnik je dvignil gorjačo.

«Tri!» je dahnil Špingelj in nategnil petelina. Strel je odjeknil in prav v istem hipu je mahnil kočar po puški, da je odletela daleč pod mejo. Miha je zarjul od strahu ter jo ubral proti domu.

Ko se je zdaniilo, je šel po puško. Spet sta se sočla s Copatnikom, kateremu je povedal, kaj se mu je pripetilo. Rekel je, da ne bo nikdar več streljal škratev, čeprav mu poberejo vso koruzo.

Soteščan.

Uganke

Kdo je ves v sobi, samo usta ima zunaj?

(Kmetka peč.)

Kdo ima srce v glavi?

(Zelnata glava.)

Kdo ni ne drevo ne druga rastlina, pa ima korenine?

(Koruza.)

Kdo brez rok vrata odpira?

(Ključ.)

Kaj se človeku najbolj gnusi?

(Brazni kamen, ki nanj pišlje.)

Kdor naroči, ne potrebuje; kdor potrebuje, pa ne ve, da mu je potrebno. Kaj je to?

(Mrtvaška kresta.)

V kateri hiši ni nobene miši.

(V poljevi.)

Katere ure nihče ne kupi?

(Smrtne.)

Kdo ima večja ušesa, človek ali osele?

(Človek, ker se zanje lahko prime.)

Kdaj jih pet poriva, deset pa vleče?

(Kadar se obnavamo.)

Kaj delamo, kadar stojimo na solcu?

(Senca.)

Kdo poje, pa nima ne ust ne grla?

(Koruza.)

S kakšnim plugom so začeli ljudje najprej orati?

(Ugankov plug.)

Pri nas imamo dva moža: eden se vedno umiva, pa je zmeraj črn, drugi pa se nikdar ne umije, pa je bel ko sneg. Kaj je to?

(Mlinski kolo in mlinski kamen.)

Poznam voliča, ki gre ves v hlev, samo roge pusti zunaj. Kdo je?

(Sveder.)

Spor zaradi ničle

Londonski dnevnik «Daily Herald» priobčuje kaj zanimivo in nenavadno poročilo, ki priča, kaj vse lahko zakrivijo preradodarni prsti strojepiske, če napišejo le eno ničlo preveč. Med Anglijo in Kanado je nastal hud spor zaradi ničle. Zgodilo se je pri sklepanju pogodbe med obema državama, podpisane v Ottawi, da je bila Kanadi priznana pravica izvoziti vsako leto v Anglijo 250.000 metrskih stotov masti, strojepiska je pa v naglici pripisala še eno ničlo in tako je nastalo 2.500.000 metrskih stotov. Nihče tega ni opazil in tako je prišla usodna ničla v odobreno pogodbo, ki so jo zastopniki obeh držav podpisali v dobri veri, da je vse v redu. Šele doma v Angliji je prišel na to uradnik trgovinskega ministrstva, ki se je seveda hudo prestrašil. Takoj so brzojavili v Ottawa, toda kanadski ministrski predsednik Bennett noče ničesar slišati o tem, da bi iz pogodbe črtali eno ničlo, čeprav Kanada toliko masti sploh ne more izvoziti. Angleško trgovinsko ministrstvo je pripravljeno zvišati količino dovoljenega uvoza masti od 500.000 na 750.000, Bennett se pa krčevito drži pogodbe. Kako se bo spor zaradi ničle poravnal, se še ne dá reči.

Velikonočni pozdravi

Avtovac. Želiva vesele velikonočne praznike prijateljem in prijateljicam: Anton Peček in Anton Bedenčič.

Beograd. Vesele velikonočne praznike želijo dragim staršem, posebno pa ljubkim slovenskim dekletom fantje orožniki: Suhadobnik Ludovik (Ljubljana), Vrbnik Andrej (Hrastnik), Sušec Ivan (Stari trg pri Slovenjgradcu), Horvat Jože (Stična ob Krki) in Krajnc Franc (Vurberg pri Ptuju).

Beograd. vesele velikonočne praznike žele vsem čitateljem «Domovine» fantje konjeniške brigade kraljeve garde: Ivan Zelnik, Ivan Glinšek, Franc Irman, Jožef Rojšek, Ferdo Pee, Ciril Plaslin, Rudolf Ludvig, Janez Dormiter, Stanko Ilc, Andrej Vavpotič, Alojz Trunk in Štefan Turk.

Beograd-Dedinje. Vojaki kraljeve garde želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» veselo veliko noč: Albert Nagy (Bušeča vas), Anton Skol (Jelenje pri Litiji), Alojzij Zupančič (Primskovo pri Litiji), Ant. Božič (Kobile pri Krškem), Martin Kovačič (Črne pri Brežicah), Ferdo Lipej (Bizeljsko).

Bogatič. Slovenski fantje crozniki, služeči v šabački orožniški četi, žele vesele velikonočne praznike vsem čitalcem «Domovine», znancem in sorodnikom: kaplarji Franc Dobrovolje, Franc Zorle in Franc Punčuh.

Dobrica. Želimo vsem čitateljem in čitateljicam, posebno dekletom, vesele velikonočne praznike. Orožniški podnarednik Janko Zajc, orožniki: Matija Sluga, Ignac Mikulek, Ferdinand Mivšek, Jože Bevc, Izidor Kramer in Rudolf Založnik.

Niš. Slovenski fantje, služeči pri pionirskem polku v Nišu, želijo vsem skupaj, posebno dekletom, veselo veliko noč: Anton Žgank (Galicija), Alojzij Čuješ (Podgorje), Peter Lenasi (Razbor), Drago Hribnik (Braslovče), Janez Kumprej (Ljubno), Ludovik Pirnat, Jernej Pirnat (Plešivec), Joško Učakar, Miha Lesjak, Anton Praprotnik (St. Janž pri Velenju), Alojz Podbregar (Vransko), Alojz Zelenik (Vintarveci pri Ptuju), Ludovik Mahovič (Drstelja), Anton Kac (Limbuš pri Mariboru), Anton Kapušin (Metlika), Ivan Šmirmaul (Selnica ob Muri), Franc Zavčar (Selnica ob Dravi), Anton Dobnikar (Spodnja Polskava), Nande Silovšek (Škale), Emil Mlinar (Velenje), Friderik Goričan (Muta), Jernej Mak (Zalec), Franc Miklavžič (Pragersko), Karel Volk (Plešivec), Alojzij Kralj (Krka), Ludovik Perner (St. Ilj v Slovenskih goricah), Ivan Šnes (Maribor), Josip Nerad (Studenci).

Ormož. Vsem bralkam in bralcem «Domovine», zlasti znankam in znancem, želiva vesele velikonočne praznike orožnika Andi Kužner (Rogaška Slatina) in Martin Šelekar (Loka pri Zussmu).

Ralja pri Beogradu. Našim slovenskim fantom in dekletom želimo srečne velikonočne praznike in obilo pirhov slovenski fantje orožniki v Ralji: podnarednik Franc Klavžer, Konrad Kobale, Anton Kozak, Vinko Kozjek, Janez Gramc, Jože Završnik, Vinko Šemerli, Franc Gojšek in Alojzij Pivk.

Ruše. Vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» želijo vesele velikonočne praznike: kaplar Franjo Lončarič, Mile Ivošević in Stanimir Iskić, vsi na orožniški postaji v Rušah.

Tetovo. Veselo veliko noč želimo vsem sorodnikom in znancem v domovini, posebno pa slovenskim dekletom, slovenski fantje, ki se nahajajo v službi države: jetniški paznik Rajar Fran (Mirna peč pri Novem mestu), orožniki: narednik Zalar Josip, Klešnik Ivan (Ljubljana), podnarednik Mole Josip (Celje), kaplar Mavsar Josip (Krško) in Mlakar Rudolf (Kamnik).

Valjevo. Vesele velikonočne praznike žele vsem fantom in dekletom in vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski fantje, služeči v drinski marveni bolnici v Valjevu: Franc Molj (Voglje pri Kranju), Franc Dobnikar (Zgornji Bernik pri Kranju), Karel Božič (Nova vas pri Lescah) in Vladimir Divjak (Rački vrh).

Velika Kikinda. Vesele velikonočne praznike želijo čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski fantje vojaki pri artilerijskem polku v Veliki Kikindi: kaplarja Kunovar Ivan (Ježica) in Kastelic Jože (Veliki Orehek), redovi: Hribar Ludovik (Rožanče), Zupančič Alojzij (Trebnje), Sitar Ivan (Vrhopolje), Podbevšek Franc (Stožberk), Brlec Franc (Laze), Ravnikar Jože (Veliki Javornik), Škufca Franc (Sv. Križ), Slabe Avgust (Vič), Novak Jože (Rove), Globočnjak Lenart (Tržič), Semprimožnik Jože (Slape), Vrbanc Franc (Zgornje Stranje) in Pekovec Jože (Srednja vas).

Vranje. Slovenski fantje, vojaki v Vranju, želijo vsem slovenskim fantom, posebno pa dekletom vesele velikonočne praznike: Anton Zolnir in Ivan Dobovičnik (Polzela), Josip Krejan (Krško), Josip Jager (Sv. Jurij ob južni železnici), Emerik Haberman (Wuzenica), Ignacij Trbovšek (Luče), Florijan Krajcar (Libuše), Ivan Sahornik (Muta), Josip Tkavec (Guštanj), Matija Plešnik (Črna), Anton Artman (Slovenjgradec), Valentin Hribnik in Rihard Par (Marenberg), Janez Fajš (Šmarje pri Jelšah), Josip Novak (Brežice).

Zagreb. Slovenski fantje, služeči svoj rok v letalskem polku, želimo čitateljem in čitateljicam, sorodnikom in dekletom vesele velikonočne praznike: kaplar Jakob Zore (Moravče); redovi: Lojze Kajtna (Rimske Toplice), Mirko Zeleznik (Loka pri Zidanem mostu), Albin Kostanjevec (Ptuj), Vinko Pretnar (Bled), Lojze Podobnik (Devica Marija v Polju), Gregor Pire (Krško), Janko Gorenjak (Celje), Vinko Jesenovec (Sv. Jošt pri Vrhniki), Tone Jarc (Orehova vas pri Slivnici).

Seegraben (Avstrija). Vsem bralkam in bralcem «Domovine» želijo vesele velikonočne praznike bralci «Domovine»: Anton in Marija Kopmaier, Franc in Ana Zupane, Mihael Navršnik, Andrej in Marija Feigl in Elizabeta Godec.

Buer-Hassel (Nemčija). Vesele velikonočne praznike želimo znancem in vsem bralcem «Domovine»: Ivan Rogina (Bistra, Zagreb), Mihael Korun (Trnava pri Gomilskem), Savšek (Potočka vas), Šentjure (Trbovlje), Rudolf Rakovnik (Trbovlje), Klun (Brezje pri Brežicah), Martin Stergar, Matevž Kurej (Slovenjgradec), Marko Šuler (Pišecce), Blaž Škraber, Matevž Hribar (Kamnik), Franc Seničar (Blanca), Franc Kajba, Anton Koren (Paka ob Savinji), Anton Stergar, Franc Jerzeršek (Nova Oselica), Andrej Golavšek, Franc Rozman, Jožef Zagar (Šoštanj), Alojz Rifel (Sveti Krištof), Karel Altiri, Terezija Onišakova, Anton Pajk, Jožef Čamer, Anton Marušek, Jožef Lužar, Marija Štrajharjeva, Kristina Goluhova in Ana Zalerjeva.

Maastricht (Holandija). Vesele velikonočne praznike želimo vsem znancem in čitateljem «Domovine»: Jožef in Jožefa Lubšina, Fric in Serafina Mahovič, Miha Oštir, Jože Jazbec, Franc Murn, Franc Gajski in Jože Burja.

Courgivaux (Francija). Želimo srečne in vesele velikonočne praznike vsem znancem in prijateljem zlasti v savski in dravski banovini: Franjo in Ciril Ožbolt in Josip Bebar (Prezid) in Anton Mlakar (Viševak).

La Machine (Francija). Veselo veliko noč želimo bralcem «Domovine», posebno blanškim in roškim prijateljem in prijateljicam: Karel in Angela Abram, Fran Virč, Fran in Ana Hriberšek.

Maretz (Francija). Vesele velikonočne praznike želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti sorodnikom in znancem: Ludovik Racz, Hajdinjak, Marija Racz, Kristina Celec in Ana Bokan (Gornji Slaveči), Alojzij Janič in Karel Mekiš (Rogaševci), Terezija Süner (Cepinci).

Shampagnola (Francija). Vsem prekmurkim prijateljem in znancem, zlasti pa svojim domačim dragim želijo vesele velikonočne praznike rojaki, ki so zaposleni v tukajšnjih tovarnah. Karel Čör (Murska Sobota).

St. Louis-Haut Rhin (Francija). Slovencev nas je bilo precej tukaj, a danes nas je samo še ne-

kaj. Tudi nam ne gre dobro. Delamo trdo, zaslužimo pa malo, toliko da se preživimo. Upamo pa, da se bo obrnilo na bolje. Kdor ima plačo po 2 franka 50 centimov na uro, ta še dobro zasluži. Če dela 8 ur, dobi dnevno 20 frankov. Hrana in stanovanje prideta dnevno na 12 do 15 frankov. Lahko si torej predstavljate, koliko si moremo prihraniti. Vesele velikonočne praznike želimo rojakom, posebno onim iz Ponikve in Dramelj: Lenič Ludovik in drugi.

Chalfont St. Giles Bucks (Anglija). Sva že dalje časa v Angliji in še nisva čitali, da bi se odtod kak Slovenec oglasil v «Domovini». Tudi ne veva, če je kateri v bližini. Zdaj imamo že pravo pomlad. Gospodarska stiska je tudi tukaj, toda midve sva v dobri službi in sva zadovoljni. V največje veselje nama je, ko v soboto dobiva zaželeno «Domovino», ki nama zvesto poroča dogodke iz domačega kraja. Želiva staršem, sestram, bratom in vsem znancem vesele veliko noč! Lojzka Primčeva in Rezika Koroščeva.

Noranda (Kanada). Tu imamo rojaki Slovensko pevsko društvo «Zvon» z dobrimi pevskimi močmi. Le žal, da nimamo pravega pevovodje. Zato smo si dobili francosko učiteljico, ki nam igra klavir. Včasih si napravimo koncert s kako šaljivo igro, da se pozabavamo. Želimo vesele velikonočne praznike in mnogo pirhov vsem rojakom: Lovro Bregar (Krka), Alcijz Račič (Cerklje ob Krki), Ivan Salmič (Krško), Anton Brodarič (Metlika), Josip Lesar (Breg pri Ribnici), Ivan Špolar (Dobro polje), Valentin Jagošič (Kranj), Josip Lovšin (Ribnica).

Jesus Maria (Argentina). Prosimo te, priljubljena «Domovina», ki nam prinašaš toliko lepega v tujino, da nam dovoliš nekaj vrst. Proti punktacijam tu vsi rojaki protestiramo in prav tako proti napadanju Sokola. Rojake doma in v tujini tarejo nadloge, zdaj pa pridejo še punktaši in bi radi spravili našo domovino v še večje stiske. Ti ljudje so menda že pozabili, kako se nam je godilo pod staro Avstrijo. Ali bi punktaši radi, da bi se spet prelivala kri kakor med vojno? Zato odločno obsojamo tako otročje dejanje dolenski močje in fantje v Argentini. Prav vesele velikonočne praznike želimo našim ženam, otrokom, staršem in tudi vsem bralcem in bralkam «Domovine» Slovenci iz okolice Cordobe in Jesus Marie: Ostanek Karel in Sircelj Anton (Trebnje), Simončič (St. Rupert na Dolenjskem), Koncilija Alojzij, Šalč Jože, Levstik in Ilnikar (okolica Žužemberka) in še mnogo drugih rojakov.

Trebljenje in sejanje

(Dopis z dežele.)

V času praznikov vstajenja, v začetku pomladi, se vrše dela trebljenja in sejanja. Kdor zanemarja ob tem času ta potrebna dela, ta iseni tudi malo žanje.

Tako je tudi v življenju. Tudi tu je treba trebljenja in čiščenja. Treba je trebiti naše slabe navade, tako zlasti pijančevanje in pretapaštvo. Žal, je še vse preveč takega zla med nami Slovenci. Navajati se mora ljudi k treznosti, marljivosti in varčnosti. Naš tisk, šole, organizacije, zbori in vse različne prireditve morajo imeti vedno pred očmi ta smoter, zakaj to je glavna osnova prosvetnega dela med narodom.

Prav tako je v političnem življenju dokaj izrodokov, ki jih je treba iztrebiti. Koliko je nepotrebnega zabavljanja v teh sicer res hudih časih. S tem, da se zabavlja, se nič ne doseže, ampak le z vztrajnostjo, podvojenim delom in varčnostjo. Samo tako bomo dosegli boljše čase.

Še se dobe taki, ki žive v trdnem prepričanju, da se vrnejo v naši državi stari časi strankarstva in nekdanjih sirovih političnih borb. Ne, tisti grdi časi naj bodo za zmerom pokopani. Nič nam ni prineslo tisto preklanje koristi, pač pa mnogo škode.

Naš narod, zlasti mladino, je treba navajati na to edino pravo pot, da bomo tudi Jugoslovenci dosegli tisto stopnjo prosvetljenosti in zrelosti kakor zapadni narodi.

Srečen bebec

V Beli vasi je živel mladenič, ki so ga imeli vaščani za največjega bebca na svetu, dasi sicer ni bil prav nič neumen. Ker ni imel staršev, je bil zdaj pri enem, potem zopet pri drugem kmetu na stanovanju. Rad je ubogal in zato so ga kmetje imeli jako radi.

Zelo lahko so ga porabili pri živini. Tam je skrbel za tako snago in tak red, da so ga zaradi tega leni hlapci črtili. Na opomine gospodarjev so radi odgovarjali, naj kar ta Jakobec, kakor so ga klicali, sam po vsej vasi opravlja živino.

Posebno rad se je norčeval iz Jakobca Pavlinkov Berto, ki so o njem pravili vaščani, da je največji navihanec v vasi.

Ta je nekoč napisal pismo in ga zapečatenega dal Jakobcu, češ, naj ga ponese k Sv. Duhu in ga izroči gospodu župniku.

Ob Bele vasi do Sv. Duha je cele tri ure hoda. «Plačilo za pot», mu je rekel, «boš že prejel od gospoda župnika.» Trdno mu je zabičal, da pisma ne sme nikomur drugemu oddati in da ga tudi ne sme sam odpreti. «Dobro te bodo nagradili in še pogostili te bodo po vrhu. Samo stori to kar najhitreje.»

Po naročilu navihanca se je Jakobec že drugega dne napotil s pismom proti Sv. Duhu.

Ko je došel v župnišče, je vprašal po župniku. V župnišču je bilo pravkar zbranih mnogo duhovnikov. Jakobec je vstopil in izročil pismo, ki ga je župnik vzel in prečital.

Pismo se je glasilo: «Osel je prišel k Sv. Duhu po pamet!» Nič drugega ni bilo napisano.

Zbrani duhovniki so se spogledali. Jakobec je sedel na stolu, ko je slišal te prečitane besede, in ni vedel, kam bi se od sramote obrnil. Mislił je kar popihati skozi duri, pa se ni upal. Nestrpno je čakal, kaj mu bo župnik odgovoril na to neumno pismo.

Duhovniki so začeli Jakobca izpraševati o tem in onem in so spoznali, da fant ni prav nič omejen in da se iz njega le hudobni ljudje norčujejo.

Približal se je čas obeda in župnik je Jakobca posadil v sredo med povablence. Med pogovori je razložil novi gost, da je v Beli vasi največji siromak in da ga zaradi tega imajo za bebca.

Po končanem obedu so vsi duhovniki segli po denarnicah in so Jakobca obdarovali, češ, da ne bo zastoj hodil k Sv. Duhu po pamet. Domači župnik pa je sedel k mizi in napisal na pismo odgovor, ki ga je izročil Jakobcu, da ga ponese v Belo vas.

Odgovor se je glasil: «Poslali ste mi človeka, da bi mu tukaj sv. Duh podelil pamet, katere pa sto mnogo bolj potrebni vi. Zmerjate ga za osla, ki si naj ga kar pisec neumnega pisma vtakne za klobuk.»

Župnik je pismo zapečatil in ga izročil Jakobcu, da ga ponese Pavlinkovemu Bertu, ki je dobil precej debele oči, ko ga je prečital.

Ker je župniku pri Sv. Duhu umrl hlapec, je vzel v službo Jakobca. Ko je čez leta umrl še stari cerkovnik, je njegove posle prevzel Jakobec, ki je z njim zadovoljna vsa župnija. Tako je siromak Jakobec prav po zasluženju Bertovega norčevanja prišel do prijetne, lahke službe.

Matija Belc.

Dvakrat Zvijovič

Oni dan jo maha oče Zvijovič po blatni cesti sem od Sotle proti Brežicam. Na Hrvaško je bil šel pokušat vino in ga je toliko pokusil, da mu je začelo jemati noge. Na Harmici je komaj našel most čez Sotlo, na tej strani pa mu kakor nalašč brz avto nasproti. Mož začne mahati šoferju, naj ustavi, in se začne nato pogajati z njim, za koliko bi ga peljal v Brežice.

«Ne gledam na ceno,» sopiha možak, «samo da me peljete.»

«Izpod dve sto dinarjev ne,» meni šofer.

«Še petdeset po vrhu vam jih dam,» de Zvijovič in že sedi na mehki blazinici.

Kjer pri Dobovi prekorači cesta železniško progo, mora avto čakati na prihod vlaka. Medtem zagleda prihajati Zvijovič mladega, gospoškega človeka po polju. «Učitelj bo,» ugiblje in ga povabi:

«Dajte no, gospod učitelj, prisedite! Kdo bi se mučil po tem blatu!»

Tujec ga začudeno pogleda in z veseljem sprejme prijazno ponudbo. Iz pogovora Zvijovič spozna, da je mladi gospod res učitelj, ki je prišel semkaj v neko vas na oglede, ker ga je tovariš prosil, da bi zamenjala službeni mesti. Pokrajina mu je ugajala in je bil namenjen zdaj na postajo v Dobovo, da bi se odpeljal in v Ljubljani čimprej izposloval dovoljenje za zameno.

«Brzi vlaki se tu ne ustavljajo,» pojasnjuje Zvijovič, «do potniškega vlaka imate pa kar tri ure časa.»

Učitelj je vesel take vljudnosti in se zadovoljno smehljaje razgovarja z možakom, ko drvi avto z njima proti Brežicam.

Malo pred mestom ukaže Zvijovič ustaviti. «Samo trenutek,» pravi in izgine.

Trenutki minevajo, šofer kliče in trobi, a možaka ni. Naposled ne preostaja učitelju nič drugega, kakor da plača šoferja.

Čim avto izgine, prisopiha Zvijovič:

«Kje je voz?»

«Se je vrnil,» kisko pove učitelj.

«Pa mu menda vendar niste kaj plačevali?» nedolžno vpraša Zvijovič.

«Dve sto petdeset dinarjev...»

«Kaaaj?»

«Dejal je, da sta se bila tako pogodila.»

«Seveda, potepin grdi. To je pa zamolčal, da sem mu kupnino tudi brž odštel. O, naj le čaka, mrcina, saj imam njegovo številko! Takoj ga bomo imeli!»

Prijazno se opravičuje in zatrjuje, da ne bo miroval prej, dokler ne dobi gospod učitelj svojega denarja nazaj. Povabi ga celo v hotel, da nekoliko «poplakneta to neprijetno razburjenje». V hotelu naroči oče Zvijovič izbrano in obilo, potem pa prosi gospoda, naj trenutek počaka, da skoči na orožništvo.

«Takega lopova ne smeva izpustiti kar tako iz rok!»

Učitelj zadovoljno pritrdi in udano čaka. Čez čas pride hotelir in začne kramljati z njim. Beseda dá besedo in naposled učitelj pove, kaj se je zgodilo njemu in možu, ki je bil prišel z njim prejle sem. Nenadno buši hotelir v smeh:

«Kje ste pa padli temu človeku v roke?»

Učitelj se zdrzne, a hotelir:

«Torej vas je kar dvakrat zaporedno namahal! Pripeljal se je na vaš račun, pa še najedel in napil za vaš denar.»

«Kdo pa je to?» se čudi učitelj.

«To je bil Zvijovič, gospod,» pove hotelir. «Zdaj ga lahko iščete kakor šivanko, pa ga ne boste našli. Zakaj dedec je več kakor dvakrat Zvijovič.»

Res ni kazalo učitelju drugače, kakor seči v žep in plačati račun. Ohranil ga je za spomin, kdaj se je družil z Zvijovičem.

Ivan Albrecht.

Grozna skrivnost francoske grofice

Ob smrti Paula Gerarda so se dotaknili francoski listi strahotnega romana, ki se je dogodil okrog tega moža pred 20 leti, ko je stal mladi glasbenik Gerard pred poroto in bil obsojen zaradi poizkusa roparskega umora grofa Guillarda na deset let prisilnega dela v Cayenni. Vse je govorilo proti njemu, on sam je pa trdil, da je nedolžen. Zvečer je z bolnim grofom v njegovi vili igral šah, pred polnočjo je pa odšel. Zjutraj so našli grofa nezavestnega z globoko rano v prsni, njegova blagajna je bila pa izropana. Gerarda so aretirali čez nekaj dni, ko se je vrnil. Zdravniki so izjavili, da je moral biti grof napaden kmalu po polnoči v spanju, tako da se sploh ni zavedel. Rana je ustrezala Ger-

rardovemu bodalu, kar je pač jasno pričalo, da je roparski napadalec Gerard. Porota je potrdila domnevo, da se je Gerard po odhodu skrivil v grofovi vili, potem pa spečega grofa napadel in oropal. Obsojenec je po razglasitvi obsodbe kričal, da so porotniki morilci. Ničnostna pritožba zagovornika Lecogna je bila zavrnjena. Pozneje pa se je zglasila pri Gerardovem zagovorniku mrtvaško bleda grofica in izjavila, da Gerard ne more biti kriv, ker je bil usodne noči pri njej. Na podlagi tega se je zagovorniku posrečilo odgoditi deportacijo in obnoviti razpravo. Na obnovljeni obravnavi je grofica kot priča izjavila, da je bil Gerard pri nji do ranega jutra. Do konca prve obravnave je upala, da bo njegova nedolžnost dokazana brez njenega pričevanja. Pred porotnim sodiščem je pa nastal nepričakovan preokret. Gerard je odločno tajil, da bi bil prenočeval pri grofici. Grofica je pa svečano prisegla, da je bil res pri nji. Obtoženec zagovornik je izjavil, da hoče obtoženec kot značajan mož in kavalir prevzeti nase vso odgovornost, samo da ne bi trpela čast žene, ki jo ljubi. Občinstvo je navdušeno ploskalo. Po zagovornikovem govoru je pa obtoženec priznal, da je usodno noč res prebil pri grofici. Porotno sodišče ga je oprostilo, grofici zakon je bil pa po njegovi krivdi ločen. Kot ločena žena je živela grofica v bedi, preživljala se je kot učiteljica klavirja, a v tolažbo ji je bila pa zavest, da je Gerarda rešila. Tako je živela deset let, ko je nekoč zvedela, da je umrla neka Maria Hieresova. To je bila žena moža, ki ga je grofica nekoč ljubila kot 18letno dekle; to je bila njena prva dekliška ljubezen. Hieres je pa takrat že imel hčerko. Posledica njunega ljubavnega razmerja je bil sinček, ki ga je dala mati v rejo tujim ljudem in pozneje je grofica izgubila za njim vsako sled. To je bil Gerard, a Hieres ni vedel, da ima sina, mati pa sina ni več poznala, ko se je poročila z grofom Guillardom. Pariški listi so imeli zopet senzacijo, saj so lahko na dolgo in široko pisali, kako je mati rešila deportacije moža, ki je o njem samo slutila, da bi utegnil biti njen sin. Zdaj je pa grofica priznala, da Gerard usodne noči ni bil pri nji. Pri prvi obravnavi ji je tajni glas šepetal, da je to njen sin, in ko je zbrala o njem vse podatke, se je izkazalo, da je res. Zato si je izmislila bajko o ljubavni noči z Gerardom, da bi ga rešila. Toda njena kriva prisega je bila čez deset let že zastarana. Kljub temu pa ni mogla pred smrtjo Hieresove žene odkriti tajne, da bi ne uničila njegove zakonske sreče. S svojim dejanjem je grofica preprečila sodno krivico in usoda je pokazala, da je imela prav, kajti iz francoske indijske kolonije je prišla istočasno vest, da je tam umrl farmar Brieux, bivši grofov komornik, ki je na smrtni postelji priznal duhovniku, da je on oropal in napadel grofa.

Delavska knjižica.

Vdova pride k fotografu in prosi, naj ji napravi sliko umrlega soproga.

«Ali imate njegovo sliko?» jo vpraša fotograf. «Slike nimam,» mu odgovori. «Našla pa sem njegovo delavsko knjižico, kjer je precej natančno opisan...»

V gostilni.

Gost: «Gospod natakar, tole naj bo polovica dobro rejene kokoši?»

Natakar: «Dà, gospod!»

Gost: «Potem mi pa le brž prinesite drugo polovico, a to vzemite nazaj!»

Pri izpitu.

Profesor: «Gospod kandidat, kakšno kazeno bi predlagali kot državni tožilec za ta zločin?»

Študent: «15 let robije, a če bi bile oljaševalne okolnosti, dosmrtno robijo.»

Profesor: «Menda narobe, gospod kandidat, Dosmrtna robija je vendar hujša kazena.»

Študent: «Ne, gospod profesor, 15 let je večja kazena. Dosmrtno robijo vzdržijo vsakdo, 15 let pa le redki jetniki...»

IZ POPOTNIKOVE TORBE**Lepo obiskan zbor sreske organizacije Jugoslovenske radikalne kmečke demokracije**

Rogaška Slatina, aprila.

Dne 2. t. m. je imela sreska organizacija JRKD v Šmarju pri Jelšah redno skupščino v prostorih hotela «Pošte» v Rogaški Slatini. Predsednik g. Miha Skale je ob otvoritvi pozdravil sreskega načelnika g. dr. Maraža, banovinskega tajnika g. dr. Zajca, narodnega poslanca g. Vekoslava Spindlerja in odposlanca dvaintridesetih krajevnih organizacij. Pred prehodom na dnevni red je obrazložil tajnik banovinske organizacije g. dr. Zajec splošni politični položaj v državi in očrtal početje punktašev. Govor so poslušalci z odobravanjem vzeli na znanje.

Iz tajniškega poročila je razvidno, da ima sreska organizacija 32 krajevnih organizacij ter da se je število članov povečalo od lanske sreske skupščine za 1200. Vse organizacije delajo s polno paro in imajo volilci zaupanje v svojo politično organizacijo. Blagajniško poročilo se je glasilo v znamenju gospodarske stiske in je na žalost bil pri velikih izdatkih dotok dohodkov pičel. Nadzorni odbor je po pregledu knjig predlagal razrešnični odbor, poudarjajoč pri tem, da bo treba poiskati sredstev za vzdrževanje sreskega tajništva.

Vršile so se nato nadomestne volitve, pri katerih sta bila izvoljena poleg starega odbora še za sreskega tajnika JRKD g. Josip Drobne in za sreskega blagajnika g. Josip Brodnik, oba iz Šmarja pri Jelšah. Pri tej priliki se je izrekla bivšemu tajniku g. Pečkaju, ki je bil premeščen iz Šmarja v Kozje, zahvala za njegovo res požrtvovalno delo. Izvolila sta se dva odposlanca za banovinsko skupščino glede na povečano število članov.

Po volitvi je imel govor narodni poslanec g. Vekoslav Spindler o raznih gospodarskih vprašanjih v državi, posebno pa še o gospodarskih razmerah v šmarnem srezu. Po končanem govoru se je g. poslancu zahvalil v imenu vseh odposlancev predsednik sreskega pododbora za sodni okraj Kozje g. dr. Klor, ki je predlagal, da se izreče g. poslancu zaupnica. Zaupnica je bila sprejeta согласно z velikim navdušenjem, kar nam kaže, kako je g. narodni poslanec priljubljen pri svojih volilcih.

Pri slučajnostih so se posamezniki obračali na g. poslanca z raznimi vprašanji in prošnjami. Šele ob 12. uri je predsednik zaključil skupščino in se zahvalil za obilno udeležbo odposlancem, ki jih je čez 140 prihitelo na zbor.

Ob zaključku bolfenske nadaljevalne kmetijske šole

Sv. Bolfenk na Kogu, aprila.

V tukajšnji šoli se je predzadnje nedeljo porani maši vršila sklepna slovesnost dvoletne kmetijske nadaljevalne šole ob obilni udeležbi občinstva. Slovesnost je posejla tudi zaslužnik banske uprave, banski svetnik g. Krošl. Prireditelj je bila prav skrbno pripravljena. Po lepem podajanju Župančičeve pesmi «Dume», ki je prav pesem našega rodu, in po dobrem poročilu učenca o delu v tej šoli je vodja g. Jože Kocbek podal podrobno in skrbno sestavljeno poročilo kmetijske nadaljevalne šole od ustanovitve do njenega prvega dvoletnega zaključka. V svojem govoru je čestital učencem na njihovi vztrajnosti in jih izpodbujal k uresničenju naukov, ki so jih prejeli. Potem se je zahvalil vsem predavateljem, zlasti domačemu župniku g. Molanu, veleposestniku g. Košarju in vsem, ki so podpirali to šolo. Izrekel je nadalje v imenu šole prav toplo zahvalo banski upravi za njeno gmotno podporo. Učenec Štampar je s predavanjem o vinski trti pokazal sadove dvoletnega dela. Ob govoru

g. Košarja so se ljudje navdušili tudi za gospodinjstvo šole, ki bi bila potrebna pri Sv. Bolfenku.

Ob koncu je izpregovoril v imenu banske uprave še g. Krošl in obrazložil pomen kmetijskih nadaljevalnih šol. Izrekel je zaslužno priznanje šoli in prav posebno vodji g. Jožetu Kocbeku, tukajšnjemu šolskemu upravitelju.

Bolfenčanom je ostal ta dan v lepem spominu. Zadovoljni smo, da imamo to šolo, ki izobrazuje kmečko mladino in deluje za napredek kmečkga ljudstva.

PREKMURSKI GLASNIK

Izredno malo štorcelj je prišlo v Prekmurje. Že pred dvema tednoma so se vrnile v Prekmurje štorcelje, a prišlo jih je zelo malo. Druge so menda kje zastale ali so pa poginile. V doljnelendavskem okraju gnezdiijo štorcelje v vsaki vasi, pač pa se zelo redko zgodi, da bi bili v eni vasi dve gnezdi. Menda v eni vasi za več družin štorcelj ne bi bilo dovolj hrane.

Požigi v Prekmurju. V Sebeborcih je na delu zločinska požigalska roka. Nedavno je bil večji požar na vasi, ki je hudo prizadel dva posestnika, predzadnje nedeljo je pa zopet gorelo. Najprej je nastal požar pri posestniku Barbariču in ko so gasilci tu ogenj pogasili, je okrog 11. začelo goreti pri sosedu Kocenu. Gasilci in vaščani so takoj prišli na pomoč, vendar niso ničesar rešili. Posestniku Kocenu je pogorelo vse. Ni se pa še polegel strah zaradi teh dveh požarov, že je nekaj dni pozneje gorelo pri posestniku Cugu. Zgorela je oslica. Prebivalstvo je zelo razburjeno in se boji nadaljnjih požarov.

Napad na logarja. V obširnih gozdovih bivšega grofa pri Dolnji Lendavi je nastavljen priljubljeni logar gospod Zver. Dne 4. t. m. zvečer je logarja mislil neki zločinec ubiti. Ustrelil je v stanovanje g. Zvera kakih dvajsetkrat z vojaško puško. Po prvem strelu, ki je razbil šipe v oknu, so se v sobi vsi poskrili. Le g. Zver je še ven pogledal in je videl v bližini stati nekega moškega, ki je zaklical proti oknu: «Že dolgo sem te mislil ubiti!» Tudi psa na dvorišču je ustrelil, ker mu je menda križal račune pri njegovem nečednem poslu. Naslednjega dne so orožniki aretirali v občini Mostju nekega moškega, ki je dejanje baje priznal.

NAŠI NA TUJEM**Westfalsko pismo**

Erkenschwick (Nemčija), aprila.

Naj spet povemo, kako živimo v tujini. Dne 2. t. m. popoldne smo imeli v Erkenschwicu zborovanje Jugoslovenskega delavskega in podpornega društva. Med zborom so prispeli k nam gostje, novi konzul g. dr. Ribač, naš ožji rojak Slovenec, ki se mu pristrčno zahvaljujemo za denarni dar, ki smo ga prejeli od njega, potem naš izseljenski komisar g. Goričar, ki je prav tako kakor konzul g. dr. Ribač zelo priljubljen med rojaki v Nemčiji, in tretji gost, naš neumorni zvezni predsednik g. Pavel Bolha. Vsem se prav iskreno zahvaljujemo za njihove lepe tolažljive in poučne besede.

Rojaki, organizirani v svojem društvu v Erkenschwicu, lahko rečemo, da ostanemo svoji domovini kraljevini Jugoslaviji zvesti do zadnjega diha. Ključemo še druge rojake v Nemčiji, naj pristopijo k našim društvom in naj ne tavajo okrog kakor izgubljene ovce in naj se z nami naučijo ljubiti domovino Jugoslavijo, da nas tudi ona ne bo pozabila.

Mnogo imamo nezavednih rojakov tukaj v Nemčiji, posebno kar je mlajših. Ne zatajajte svojega lepega materinskega jezika! Kdor ima otroke, naj jih pošilja v naše slovenske šole, ki so sicer le v rudarskih stanovanjih, ker boljšega prostora zdaj še nimamo. Ker ne gre drugače, smo tudi s tem zadovoljni, samo da ohranimo slovenski jezik in ne utonemo popolnoma v morju

tujine. Vesele velikonočne praznike vošči vsem bralcem in bralkam «Domovine» Jugoslovensko delavsko in podporno društvo iz Erkenschwica, ki šteje zdaj 55 članov.

Ameriško pismo

La Salle (Zedinjene države), marca.

Naj mi bo dovoljeno, da se tudi podpisani oglasim v priljubljenem listu «Domovini». La Salle je prijazno mesto s približno 13.000 prebivalci, med katerimi nas je kakih 2000 Slovencev. Všteti so tudi oni, ki so se tu rodili. V prejšnjih časih se je dalo tu še precej udobno živeti, toda sedanja gospodarska stiska, ki nas grabi že štiri leta, je tudi nas zelo potlačila. Industrija skoro vsa počiva. Premogovniki, kolikor jih še niso zaprli, prav slabo obratujejo. Tovarna cementa, kjer sem bil zaposlen, je 1. decembra ustavila obrat. Kdaj se kolesa zopet zavrtijo, še ne vem. Nam ne preostane drugo, kakor da sedimo doma in gledamo skozi okno. Dve tovarni za izdelovanje cinka obratujeta komaj 40odstotno, in še to za silno nizko plačo. Drugih manjših industrij ni vredno omenjati, ker so vse brez dela.

Kakor znano smo dobili 4. marca novega predsednika Zedinjenih držav Franklina Roosevelta, v katerega ljudstvo jako zaupa in pričakuje od njega, da bo rešil Ameriko iz sedanje stiske. V Ameriki živi na tisoče in tisoče delavskih družin le od državne podpore, ki pa je zelo pičla.

Kljub slabim razmeram Slovenci še precej vztrajamo. Imamo lep Slovenski narodni dom, v katerem se vrše društvene seje in razne zabave. Da vsaj za nekaj časa pozabimo svoje težave, skrbijo izvrstni igralci, ki nam večkrat priredijo igre s prosto zabavo. Na društvenem poprišču smo Slovenci tukaj vsekakor precej delavni.

Ivan Furar.

Novice iz Amerike. Znam pevec Anton Šubelj, ki že več let z uspehom gostuje v Ameriki, se je moral nedavno podvreči dvema operacijama v ustih. Zaradi operacij je moral odgoditi več koncertov, med temi tudi koncert v Albanyju. Ta koncert je priredila soproga predsednika Roosevelta, kar je dokaz priljubljenosti našega rojaka. Koncert se bo vršil pozneje. — Ameriški listi poročajo, da so Slovenci v Clevelandu vedno bolj upoštevani in da mnogi od njih zavzemajo odlične položaje. Nedavno je bil za mestnega sodnika izvoljen g. Lauše, za policijskega prosekutorja pa Franc Šture. V uradu mestne elektrarne je zaposlenih šest slovenskih deklet, policijski tajnik je Slovenec Zalokar, za policijskega seržanta je bil imenovan Slovenec Pavlič. — V Jolietu se je nevarno pobil v tovarni Alojzij Smrekar. Prepeljali so ga v bolnišnico. — V Clevelandu se je pri avtomobilski nesreči ubil 17letni Miha Rudman. — Po kratki bolezni je v Clevelandu umrla Frančiška Dolesova, rojena Turšičeva. Pokojnica je bila stara 43 let; doma je bila v Bizolaku pri Cerknici, odkoder je prišla v Ameriko pred 24 leti. Zapustila je moža, in štiri otroke. — V Oregonu Cityju je umrla Katarina Martinjakova. Zapustila je moža, sina in štiri hčerke. V Ameriki je bivala 23 let. — V Milwaukeeju je umrl 27letni France Trogar. Za njim žaluje mati, ki je izgubila edinega sina. — Nedavno je bil aretirán Rade Ostovič, ki je izrabljaj urad za podpiranje brezposelnih, čeprav sta imela z ženo v banki okrog 15.000 dolarjev prihrankov. Ostovič je bil obsojen na 500 dolarjev globe.

Banka Baruch
15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrší vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1438-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaz-

ŽENSKI VESTNIK

Letošnja pomladna moda

Pomladna moda nam je letos prinesla precej novega tako za plašče kakor za kostume, obleke in bluze. Plašči so krojeni v popolni ravni črti z našitki po hrbtu, z raglanskimi rokavi, z velikimi revérji in z majhno pelerino okoli vratu. Revérji, ovratnik ali pelerinica so iz črtastega blaga, seveda če imamo iz istega blaga tudi krilo. To črtasto blago naj še pa v barvi vedno ujema s plaščem. Rokavi so krojeni na raglan, proti komolcu precej razširjeni, a v zapestju zopet ozki. So tudi polni našitkov ali pa imajo velike manšete. Žepi so veliki in malo proč stoječi, pas je iz istega blaga kakor plašč, z veliko zaponko ali pa tudi brez nje.

Pri kostumu je jopica precej dolga in sega do kolen, z raglanskimi rokavi kakor pri plašču ali pa s podaljškom na ramah. V hrbtu in spredaj se prilega k telesu, zapeta je precej navzkriž s štirimi gumbi ali pa s pasom, a tako, da jo samo pas drži skupaj. Pri kostumu so rokavi prav tako na komolcu razširjeni in v zapestju zopet ozki ter imajo v najrazličnejših oblikah manšete. Pri kostumu sportnega značaja prišijemo seveda tudi žepe.

Krilo h kostumu je precej dolgo, 20 cm od tal. Je krojeno v več delov, spredaj, zadaj in v bokih pa ima po dve gubi, ki sta položeni druga k drugi. Do kolen sta te gubi zašiti, dalje pa samo zalikani.

Bluza h kostumu naj bo nekoliko bolj temne barve kakor blago za kostum, a se mora vedno ujemati z barvo kostuma. Zraven lahko nosimo šal, ki naj bo bolj žive barve, da celotni vtisk poživijo. Bluza se nosi v krilo oblečena, le bolj močne osebe lahko nosijo bluzo čez pas. Pri bluzah so rokavi ali dolgi ali napol dolgi ali tričetrtinski. So ali balonasti ali zgoraj ozki in čez komolec spet razširjeni ali pa ravni. Pri bluzah kakor pri oblekah so izrezi okoli vratu majhni in okrašeni, če je bluza enobarvna, z vzorčastimi ovratniki ali čipkami. Ako pa je bluza vzorčasta, je ovratnik enobarven, a se mora njegova barva ujemati z barvo bluze.

Obleke so ponajveč iz enobarvnega blaga, okrašene s črtastim blagom organdijem ali čipkami. So ovratniki v obliki šala in se zavežejo na levi strani rame, ali pa se vržejo samo čez ramo. Životek se tesno prilega k telesu, pas je pravilno v pasu, a krilo ozko, od kolena dalje nekoliko razširjeno, tako da ne ovira pri hoji, ali pa je opremljeno z nekaj gubami spredaj.

Klobučki so majhni in v barvi plašča ali bluze ali pa obleke. So iz slame ali pa iz istega blaga kakor obleka ali bluza. Okrašeni so z majhno petljo in svetlo zaponko. Klobučki so zelo potisnjeni na desno oko, čez klobuček pa se naveže mrežica, da so lasje na levi strani pokriti.

Modna barva blaga je siva v vseh odtenkih te barve ali pa modra, mešana s sivim.

Toliko v kratkih obrisih, kaka je moda v mesetih. Na deželi se seveda ne utegnejo toliko ukvarjati z modo, vendar pa tudi ženstvo na deželi ne mara čisto zaostajati za modnimi predpisi. Prav zaradi tega pa prinašamo ta opis.

Kako ravnajmo s kokljo

Kadar nasadimo (podložimo) koklji jajca za valenje, jo moramo poprej skrbno pregledati, če nima uši ali bolh. Ta golazen je že često povzročila, da je kokoš predčasno prenehala kokati, odnosno je vstala z gnezda. Zato denimo tudi v tako gnezdo sveže slame ali sena in ga dobro potresimo z mrčesnim praškom, prav tako tudi kokljo.

Koder imajo kokoši zaprte, je treba sedaj poskrbeti, da se jim natrese na dvorišče svežega peska. Perutnina potrebuje za prebavo in tvorbo

jajčne lupine apna, ki je v pesku. Ker pa je v navadnem pesku malo apna, je dobro, da pomešamo vmes nekoliko starega ometa.

Pa tudi za svežo krmo je treba skrbeti zdaj na pomlad še posebno. Ako ni mogoče kokoši spraviti vsak dan za nekaj časa na kako trato, jih naberimo trave, pokladajmo solate in druge zelenjave. Ko so enkrat piščeta tu, moramo še posebno paziti na hrano. Ta mora biti vedno sveža in menjaje se zrnata in mehka; mnogo zelenjave in sveža voda sta pa prvi pogoj za uspešen razvoj piščet.

Ako je mogoče, podložimo jajca dvema kokljama istočasno in ko se piščeta izvalijo, pustimo le eno kokljo, da jih vodi. Ponekod dajo drugi koklji še enkrat jajca valiti, kar pa ni umestno, ker se žival s tem le muči in često tako opeša, da celo pogine.

Za kuhinjo

Žolca z likerjem. Mešaj v skledi, da naraste in se dobro zgosti, 30 dek sladkorja in tri rumenjake. Potem primešaj malo naribane limonovne lupinice, šest žlic vanilijevega likerja, šest dek zmletih orehov ali mandeljnov, sneg dveh beljakov in osminko litra stolčene sladke smetane. Sedaj pa primešaj še pet listov želatine, ki si jo raztopila v dveh žlicah čaja. Skledo obloži z biškoti in stresi pripravljeno zmes po biškotih. Povrh pa še okraši, če imaš, z vkuhanim sadjem ali kuhanimi mrzlimi češpljami in postavi skledo ali na led ali pa v mrzlo klet, da se strdi. Daš kot slaščico na mizo.

Velikonočni kruh. Umesi na deski v testo: eno kilo moke, četrt kile sirovega masla, 14 dek sladkorja, tri rumenjake, od pol limone sok in lupinico in šest dek kvasca, ki si ga v polovici skodelice mlačnega mleka postavila vzhajati, in toliko mlačnega mleka, da umesiš ne preveč mehko testo. Testo mesi tako dolgo, da se več ne prijemlje ne rok ne deske. Potem umesi v testo še po pet dek rozin in zrezanih mandeljnov. Tako dobro umeseno testo razreži in napravi hlebčke, jih položi na pomazano pekačo precej vsaksebi, ker zelo narastejo, jih pokrij s prtičem in postavi na toplo, da vzhajajo in postajajo še enkrat tolikšni. Nato jih prereži navzkriž, pomaži z raztepenim jajcem in jih peci približno eno uro v ne prevroči pečici.

Velikonočni kruhki. Postavi v lonček kvasec, in sicer osminko litra mlačnega mleka, osem dek moke in štiri deke kvasca. Kvasec postavi na toplo, da dobro vzhaja. Na desko stresi 14 dek moke, tri jajca, pet dek sladkorja, vzhajani kvasec in umesi v testo. Umeseno testo postavi na toplo, da vzhaja. Potem pripravi drugo testo. Umesi na deski 14 dek moke, sedem dek sladkorja, štiri rumenjake, deset dek raztopljenega sirovega masla, malo soli in limonove lupinice. Ko si to testo umesila, primesi k njemu še prvo umeseno in vzhajano testo ter oboje skupaj še dobro premesi. Nato testo razreži na drobne kose v velikosti dobrega jabolka, oblikuj kroglice in jih položi na pomazano pekačo precej vsaksebi, ker med pečenjem zelo narastejo. Vsako kroglo pomaži z raztepenim jajcem, zareži z nožem tri luknje in speci.

Mandeljnova ali lešnikova torta. Mešaj v skledi, da naraste, 14 dek sirovega masla, 14 dek sladkorja in pet rumenjakov. Nato primešaj osminko kile olupljenih zmletih mandeljnov ali lešnikov, žlico ruma, dve žlici drobtin in sneg petih beljakov. Tortni model dobro namaži s sirovim maslom, ga potresi z moko in stresi testo vanj, ga razravnaj in peci torto skoro eno uro. Pečeno in še vročo potresi z vanilijevim sladkorjem. Daš hladno na mizo.

Praktični nasveti

Kokoši zajedavci. S pomladjo se pojavijo pri kokoših in drugi perutnini razni zajedavci, kakor uši, bolhe. Da te zajedavce že v kali zatremo in

preprečimo njihovo razmnoženje, moramo kurnike skrbno osnažiti, umiti, pobeliti. Beležu dodamo nekoliko arborina ali lizola. Lizol dodamo tudi vodi, s katero umivamo kurnik. V gnezda pa je treba nove slame, katero potresemo s praškom zoper mrčes. Tako uspešno zatremo vsak razvoj mrčesa, kokoši pa obvarujemo nadloge, ki je često vzrok slabi nesnosti naše perutnine.

Listnica uredništva

Bloške novice. Takega dopisa sploh nismo videli. Ker sami pišete, da se ne spominjate, kaj je bilo v dopisu, gotovo ni bilo nič tako važnega.

Hrastnik. Preveč osebno!

Kapele pri Dobovi. Obrnite se v zadevi agrarne reforme na županstvo ali morda na katerega tamošnjih učiteljev, da ukrene potrebno, če mislite, da ni kaj prav.

Ljubljana. Zakaj pa naj bi objavili vašo sliko?

Meerbeek. Slika je preveč motna in ni za tisk.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Preosebno! Ne veste, če ni napad morda prenagljen.

ZANIMIVOSTI

Smrt na električnem stolu je združena z velikimi bolečinami

Usmrtitev morilca čikaškega župana Čermaka Zangare na električnem stolu je dala svetovnemu tisku zopet pobudo za razpravo o smrti, ki zadene zločinca, če pride v roke ameriškim sodnikom. Znano je, da povzroči po mnenju nekaterih strokovnjakov smrt na električnem stolu grozne muke. Ameriška uradna poročila pravijo, da umrejo zločinci na električnem stolu po večini v 50 sekundah in le nekateri v eni minuti. Toda za strašne muke je tudi to dovolj dolgo. Zagovorniki usmrtitve na električnem stolu trdijo, da umre obsojenec brez bolečin, ker gre skozi njegovo telo zelo močan električni tok, ki mu v trenutku vzame zavest.

Toda znani so primeri, ko so ljudje po naključju ušli smrti, čeprav je šel skozi njihova telesa močan električni tok. Nekega inženjerja je prešinil električni tok 10.000 voltov. Ostal je živ, pač pa so mu morali odrezati obe roki, ki sta mu bili ohromeli. Nesrečnik je pravil, da se mu je v trenutku, ko ga je prešinil električni tok, zabliškalo pred očmi, obenem mu je pa roke krčevito zvililo. Francoski učenjak dr. Leduc pa pravi, da ohrome človeku, ki mu gre skozi telo močan električni tok, glasnice in mišice, tako da ne more kričati in da nepoučeni res mislijo, da ne trpi nikakih muk.

V Ameriki rabijo za usmrtitev zločincev električni tok 300 do 3000 voltov. Po mnenju enih ohrome zločincu možgani in smrt nastopi takoj, drugi pa pravijo, da ohrome dihala in da se torej zločinec zaduši. Raztelesenec na električnem stolu usmrčenega zločinca pokaže navadno znake groznega davljenja in razkroja vseh najvažnejših udov.

Roparski poglavar je ugrabil novinarja, da mu je napisal njegov življenjepis

Nedavno so kitajski roparji ugrabili štiri angleške oficirje z angleške trgovinske ladje, ki je bila zasidrana pred nekim kitajskim pristaniščem. Angleška vlada je po svojih predstavnikih takoj prosila japonsko mornarico, naj pomaga angleškim ladjam pri zasledovanju roparjev. Doselej je bil ves trud zaman. Pač pa so roparji sporočili, da takoj izpuste ujete oficirje, če dobe milijon dolarjev in še nekaj orožja.

Ameriški novinar Nelson pa je postal žrtev vse drugačnega ropa. Nelson je bil poslan v Har-

bin, da bi od tam pošiljal poročila o poteku kitajsko-japonske vojne v Mandžuriji. Harbin je znan kot gnezdo roparjev, kjer tudi ob belem dnevu odvedejo človeka in ga vrnejo šele za visoko odkupnino. Samo v letu 1932. so tako odvedli 2000 oseb. Policija se za te roparje prav za prav ne briga mnogo. Za odvedene osebe so roparji prejeli lani več milijonov dolarjev odškodnine. V nevarnosti so posebno veletrgovci. Pogosto se zgodi, da roparji odrežejo ugrabljencu ušesa in jih pošljejo sorodnikom, da na ta način prej izsilijo iz njih denar.

Nelson se je hotel nekega dne napotiti na kratek izprehod po harbinskih ulicah, da bi nabral kaj vesti za svoj list. Komaj je prestopil prag svoje hiše, je ugledal pred seboj temno pobarvan avtomobil. Prijazen glas ga je vprašal: «Gospod Nelson?» Ko je Nelson prikimal, so že skočili trije iz avtomobila, ga nalahno prijeli in ga potisnili v avto. Na obraz so mu nemudno dali krinko s kloroformom, da je Nelson takoj izgubil zavest. Splošno so pričakovali, da bo nekaj dni nato prispela na uredništvo ameriškega lista zahteva po odkupnini za ugrabljenca. Toda zgodba se je obrnila v drugo smer. Ko se je g. Nelson zbudil, se je znašel na mehkelem stolu v sobi poglavarja najhujše tolovajske tolpe v Mandžuriji. Pred njim je stala skodelica prvovrstne kave in na glavo so mu položili kos ledu, da bi zmanjšali učinek kloroforma. Njemu nasproti je sedel glavar tolovajev, ki je znan po vseh Mandžuriji pod imenom «harbinski pes».

Toda «harbinski pes» je bil proti Nelsonu ne navadno prijazen. Dejal mu je: «Gospod Nelson, jaz sem vaše članke bral in pisani so čarobno. Pozval sem vas k sebi zato, da mi napišete knjigo, in sicer moj življenjepis. Povedal vam bom vse svoje dogodivščine. Stroške za knjigo poravnaj jaz.»

Nelson je ostal v tolovajskem taboru pet dni in potrpežljivo poslušal zgodbe tolovajske tolpe. Nikakor ni vedel, kje se ta hiša prav za prav nahaja. Iz hiše same ga niso pustili. V pomoč so mu dali kitajsko strojepisko, da bi šlo delo hitreje od rok. Načelnik tolovajske tolpe je bil z rokopisom zelo zadovoljen. Nelson se je dal tudi slikati z roparjem in to sliko je pozneje prinesel srečno domov. Ko je bil rokopis popolnoma gotov, so tolovaji zopet dali Nelsonu krinko s kloroformom na obraz. Ko se je novinar prebudil, je ležal doma v svoji postelji. V svojem žepu je našel poleg rokopisa tudi lepo vsoto dolarjev.

× **V Ameriki spet pijejo pivo.** Na prvi dan odprave alkoholne zabrane 7. t. m. se je v Zedinjenih državah iztočilo toliko piva, da bi na njem lahko plavala vojna ladja. Pravijo pa, da kljub pijanosti ni prišlo do večjih izgredov. Če se bo popivanje v tej smeri nadaljevalo, bodo hmeljarji imeli spet boljše čase.

× **Ruski polet v stratosfero.** Moskovski uradni radio je poročal te dni iz Leningrada, da gradnja prvega ruskega zrakoplova za polet v stratosfero hitro napreduje. Ruski zrakoplov se razlikuje od Piccardovega v tem, da je gondola narejena iz takega jekla, ki ne rjavi, in da je nameščena v pleteni košari, pritrjeni k balonu. Zrakoplov bo napolnjen z vodikom. Ker dela naglo napredujejo, je pričakovati, da bo zrakoplov dograjen že sredi junija, potem se pa hočejo ruski učenjaki dvigniti takoj v stratosfero. Balon bo zgrajen tako, da bo mogoče napraviti z njim več poletov v stratosfero. Tudi v tem se bo razlikoval od Piccardovega balona.

× **Vsaki dan je bilo 7000 ubitih.** Nemški vojni kričarji, ki radi rožljajo s sablami, naj bi nekoliko pregledali številke o zadnji svetovni vojni. Vojna je trajala štiri leta, tri mesece in deset dni. Pod orožjem je bilo ob zaključku vojne 30 milijonov ljudi. Med vojno je bilo mobiliziranih okoli 60 milijonov ljudi in odtrganih od svojih domov. Število mrtvih in pogrešanih je znašalo 11 milijonov. Potemtakem je v štirih letih in treh mesecih vsako minuto povprečna umrlo do pet oseb, na

dan pa 6000 do 7000. Za lakoto je umrlo med vojno v državah, ki so se med seboj bojevale, sedem milijonov ljudi. Ranjenih je bilo 20 milijonov vojakov, med temi nekateri večkrat. Vojna je stala 186 milijard dolarjev. Škoda, ki je nastala zaradi zmanjšane produkcije, znaša 151 milijard. Skupno torej znašajo stroški za svetovno vojno 337 milijard dolarjev. Tako je stala usmrtitev vsakega človeka 15.565 dolarjev. Stvarna škoda na uničenih predmetih znaša okoli 30.000 milijard dolarjev. Za ta denar bi v vsaki družini v Rusiji, Franciji, Angliji, Belgiji, Nemčiji, Avstriji, Zedinjenih državah, Kanadi in Avstraliji kupili lahko hišo v vrednosti okoli 200.000 Din, katere notranja oprava bi bila vredna okoli 80.000 Din in vrt okoli hiše 40.000 Din. Poleg tega bi ostala še velika vsota za dobrodelne in prosvetne ustanove.

× **Ključki, ki so odpirali vsa vrata.** V ameriškem letovišču Miami so aretirali te dni mednarodnega vlomilca, ki so mu najbolj dišali dragulji. Pri njem so našli za dober milijon dolarjev ukradenih draguljev. Možu pa ni bilo tako žal za dragulje, ki so mu jih vzeli, kakor za veliki sveženj ključev. Ze dolgo je newyorška policija iskala drznega vlomilca, ki so ga varnostna oblastva po mnogih vlomih in tatvinah enako dobro kakor v New Yorku poznala tudi v Londonu, Berlinu in Antwerpnu. Nedavno se je naselil v letovišču Miami, kjer je imel največ prilike za svoj posel, saj zahajajo v to letovišče po večini milijonarji. Toda predrznik se je naposled le ujel. Pri večini vlomilcev mednarodnega kova je tako, da postanejo po mnogih uspehih neprevidni in gredo sami v spretno nastavljen past. In tako so veliki uspehi zapeljali tudi tega vlomilca, da je zapustil v hotelu, kjer je ukradel neki dami za 70.000 dolarjev draguljev, dobro vidne odtise prstov. Kmalu po tatvini sta se zglasila pri njem dva detektiva, da bi ga aretirala. Vlomilec se piše Harry Sidmore. Mož je pa imel tudi svojo družino dobro organizirano, tako da je žena s pomočjo otroka nekoliko zadržala detektiva, ta čas je mož odstranil važne papirje in druge sledove svojih zločinov, potem je pa stopil smeje se pred detektiva. Na poziv, naj jima izroči ukradene dragulje, je mirno odgovoril: «Ne bo vama treba dolgo iskati jih.» In prinesel je iz omare in kovčegov šest vrečic, polnih nakradenih draguljev. Stresel jih je na tla in detektiva sta kar strmela nad tolikim bogastvom. «Tu je vse skupaj,» je dejal vlomilec, «manjka samo en briljant, ki sem ga podaril svoji prijateljici.» Naenkrat je pa padel iz ene vrečice sveženj ključev. Vlomilec je na mah izgubil ravnotežje in ves iz sebe je vzkliknil: «Če mi vzameta ključa, me pripravita ob največji zaklad. Celih deset let sem delal teh 100 ključev. To so ključki, ki mi odpro vsaka vrata, z njimi lahko pridem v še tako dobro zaklenjen hotel ali sobo. Ni ključavnice, ki bi je moji ključki ne odprli. Proti mojim ključem je bil ves svet brez moči.» Sosedni drznega vlomilca so bili seveda zelo presenečeni, ko so zvedeli, kdo je imenitni gospod, ki je stanoval v njihovi neposredni bližini. Med njimi je nastalo splošno razburjenje, čeprav je bilo brez vsake podlage, kajti vlomilci takega kova navadno v svoji najbližji okolici ne kradejo.

× **Stalin se je drugič oženil.** Sovjetski diktator Stalin je bil oženjen z Nadeždo Alilujevo, ki mu je lani umrla, ne da bi javnost zvedela, kaj je bil pravi vzrok njene smrti. Stalin se je oženil zdaj s sestro komunističnega prvaka Kaganoviča, ki je drugi tajnik političnega urada ruske komunistične stranke. Svatba je bila v omejenem krogu osebnih Stalinovih prijateljev v Gorkih pri Moskvi. Zanimivo je, da se je po smrti prve Stalinove žene Kaganovičev vpliv na boljševiškega diktatorja zelo povečal. Kaganovičev brat je bil imenovan nedavno za namestnika komisarja za zunanjo trgovino, pa tudi drugi Kaganovičevi bližnji sorodniki zavzemaajo zdaj v državni upravi visoka mesta.

× **Po nedolžnem obsojen na smrt.** Liverpoolski zavarovalni potnik William Wallace je bil poklican nekoč pozno zvečer po telefonu v od-

daljeno mestno četrt. Rekli so mu, da hoče neki bolnik takoj podpisati plico za velik znesek. Wallace je pohitel na naslov, a po večurnem iskanju ugotovil, da ni nikjer moža, ki ga je iskal. Ko se je vrnil domov, je zvedel, zakaj so ga hoteli odstraniti iz hiše. V spalnici je ležala mrtva njegova soproga, zabodena z nožem v srce. Preiskava se je zaključila z Wallaceovo aretacijo. Sodnik ga je smatral za morilca in obsodil na večala. Wallace je dvajset dni čakal v samotni celici na smrt. A izvršitev sodbe se je zavlekla. Detektivi so naknadno dobili podatke o pravem morilcu. Sodišče je razveljavilo sodbo in ugotovilo Wallaceovo nedolžnost. A prestana muka je nesrečnika stala življenje. Poprej je oboel na živih, potem pa za rakom in zdaj je po večkratni operaciji dočkal mučno smrt v bolnišnici.

× **Bolezen in zdravje.** Splošno mnenje je, da plavalasi ljudje prej obolijo kakor ljudje temnejše polti. Neki zdravnik v Münchenu trdi, da tudi rak razsaja bolj med plavalasimi ljudmi. — V Nemčiji umre 5-6 odstotka ljudi zaradi srčnih bolezni. Samo v mestu Münchenu, kjer posebno radi srkajo pivo, umrje 11 odstotkov ljudi za srčno boleznijo. — Najnovejše preiskave so do gnale, da ima neslana hrana dobrodejen učinek pri kožni jetiki (lupus, volk), nima pa posebnega učinka pri jetičnih na pljučih.

× **Strupi v gospodinjstvu.** V gospodinjstvu so v rabi mnoge snovi, ki se z njimi človek lahko nevarno zastrupi ali pa jih ne prenese, dasi drugim osebam morda nič ne škodujejo. Zato bi morali tvorničarji različnih izdelkov, ki se rabijo vsak dan, gledati na to, da z napisi in navodili opozorijo na njih škodljivost. Če je v navodilih za kakšno lepotilno sredstvo ali kako čistilo opozorilo «Uporaba le v dobro prezračenih prostorih» ali «Uporablaj pri odprtem oknu», tedaj pomeni to, da se razvijajo pri rabi te snovi strupene pare. Če je v navodilih za rabo kakršnegakoli sredstva pripomnja, da utegne pri zelo občutljivih osebah povzročiti vnetje kože, tedaj je dobro, preizkusiti njih učinek na prav majhnem kožnem delu, da spoznaš, ali ne spada med te občutljive osebe. V gospodinjstvu se često rabijo snovi, ki naj pri krijejo neprijetne duhove. Takšno sredstvo je dišava, ki jo izdelujejo iz nitrobenola. Ta pa je nevaren (kakor anilin), ker prodre v telo lahko skozi neranjeno kožo. Zaradi na novo pobarvanih čevljev lahko po tej poti hudo oboliš za anilinizmom. Zastrupljenja s prusko kislino so možna povsod tam, kjer uporabljajo s to kislino zmešana sredstva za čiščenje, za uničevanje mrčes in podobno. Pruska kislina spada med najhujše strupe. Mnoga parketna voščila, čistila za linolej in podobna sredstva vsebujejo delno zelo hude strupe, ki celo omamljajo. Uporaba solne in žveplene kisline za čiščenje kovinskih in porcelanastih skled je nevarna zaradi jedkosti in zaradi tega, ker nastaja pri tem lahko arzenov vodik, ki je hud strup za kri. Nevarnost zastrupitve s svincem je zaradi dandanašnjih zakonov o živilih v vsakdanjem življenju skoro odpravljena, pač pa nam lahko škoduje raba vode, ki teče skozi nove svinčene cevi. V novih hišah in naselbinah bi morali zato načelno porabiti v početku eno do dve vedri vode iz vodovodov za umivanje in suženje in šele potem za kuho in pitje, ker vsebuje prva voda prav gotovo znatno količino svineca. Razlito živo srebro moramo z vso skrbjo odstraniti, ker njegove pare silno škodujejo. Kopirni svinčniki vsebujejo metilni violet, ki lahko povzroči nevarna gnitja, če pride v kožo, pod kožo ali celo v oči. Zato ne dajajte otrokom kopirnih svinčnikov v roke! Barvila, s katerimi barvajo damske klobuke in kožuhe, so po večini škodljiva, zlasti za preobčutljive osebe, ter utegnejo povzročiti vnetja na koži, naduho in druga obolenja. Da so v lepotilnih sredstvih često škodljive snovi, smo že omenili. Navzlic vsem prepovedim prodajajo še danes pudre in barvila za lase, ki vsebujejo svinec, in mazila proti solnčnim pegam, ki vsebujejo živo srebro. Sredstva, ki odpravljajo dlake, vsebujejo po večini strupeni živo srebro.

Zakaj glasbila samo iz Celja?

Ker jih ima Trgovski dom

Siernecki
Celje št. 97

veliko zalogo in zelo poceni. Zatorej, če hočete dobro kupiti, pišite še danes po ilustrirani cenik in prepričani boste o veliki izbiri ustnih in ročnih harmonik, tamburic, mandolin, violin, gitar, citer, gramofonov, plošč in drugih glasbil v priznani dobri izvedbi. Šole za vse instrumente.

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar. Veliki ilustrovani cenik zastoj.

× **Umor požigalca nemškega parlamenta.** Bavarski hitlerjevci so umorili na avstrijskem ozemlju v tirolski vasi Durchholzen inženjerja dr. Georga Bella. Njegovo ime se je pojavilo pri znani zadevi ponarejanja ruskih červoncev. Leta 1930. je sodilo berlinsko sodišče dva Gruzince in več nemških državljanov, ki so bili obtoženi, da so na debelo ponarejali ruske červonce. Med obravnavo se je pojavilo tudi ime znanega petrolejskega bogatina Henryja Deterdinga. Obtožena Gruzince sta priznala, da sta nameravala s ponarejanjem červoncev osvoboditi svojo domovino in zadati smrtni udarec ruski valuti. Dr. Bell je bil z drugimi obtoženci vred oproščen. Obravnava je pokazala, da pripada mož protiboljševiški organizaciji, ki pa o nji ni hotel ničesar izdati. Pariška «Humanite» je priobčila po požaru v poslopiju nemškega državnega zbora vest, da je zanetil požar dr. Bell, in sicer po Deterdingovih navodilih. Namen požiga je bil, izzvati Nemčijo k veliki protiboljševiški gonji. Dr. Bell je bival baje v nekem kraju blizu Münchena, na dan požara je bil pa v Berlinu in je pripovedoval skoro četrt ure pred prihodom gasilcev angleškemu novinarjem o podrobnostih požara. Tako so mu prišli na sled. Dr. Bell je bil dolga leta član nemške narodnosocialistične stranke, iz katere je pa lani izstopil in sporočil levičarskemu tisku, da s to stranko nima nobenih stikov več. Tudi francoski list «Populaire» je takoj po požaru v poslopiju nemškega državnega zbora poročal, da je Lübbe ravnal po navodilih dr. Bella.

× **Rov pod jetnišnico.** Južnoameriški roparji po drznosti nič ne zaostajajo za severnoameriški, samo da niso tako dobro organizirani. V Buenos Airesu so odkrili te dni 58 m dolg rov med glavno jetnišnico in bližnjo hišo. V kaznilnici sedi zloglasni tolovaj Scarfo s svojimi glavnimi sokrivci, ki so jih hoteli tovariši skozi rov osvoboditi. Zadnje Scarfovo junaštvo je bil vlom v neko banko, kjer so pa roparja s štirimi tovariši zasačili. Člani razbojniške tolpe, ki so se še veselili svobode, so hoteli svojega poglavarja takoj osvoboditi. Svojo srečo so poizkusili, ko so peljali Scarfa v policijskem avtu k zaslišanju. S strojno puško so napadli policijo, pa so naleteli slabo in jih je policija pregnala. Nevarnega raz-

bojnika so zaprli potem v posebno celico. A kmalu je policija zvedela, da se tolovaji znova pripravljajo na osvoboditev poglavarja. Policija je izsledila moža, ki je bil že večkrat zaprt in je stanoval v bližnji hiši. Policija je hišo preiskala in v neki sobi je našla vhod v podzemski rov, kjer je gorela močna luč. Luč je svetila roparjem, ki so kopali rov. Izkopali so ga bili že 58 m. Delali so po načrtu, tako da hiši ni pretila nevarnost, da bi se porušila. Manjkalo je še šest metrov, pa bi bili razbojniki pod jetnišnico, kjer jih je poglavar nestrpno pričakoval, da bi ga osvobodili.

× **Iskanje praviljne zelenice sredi puščave.** 31. marca je odletela angleška letalka Claytonova iz Kaira, da najde v puščavi zelenico (oazo) Derduro, ki je na nekaterih zemljevidih označena na italijanskem ozemlju Libijske puščave blizu egiptске meje. Pogumno letalko spremlja samo letalski poročnik Roundell. Krenila sta proti zelenici Farafri, kjer bo središče njunih poletov. Claytonovo vodi neizpolnjena želja njenega pokojnega moža Roberta Claytona, ki je preletel lani Libijsko puščavo v pričanju, da je videl v daljavi omenjeno zelenico. Moral se je pa vrniti, ker mu je zmanjkalo bencina. Pozneje je poizkusil odkriti zelenico Derduro z avtom, kar pa tudi ni dovedlo do zaželenega uspeha. Na poti je dobil nalezljivo bolezen in kmalu po povratku v Anglijo umrl. Zato je sklenila njegova vdova doseči smoter, ki ga ni mogel doseči njen mož. Spustiti se namerava v zelenicah Bahariji, Farafri in Kufri. Zelenica Derdura, ki jo omenja tudi stari grški pisec Herodot, je obdana z venecem beduinskih pravljic. Arabski rokopis iz leta 1400. opisuje to zelenico takole: «Kot golobica belo mesto, nad njegovimi vrati je pa izklesana ptica. Iz njenega kljuna vzamete ključ in odpre se vam vhod v mesto, kjer najdete praviljno bogastvo. Kralj in kraljica bosta spala v svojem gradu. Ne približujte se jima, pač pa vzemite brez strahu iz zakladnice toliko, kolikor morete odnesti.» Že mnogi raziskovalci so izkušali najti praviljni otok v peščenem morju. Zadnje potovanje k tej zelenici je vodil major Bagnold pred tremi leti. Polet Claytonove vzbuja zanimanje po vsem svetu.

× **Najvišji vrh sveta premagan.** Letalska skupina, ki si je postavila za namen, da preleti najvišjo goro sveta, Mont Everest, je 3. t. m. dosegla svojo svrhu. Piloti so se odpravili iz mesta Pulnea, ki leži na meji države Nepala. Niso pa imeli namena, preleteti vrh Mont Everesta, ampak so samo mislili napraviti poizkusen polet, da se preizkusijo motorji. Toda med poletom so ugotovili, da so ozračni pogoji izredno povoljni, zato so krmilo namerili naravnost proti vrhu. Zadeva je uspela in polet je trajal dve uri in pol. Letalci so se dvignili do višine 10.675 metrov, to je, dospeli so 1800 metrov više, kakor znaša višina najvišjega vrha Mont Everesta, ki šteje 8845 metrov nad morsk gladino. Znano je, da je že mnogo skupin izkušalo dospeti na vrh Mont Everesta in da se je do zdaj še vsaka ponesrečila. Vsak poizkus je zahteval tudi nekaj smrtnih žrtev. Vrh Mont Everesta je namreč neprestano v viharjih in vedno pokrit od zamrle megle, odnosno oblakov. Letalci so morali v višini 10.000 metrov prestat naravnost strašen mraz, ki ga morejo prenašati samo najtrdnjejši ljudje, ki morajo biti seveda tudi primerno opremljeni. Ta polet sta bila zamislila polkovnika Etherton in Blacker, ki sta dobra poznavalca Himalajskega gorovja in sta se poleta tudi udeležila. Tehnični vodja je bil Fellowes. Pilota sta bila lord Clydesdale, mlad škotski poslanec 30 let, in poročnik Meintyre kakor tudi en rezervni pilot, dva filmska operaterja in nekaj inženjerjev. Letali sta bili dve. Denar je dala za podjetje lady Houston. Letalci so imeli obleke, ki se grejejo z elektriko in imajo posebne dihalne naprave. Letalci so se najbolj bali, da ne bi naleteli nad vrhovi na viharje, ki bi bili aparate lahko v nekaj trenutkih unčili. Gorje, če bi se bila primerila kakšna napaka na strojih, zakaj letali ne bi bili na teh vrhovih mogli v primeru potrebe nikjer pristati.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vojaška.

Narednik v bivši Avstriji je kaznoval vojaka, ker je prišel prepozno z dopusta. «Zamudili ste 24 ur,» mu je rekel, «zato boste prav toliko časa sedeli.»

Vojak: «Gospod narednik, javim pokorno, doma so mi dali za vas pet kilogramov težko gnat...»

Narednik: «Potem ste oproščeni... S tako težko gnatjo res niste mogli hiteti...»

NOVA SLUŽKINJA.

Gospodar: «Prvo, kar si morate zapomniti, Marička, je, da ne morem videti prahu na pohištvu.»

Služkinja: «Veseli me, gospod, ker sem tudi jaz zelo kratkovidna...»

Sreča.

Prijatelja sta se sestala po neki veselici še vsa mačkasta.

«Lasje me bolijo», je potožil prvi svojo bolezen.

Drugi, ki je bil plešast, pa je vzkliknil: «Srečen si, da imaš vsaj še lase. Moji so že davno pomrli...»

V HÔTELU.

Hotelirka: «Kdaj naj gospoda zbudimo?»

Gost: «Ob osmih, milostljiva, in sicer s poljubom.»

Hotelirka: «Dobro, gospod, takoj naročim vratarju, naj vas pride buditi...»

Otroška radovednost.

Mati je vedla v cerkev svojega petletnega Tončka. Spravila ga je pred oltar, kjer se je zagledal v golega angelčka na oltarju. Ogledal si ga je od nog do glave in vprašal: «Mamica, ali je angelček deklica?»

Prekajeno meso.

Postaran možiček je slišal na nekem predavanju, da učakajo dimnikarji izredno visoko starost. Pa je modroval sam pri sebi: «Ni čudno, saj se prekajeno meso res drži dalje časa...»

Najuspešnejše sredstvo za rejo domačih živali je brezdvomno

MASTIN

Lekarna Trnkóczy
(zraven rotovža)
Ljubljana 66

NI VEČ NJEGOV PRIJATELJ.

Gašper: «Kaj nisi Melhijorjev prijatelj, ker si tako malomarno pozdravil?»
Boltežar: «Ne, posodil mi je sto dinarjev...»

Čudno zdravje.

Blinka je tožila zdravniku: «Ves teden že kašljam, nahodna sem in trga me po vseh udih.»
Zdravnik: «Veste, to ni prav nič čudnega. Kdor ob takem vremenu ni bolan, ta sploh ni zdrav...»

Upravičena grožnja.

Zeno, ki je pretepala moža, je iznenadil sosed ter jo hotel pomiriti. Pa ga je nahlulila: «Proč se poberi! Sicer te bom tožila zaradi motenja hišnega miru...»

Tajna seja.

Zupan: «Ti, Vrbinc, nikar tako glasno ne kašljaj, zakaj seja je tajna.»

Zvestoba.

Zakonski možje so se nekoč menili o ženski zvestobi. Pa se je pobahal Tratnik: «Tako zveste žene, kakor je moja, nima nihče na svetu. Pomislite, petkrat mi je že ušla, pa se je vselej vrnila...»

Na svatbi.

Na neki kmečki svatbi so prinesli na mizo pečeno gosko. Oče starešina je vzel v roke nož, da bi jo razrezal. Ker pa ni bil vajen tega dela, se je zasukal tako nerodno, da mu je padel krožnik z gosko vred na tla.

«Pazi!» je poklical župnik svojega psa, ker se je bal, da ne bi odnesel pečenke.

«Ne bojte se, gospod župnik!» je dejal ponosno starešina. «Pes je ne bo dobil, sem že jaz stopil nanjo...»

NOVOPOROČENCA.

Novoporočenka: «Ti pa nisi nič tak kakor tile valovi, ki se neprestano poljubljajo.»

Novoporočenec: «Neumnost! Seveda ne vidiš, da se valovi poljubljajo vedno vse križem...»

Pred sodiščem.

Sodnik: «Ker ste odkrito priznali, vam prisojam mesec dni zapora. Ali bi radi kaj pripomnili?»

Obsojenec: «Nič drugega kakor to, da bi me zaprli meseca februarja.»

Naključje.

Sodnik: «Obtoženi ste, da ste svojega tovariša udarili po glavi. Kako se zagovarjate?»

Obtoženec: «Kamor sem mahnil, povsod je priletelo na glavo...»

Dobro znamenje.

Zdravnik: «Kako je z vašim možem? Ali je že kaj boljši?»

Žena: «Obrača se mu na bolje. Včeraj je videl, ko sem nesla žgance na mizo, pa so se mu že cedile sline...»

Glavni pogoj.

Kaplar se je dolgo mučil, da bi novincu razložil, kdaj se komu izkažejo vojaške časti. Ko je po dolgem razlaganju bil prepričan, da ga je zadosti razumel, ga vpraša: «Ali veš, s kakšnim pogojem se kdo pokoplje z vojaškimi častmi?»

«S pogojem, da je umrl, gospod kaplar!» je menil novinec.

ZGODAJ VSTAJA.

Miha: «Jaz vstanem vedno, ko posijejo prvi solnčni žarki v mojo spalnico.»

Jaka: «Kaj tako zgodaj vstajaš?»

Miha: «Ne posebno, kajti moja spalnica je obrnjena proti zapadu in solnce posije v njo šele popoldne...»

Očetova šola.

Mati: «Mihec, zakaj si pojedel kolač, ko sem ti vendar rekla, da ga ne smeš?»

Mihec: «Zato, mamica, ker atek vedno pravi: »Če reče žena ne, pomeni to da.«

Zmotila sta se.

A: «No, bo kaj?»

B: «Vraga bo! Vidim samo skledo in dve steklenici mleka.»

A: «Tri sto vragov, saj sva vlomila v hladilnik!»

Med prijateljicami.

Vera: «Zakaj pa misliš, da me je vzel Dušan samo zaradi denarja?»

Zora: «En razlog je vendar moral imeti, da te je vzel...»

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezemamo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačna navodila tvrdki: Domača pletarska industrija Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5.

Dokazano.

Učitelj je vprašal v šoli, kakšna svojstva imata mraz in toplota.

«Mraz krči, toplota pa širi», se je odrezal učeneec.

«Dobro, dobro», ga je pohvalil učitelj in pristavil: «Kako pa veš to, Anžek?»

«Zato, ker so dnevi pozimi kratki, poleti pa dolgi...»

MALI OGLASI

Brezobrestna posojila

za nakup premičnin in nepremičnin, doto, razdolžitve itd. dajo proti poroštvu, zaznambi ali vknjižbi: «Kreditne zadruge», Ljubljana, p. p. 307. Sprejemajo se zastopniki.

Vse vojaške zadeve

Vam uredi najhitreje Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica št. 14 (nasproti kasarne vojvode Mišiča), v bližini glavnega kolodvora.

Kakor vedno, sem tudi sedaj pripravljen pomagati svojim prijateljem kmetovalcem, in sicer tako, da prodajam poljedelske stroje

na hranilnične knjižice. Cene najnižje. Fr. Stupica, železnina in zaloga poljedelskih strojev, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1.

Barometer!

Samo še ta mesec za ceno Din 3.50.—. Barometer, Ljubljana L., poštni predal 18.

Brzoklepalnik «Stubaijer»

tisočkrat preizkušen! Popis pošlje zastojnik F. Kratz, Stražišče pri Kranju.

Sukovo.

Vsem znancem in prijateljem, zlasti pa svoji družini, soprogi A. in hčerkam, želi prav srečno in veselo veliko noč graničar Viljem Šorli, granična četa, Sukovo. 107

GOLŠA, DEBEL VRAT

je obolenje ščitne žleze, ki je je treba pravočasno zdraviti, ker se sicer delovanje tega važnega organa v njegovi funkciji kot zaščita proti strupom vse bolj ovira, zaradi česar nastopijo zelo neprijetni, a često tudi nevarni pojavi. Zdravniška znanost je ugotovila, da delujejo soli, ki vsebujejo jod, izredno dobro pri raznih oblikah golše. Mnogostevilni bolniki so ugotovili pri uporabi zelo preprostega

DOMAČEGA ZDRAVLJENJA S PITJEM nagel in povsem neškodljiv vpliv na bolezen. Vsakdo, ki ima golšo ali debel vrat ali otečene žleze, naj zahteva knjižico, ki jo pošljemo

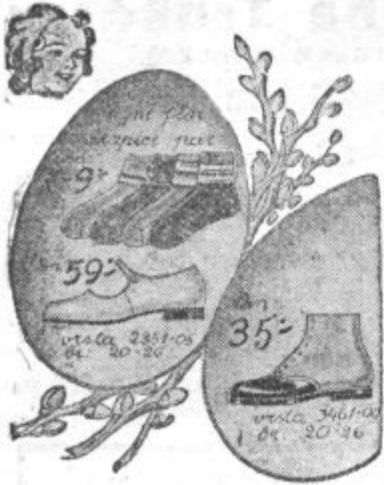
VSAKOMUR BREZPLAČNO

Zadošča dopisnica.

Poštno zbiralno mesto:

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. P. 91.

OTROKOM:

19.-

Št. 20 do 26 Vrsta 4531-00

Lahek otroški čevljiček za dnevno uporabo. Gornji del iz angleškega platna, gumijast podplat. Št. 27 do 34 Din 25.-

35.-

Vrsta 2942-00

Otroška sandala z usnjеним podplatom samo Din 35.-, Jamčimo za vsak par. Moški Din 49.-

35.-

Št. 19 do 27 Vrsta 3661-00

Za otročičke lepi pomladanski visoki čevljički iz rjavega boksa s podplatom iz krupona.

35.-

Vrsta 4562-29

Za sport. Idealen in najcenejši čevlji za vse panoge sporta, za turizem in za razne igre.

49.-

Št. 20 do 26 Vrsta 5851-30

Za ljubljence lakasti ali rjavo kombinirani čevljički. Zelo lepi in okusni.

Vežalke par Din 1.-

Za Veliko noč 39.

Le enkrat v letu je velika noč — praznik pomladi, veselja in ljubezni. Pričakajte ga v naših novih čevljih. Z novimi cenami smo omogočili vsakomur, da si more letos kupiti poceni dobro obutev.

ŽENAM:

49.-

Vrsta 3335-10

Ženski sivi platneni nizki čevlji z gumijastim podplatom. Za lepe sončne dneve.

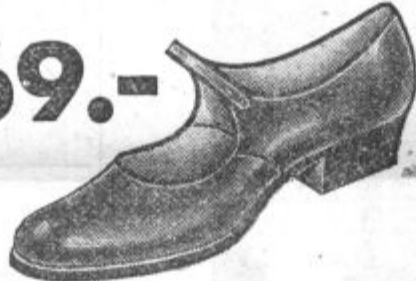
59.-

Vrsta 9815-03

Okusen dekolte-čevljiček iz finega baržuna in satena. Ne sme manjkati v garderobi nobene praktične dame.

69.-

Vrsta 3945-05

Udoben čevlji iz črnega boksa z gumijastim podplatom. Izdržljiv v vsakem štrpaju. Za vsakdanjo uporabo nenadomestljiv.

69.-

Vrsta 1845-52

Ti čevljički iz finega baržuna, kombinirani z lakom, zmorejo zadovoljiti še tako fin okus in nadomestiti čevlje iz jelenje kože.

89.-

Vrsta 2945-11

Čevlji iz rjavega boksa. Praktični in elegantni. Prav taki iz laka za nedeljo in praznik po ceni Din 99.-

Bata

MOŽEM:

Vrsta 4538-00

V pomladanskih dneh najudobnejši čevlji za lahko hojo. Iz sivlega platna z gumijastim podplatom.

49.-

Vrsta 2947

Za lepe sončne dneve Vam je vsekakor potrebna ta lahka in udobna sandala z usnjеним podplatom.

79.-

Vrsta 0167-00

Čizme iz masnega usnja z močnim vulkaniziranim gumijastim podplatom. Prikladne za delo na polju, zgradbah, cestah in za vsak drug štrpajac.

89.-

Vrsta 1937-29

Iz močnega boksa z elastičnim gumijastim podplatom. Za dnevno uporabo. Rjavi ali črni.

99.-

Vrsta 3967-22

Iz močnega boksa, široka in udobna oblika, močni gumijasti podplati. Prav posebno trpežni čevlji.

149

Vrsta 1637-21

Iz prvovrstnega telečjega rjavega ali črnega boksa. Lakasti za isto ceno. Zelo praktični in udobni čevlji.

VELIKA IZBIRA V VSEH MODNIH BARVAH IN DESENIH

OTROŠKE NOGAVICE:

Dolge bombažaste Din 8.-, 10.-, 12.-
Kratke iz sukanca Din 7.-, 9.-
Za sport Din 10.-, 12.-

ŽENSKE NOGAVICE:

Svilene Bemberg Din 29.-
Svilene viscosa Din 25.-
Svilene Din 19.-
Ia. flor Din 19.-
Iz Amerika-bombaža Din 15.-
Bombažaste, normal Din 9.-
Iz sukanca za sport Din 10.-

MOŠKE NOGAVICE:

Iz sukanca ali polsvile Din 15.-
Egiptovski bombaž z deseni Din 10.-
Polsvilene Din 7.-
Močne bombažaste Din 5.-

Obuvajte čevlje z našo žlico, da ne pokvarite opetnika. Žlica in ključica Din 4.-

Čistite svoje čevlje z našo kremo; škatlica Din 4.-